

Alulat
HIRDET
 PÍTÉSZMÉRNÖKI
 ALKALMAZÁSÁRA.
 z vagy szintén építész;
 építő gyakorlattal
 a.
 akorlat.
 zerint.
 biztosítunk.
 tenység leírásával,
 atokkal a
ELŐ VÁLLALAT
 (1. 3501.)
 vezetőjéhez kérjük

VÁLLALAT
 RI ÜZEM
 get keres
 ere Debrecenben
 (bát)
 fejlődésével
 ps.
 megküldeni.

adása

atul az udvarban
 hátul az udvarban

VÁLTCIKK-

onosok
 ánljuk!

LÉSÉHEZ
 AKAT

OKET
 NK.

söngépekre!

tételekről
 gálunk.

ETKEZET

a út 61.

nellék.

lmre.

Viz- és
 központifutás-
 szerelő
 ak munkásokat,
 brigádokat
 felvesszünk
 Debreceni
 ipari Szövetkezet
 van utca 43. szám

DÁSI VÁLLALAT
 EMÁGA
 illetére
 osításával —
 lókat

területére
 felvételre.

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

**HAJDÚ-
 BIHARI**

XXXVIII. ÉVFOLYAM
 174. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1981. VII. 26.,
 VASÁRNAP

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

NAPLÓ

Köszönet az aratóknak

Hajdú-Bihar megyében július 25-én, szombaton befejeződött a kenyérgabona aratása. Közel 80 ezer hektárról takarították be a termést termelősövetkezeinkben és állami gazdaságainkban. A gyors, eredményes munka annak is köszönhető, hogy mezőgazdasági üzemekben jól megszervezték az aratás előkészítését, s magát azt a nagy munkát, ami minden esztendőben próbára teszi az embert és a gépet. Ezúton mondunk köszönetet az aratásban részt vevő minden dolgozónak odaadó, a közösség javát elősegítő áldozatos munkájáért. Jövő évi kenyérünk biztossága van, s ez azoknak köszönhető, akik a nyári betakarítás legnehezebb terheit vállalták.

Magyar Szocialista Munkáspárt
 Hajdú-Bihar megyei Bizottsága
 Hajdú-Bihar megyei Tanács
 Termelősövetkezetek
 Hajdú-Bihar megyei Szövetsége

Befejeződött a kenyérgabona aratása

JÓ TERMÉS ÍGÉRKEZIK

Szombaton délután a megye mezőgazdasági nagyüzemeiben befejezték a kenyérgabona aratását. A hét elején összesen 3000 hektár volt betakarítatlan, s ennek fele 50-70 hektáros táblákban várta a kombájnokat. Mindössze 5-6 mezőgazdasági termelősövetkezetben, szak-sövetkezetben volt 100 hektár feletti aratni való.

A szokásosnál kevesebb területen, jó időben került sor a betakarításra, s a tavalyi-

nál hamarabb fejezték be a munkát. Valamennyi kalászból, főleg a búzából, jó termést takarítottak be a hajdú-bihari szövetkezetek, állami gazdaságok.

A búza minősége a gyors és száraz aratásnak köszönhetően megfelelő. Idén az úgynevezett javító minőségű búza aránya megközelítette a 10 százalékot. A tavalyinál ugyan jobb a helyzet, de ennek ellenére sem megnyugtató az összhang a javító búzá-

val szemben támasztott minőségi követelmények és a fajták között. Így a minőségi osztályozásnak az ez évi aratás során sem volt érdemi jelentősége.

Az aratást követő munkák jó ütemben folynak. A szalmabetakarítás — részben az időjárásnak köszönhetően — nem szakadt el az aratástól, s a lekombájnolt terület felén azonnal megjelentek a szalmabetakarító gépek. A kalászos terület 60 százalékán már bálákban vagy körbálákban van a szalma. A helyzet lényeges javulását okozta, hogy idén első alkalommal tudtak a mezőgazdasági üzemek a szolnoki MEZŐGÉP által — Hesston-lincen alapján — gyártott körbálázókbl nagyobb mennyiséget vásárolni. A többszörösére növekedett kapacitás le-

hetővé tette, hogy a kisüzemeknek a régi, téglalakú bálákat készítő gépek felhasználásával segítsenek. Így a várhatóan több szalmából több jut a háztáji gazdaságokba is.

A talajerő-visszapótlással is lényegesen előrébb vagyunk, mint tavaly ilyenkor. Van idő a szerves trágya kihordására, a földekre való kiszórára. Az elmúlt esztendőben a különböző szerkezetű talajokat differenciáltan párosította a rossz időjárás. Most a jó időben lehetőség nyílik a belvíz borította föltek kiszáradására, a talaj kulturált állapotba történő hozására.

Eddig 40 ezer hektár kapott talajművelést a megyében. Az eredetileg tervezettnél több, 3300 hektárnyi területen történt másodvetés.

Hazaérkezett Brnóból a megyei pártküldöttség

Ahogy már arról korábban hírt adtunk, az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottsága és a Csehszlovák Kommunista Párt dél-morvaországi Bizottsága közötti együttműködés keretében hétfőn reggel megyei pártküldöttség utazott Brnóba. A küldöttséget Tóth Imre, a megyei pártbizottság titkára vezette. A háromtagú delegáció pénteken a késő esti órákban hazaérkezett. A küldöttség csehszlovákiai tartózkodása során az ipar, a mezőgazdaság, valamint a kereskedelem pártirányításával kapcsolatban folytatott gazdaságpolitikai jellegű tapasztalatszerkét és a két megye közötti együttműködés továbbfejlesztéséről tárgyalt.

Kertbarátok termékei

MEGYEI BEMUTATÓ FÖLDESEN

A hajdú-bihari kiskertek legszebb termékeit láthatják azok, akik július 28-ig belépnek a földesi általános nevelési központ kiállítótermébe. Szombaton délelőtt dr. Deák Géza, a földesi Rákóczi Termelősövetkezet elnöke nyitotta meg a megyei kertészeti termékbemutatót, amelyet kispékiállítás színesít. A szebbnél szebb gyümölcsöket, a kiváló minőségű zöldségeket a megyei AFESZ-ek szakcsoportjai, valamint a hajdú-bihari kertbarátkörök tagjai hozták el Földesre, Püspökudány, Berettyóújfalura, Bihar-nagybajom, Biharkeresztesre, Hajdúszoboszlóra, Józsa, Debrecen, Földes, Hajdúszoboszló, Mikepércs és Bihar-

torda kertészkedő lakói csodálkoztatják el munkájuk eredményével a látogatókat. A kiállítást szakmai program kíséri. Szombaton délelőtt Bánhidi Tiborné, a megyei tanács szakfelügyelője a hajdú-bihari zártkertek hasznosításának lehetőségeiről, módszereiről tartott előadást a nevelési központban.

A vendégek szombaton megtekintették a földesi általános iskola gyakorlókertjét, valamint a Balásházi János kertműzeumot. Vasárnap három helyi kertbarát várja az érdeklődőket.

A kiállítás ideje alatt a látogatók szakfilmeket is láthatnak, a kertészkedők pedig szaktanácsokat kaphatnak.

FELVÉTELK UTÁN

Agrártudományi Egyetem

Felvételi beszámolóink újabb helyszíne az Agrártudományi Egyetem volt, ahol dr. Loch Jakab dékán adott rövid tájékoztatót.

Az előző évhez képest itt sem csökkent a jelentkezők száma, 100 helyre 213-an pályáztak. A felvételi keret 100 volt, ahova 13,5 ponttal (relatív pontthár) lehetett bejutni, sikeres biológia- és kémiavizsgák után. Korábban a matematika szerepelt a kémia helyett felvételi tantárgyként.

A jelentkezők gyenge példamegoldó képessége, illetve a feladatok nehézsége következtében a felvételizők 47 százaléka eredménytelen kémiadolgozatot írt. Így csak 172-en szóbeliztek. A szóbeli vizsgák általában jobban sikerültek, mint az írásbelik. Sőt, úgy tűnik, hogy a szóbeli felkészültség jobb, mint a tavalyi.

Ebben az évben is a gimnáziumot végzettek (152 jelentkező) feleltek meg nagyobb számban a vizsgakövetelményeknek.

Bizonyítja ezt a felvettek végzettség szerinti megoszlása. Gimnáziumból felvételt nyert 100 fő (a jelentkezték kétharmada), 61 szakközépiskolából pedig bejutottak 34-en (fele a jelentkezőknek). Ez elsősorban a tantervi eltérések következménye, ami a közeljövőben differenciáltabb felvételi követelmények előírását tenné szükségessé. Végül is a pályázók kétharmada, akik ide kérték felvételüket, megfelelt. Tizenketten jogosultak fellebbezésre.

Eredményesnek bizonyult a FEB előkészítő munka, a résztvevők jól vizsgáztak, ami arra hívja fel a figyelmet, hogy érdemes a tanulóknak élni ezzel a lehetőséggel. Sőt, az intézmény a szakközépiskolások részére évente önköltséges tanfolyamot is szervez.

Idén a jelentkezők 45 százaléka volt fizikai dolgozó és közvetlen termelésirányítók gyermeke.

A klasszikus értelemben vett levelező oktatás megszünt az egyetemen. Há-

roméves üzem-mérnöki képzésre kérhetik felvételüket azok, akik növénytermesztés, vagy meliorációs szakterületen dolgoznak és üzem-mérnöki főiskolai diplomával rendelkeznek. Itt ötszörös volt a túljelentkezés, 250-en pályáztak ötven helyre. Felvételi vizsga híján elbeszélgetésen kellett részt venniük, a döntés egy kidolgozott szempontrendszer figyelembevételével történt.

Hagyományosan posztgraduális képzés formájában szakmérnöki szakok is indulnak, átlagosan harmincas létszámmal, vállalatgazdasági, növényvédelmi és takarmánygyártó szakokon.

Az Agrártudományi Egyetemen sokirányú, szakterületenkénti elmélyülésre lehetőséget adó képzés folyik. Hiba van még a pályaalakmasság elbírálásában. Így a MEM Szakosztályi és Kutatási Főosztály egy új pályaalakmassági vizsgát bevezetését szorgalmazza, s talán az 1982-ben felvételizők már ezen is átesnek.

Vöröskeresztes verseny Hajdúszoboszlón

TERÜLETI DÖNTŐ HÁROM MEGYE RÉSZVEVŐIVEL

Területi döntőjéhez érkezett a Vöröskereszt centenáriuma alkalmából meghirdetett versenyszorozat. A városi, járási és megyei versenyek után szombaton Hajdúszoboszlón három megye — Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár — legjobb két-két vöröskeresztes szakosa találkozott, hogy számot adjon elméleti és gyakorlati felkészültségéről.

A területi döntőt dr. Hegedűs Gábor ezredes, megyei polgári védelmi törzsparancsnok ünnepélyes keretek között nyitotta meg délelőtt 10 órakor, majd a verseny szabályainak ismertetése után a szakaszok először elméleti, majd gyakorlati feladatokat oldottak meg. Az eredményhirdetésre a délutáni órákban került sor, erről keddi lapszámunkban adunk hírt.

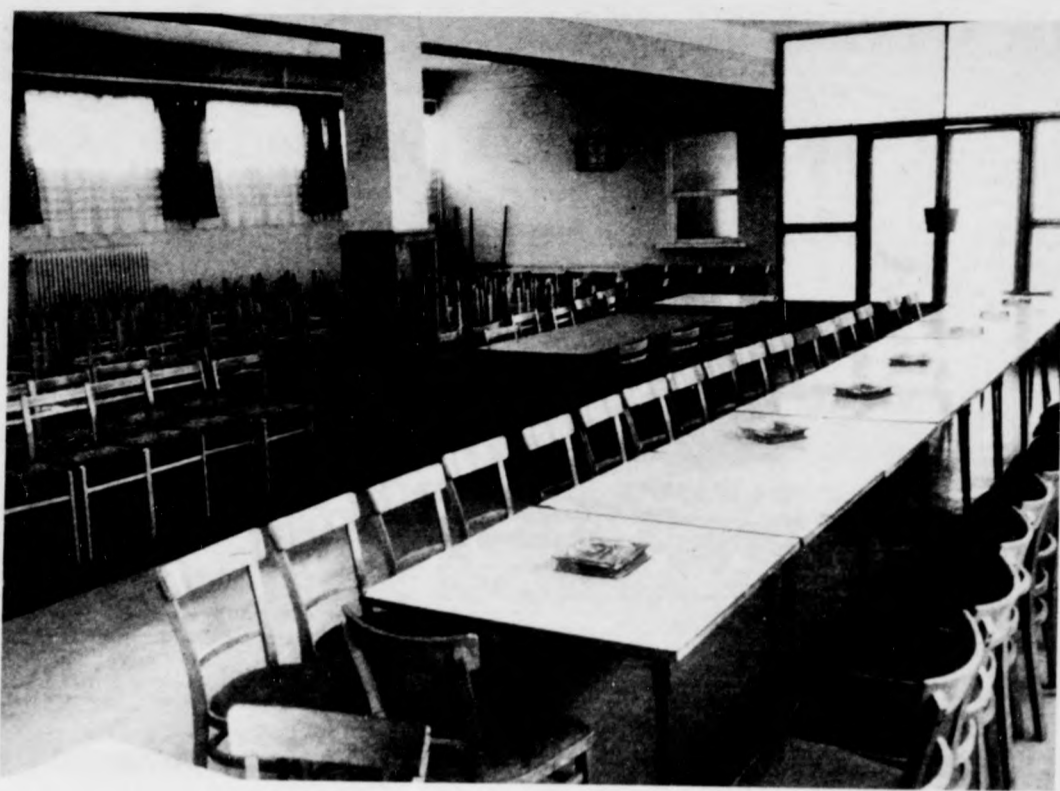
Vannak jobb helyek, és vannak rosszabbak is

Ez az üres, kihalt terem a létavértesi Építő- és Vegyipari Szövetkezet irodaépületének földszintjén található. Alkalmas vállalati rendezvények, értekezletek megtartására, s amint a kép bal oldalán láthatjuk, a szövetkezet elfekvő szék-készletének tárolására is.

De feleslegesek-e tényleg azok a székek? Ha megvásárlásuk indítékára gondolunk, bizony fontos feladatot kellene betölteniük: a szövetkezet dolgozóinak étkezéjébe szánták őket. Azaz, éppen ebbe a terembe, amelynek egyik falán — ott hátul, a bejárat mellett — még a tálaló-ablakot is felfedezhetjük.

Hogy mégsem mutat különösebb jel arra: étteremről van szó? (Pedig éppen déli 12-kor készült ez a felvétel, ebédidőben.) Nos, a magyarázat egyszerű. A szövetkezet ugyan megteremtette az üzemi étkeztetés minden feltételét — megvették asztalt, széket, tányért, kanalat... — a KÖJÁL azonban az ÁFESZ községi éttermét alkalmazatlannak találta a nagyobb megterhelésre, a több adag főzésére.

Ebédidő tehát már van, ebéd még nincs. Ez a tanulsága Pántya Miklósné elnökhelyettes mondatának, amelyek az étkeztetés nehézségeit vázolták előttünk.

A gombostűüzem. Erről híres országoszte a létavértesi szövetkezet, hiszen egyedüli gyártója az apró, de nélkülözhetetlen tűfelének. Hivatalosan ugyan már „huzalfeldolgozó” mondják, mert egyéb termékek is szélesítik a kínálatot.

A műhelynyi „üzemben” hatalmas a zaj, a daraboló, hűző, hegyező szerkezetek ugyancsak hangosan zakatolnak. Ha szót akarunk váltani inkább az udvarra megyünk.

Bővítik, korszerűsítik ezt a részleget — az új, olasz gépek zajszintjét még nem ismerik, csak reménykednek, hogy alacsonyabb lesz a matakénál. Bár — mondja a vezető — a Bilsom-natta jól védi a fület a zajtól. És büszkén hozzátesszi: van olyan dolgozó is, aki tíz esztendeje végzi itt a munkáját, de a hallása változatlan.

Nemrégiben olvastam valahol, vagy talán hallottam: az állandó, erős zaj nemcsak hallásromlást okozhat, hanem befolyásolja az idegállapotot, labilissá teszi az idegrendszert, károsíthatja a belső szerveket is.

Annnyit könnyen megállapíthat a látogató: a gombostű-készítőket ugyancsak fenyegetik az állandó, erős zaj hatásai.

Amíg tehát a helyi ÁFESZ nem bővíti, korszerűsíti saját éttermét, az üzemi ebéd csak vágyálom a szövetkezetben. Pedig a huzalfeldolgozó, a műanyagfeldolgozó és az autószerelviz munkásai, valamint az alkalmazottak biztosan örülnének, ha a közös pénzen vett tányérba végre leves is kerülne.

De, amíg erre várni kell, marad a hagyományos módszer. Ki-ki otthon csomagol harapnivalót, vesz valami hideget a boltban, vagy étlen-szomjan kivárja a műszak végét.

„A férfiöltöző mellett kialakítottunk egy helyiséget, ahol kulturált körülmények között étkezhetnek a dolgozók” — mondja az elnökhelyettes-asszony. Felényképeznénk, de nem tudjuk — az ajtó zárva.

„Nem szoktak ott enni, a tüztöltékeszülékek vannak betéve” — szól oda valaki a portáról.

Akkor nem marad más, néhány léppel odébb, az öltözőben kattan a fényképezőgép zárja. Frissen meszelt falak között a jól ismert vasszekrények, lócák.

Az éppen nem működő villanymotor állványán jól elérnek a táskák, szatyrok, a tejeszacskó — otthonos környezet a munkahelyen. Némi rendetlenség — amit meghatároz a szűkre szabott keret: egy családi házat vásároltak meg valamikor, abból alakították az évek során a huzalfeldolgozó és a műanyagüzemet.

Természetesen a munka- és szociális körülményekre vonatkozó minden fontos szabály betartatik — különben a KÖJÁL közbeszólna — mégis, az ember úgy érzi: az itt dolgozók körülményei ugyancsak távol esnek az ideáltól. S ez nem hanyagság, nem törődémség következménye. Hiszen van az üzemben hűtőszekrény is, szódavíz is, a nagy melegben ventilátor is, a fürdőszobához meleg víz is. Az erőből ennyire futja, nem többre.

Pántya Miklósné hogyan itéli meg a szociális- és munkakörülményeket? „Összességében kielégítő, jónak mondható a helyzet” — állapítja meg, de azért hozzátessz még egy félmondatot, hogy pontosan értsük a tartalmat: „Ismerek ennél sokkal rosszabbat is”.

A létavértesi szövetkezet dolgozóinak körülményeiről próbáltunk vázlatos képet adni, de nyugodtan mondhatjuk: az itt látottak szerte az országban még számtalan üzemben, műhelyben felfedezhetők. Persze, Igaza van az elnökhelyettesnek: vannak ennél jobb helyek, és vannak rosszabbak is.

Görömbölyi László—Nagy Gábor

Elkoptak a ladányi olvasókörök

Szeretnek-e még olvasni?

A püspökladányi Bocskai utca átmenőforgalmat is bonyolít. Erre visz az út Báránra, ezért báránda kövesútnak is mondják. A forgalom nagyritkán lelassul, majd hirtelen elakad, autó autót ér. Van hát idő szétnézni a takaros, frissen meszelt házak közt. Az alacsony fehér házon alig tűnik fel a piros tábla, annyira ráhajlik az útmenti akác karéja. Mit takarhat? Ahogy lassan megindul a járműsor, kivillannak a napsütötte arany betűk is: Kossuth-olvasókör. A negyvennyolcas olvasókörök egyik leszármazottja lenne? Miért is ne, hisz valamikor nagy hagyománya volt Ladányban az olvasásnak. Úgy hírlík, a községet ma is könyvszerető emberek lakják.

Régi körök nosztalgiája

Hja, a múlt század végén alakult olvasókörök, amelyek vitték, pezsdítették a falu életét, művelődését! S otthoniak, a mostani öregek apái, nagyapái által kalákában épített, saját maguk válogotta házak, a maguk hangulatával, társaságával. Ahol hertere többször elüldögéltek, olvasgatva, beszélgetve, kóri szabályokkal, könyvlistákkal, elszámolásokkal. Vajon megvannak-e még? Szedik-e még valahol a pin-kapénzt a kártyáért, vagy már csak emlékeznek rá? Es élnek-e még, akik emlékezhetnek?

Az olvasókör helyisége zárva, a harminc éve itt takarító 85 éves Mátys Zsófi néni nyitja ki az ajtót, rendezgeti göcsörtös ujjával a megsárgult könyveket, újságokat.

— Valamikor ez az egész ház a Kossuth-köré volt, hisz maguk építették. Aztán ahogy öregedtek, fogytak az emberek, egyre több részt elvettek tőlük. Ma már csak ez a kis luk az övék, de inkább az emléké. Volt itt azóta óvoda, öregek napközje. Pedig hogy szerettek idejárni, olvasgatni. Nagyon ragaszkodtak ehhez a körhöz az emberek. Most már csak emlékezni járnak ide nagy néha.

Ide járt a meggörnyedt, megfihéredett, de még fúrge szavú vasutas is. Lakatos István, a kör utolsó jegyzője. Orzi a jegyzőkönyvet és emlékezik, hogy valahol, talán a levéltárban megvan még az 1879-es, 1933-as módosított alapszabály is. Az alapszabály, amely megfogalmazta a kör célját: „A hasznos társalkodást, az erkölcs megnevelését, az okos és gazdálkodóhoz szükséges ismeretek terjesztését, a hasznos olvasmányok felolvasását”. (A körnek általában 70—80 tagja volt.) A tagok? Hát ők lassan elhaltak, elkoptak.

— Már csak néhányan vagyunk meg, akik nem bánánk, ha lenne meg hívó járnunk, hol beszélgetnünk. A kör helyett már csak itthon olvasgatok. Főleg újságokat, járatok vagy négyfélet.

Hogy mi lett a többi olvasókör sorsa? Ugyanaz, mint az első függetlenségi 48-as olvasóköré, a Kossuthé, másnéven „Fehérköré”. A felszabadulási működtek, lelkesen jártak oda földművestől a szolgabíróig közjegyzőig az olvasni szerető, aztán ahogy szaporodtak évek, előregedtek a körök is. Sorban egymás után. A Petőfi- (második függetlenségi), a Ciment- (negyedik függetlenségi), a Polgári-, a Római katolikus olvasókör és a Népkör. Ma már csak a megmaradt jegyzőkönyvek, könyvrendelések és az ilyen tárgyú könyvek — elsősorban Kecskés Gyula püspökladányi helytörténeti könyve — őrzik emléküket.

A könyv becse

Kecskés Gyula, a ladányi születésű tanító ma nyolcvan éves. Két szerelme van: a könyv és a helytörténet-kutatás. Akárho köszönteni jöttünk volna az emlékek felidézésével, hiszen négy körnek is tagja volt, ahol nemcsak olvasott, terjesztette, megszerettette az irodalmat, hanem népművelő előadásokat is tartott.

— 1928—30-ig községi könyvtáros is voltam. Aztán még utána is hozzáam jártak olvasnivalóért, hisz tudták, nagy könyvtáram van, mert rajongok az irodalomért. Főleg a kollégám kölcsönözték a könyveimet. Fáj a szívem azokért, akik így elvesztek, tönkrementek, sose kerültek vissza hozzám. Gondoltam, ha annyira szeretnek olvasni, rakjunk össze havonta fejenként 3 forintot (akkor még 2—3 forint volt egy könyv), vegyünk érte könyveket és kölcsönözzük egymás közt.

Hat—hét kartárral szerveztük ezt a kis mozgalmat, amit később „Püspökladányi könyvbarátok” körnek neveztünk. A földművestől a szolgabíróig mindenki járt közénk. Több mint százan voltunk. Mindenkit boldogan fogadtunk, aki szerette, becsülte a könyveket, legyen az szegény vagy nem az. Evről évre többen lettünk. A végén már nem bírtam az iskolaszekrényben tárolni a könyveket, Lengyel Erzsébet papírkereskedésbe kerültek. Ev végén a kedvenc könyvekből mindenki megtarthatott olyan értéket, amennyit az évben befizetett. Ma is őrzöm az: én részemet, na és a „Megrendelések könyvét”.

Gyakori vendég vagyok még most is a könyvesboltban. Egy jó könyvért még ma is messzire mennék. Nem egyszer jöttem úgy haza, hogy az utcáról betettem az ablakon a könyvcsomagot és üres kézzel mentem be a házbá. Féltem, hogy a feleségem úgy fogad: „Már megint könyvet vettél, Gyula?” Szegény ember voltam egész életemben, de könyvre mindig futotta.

A könyvbarátkör volt tán az összes közül a legnépszerűbb. Megrendeltük, megvettük az akkori modern irodalom színéjéjét. Vettünk Veres Pétert, Kodolányit, Darvast, de magyar, orosz klasszikusokat is. Az utolsó könyvosztásunk 1946-ban volt. Utána valahogy mindannyiunknak más dolga, munkája volt. Aztán elkezdtem a könyvemmel dolgozni. Azóta akik megmaradtunk, magunkban, magunknak olvasunk. De azért úgy látom a könyvesboltban, a könyvtárban, ma is szeretnek itt olvasni az emberek, becsülik a könyvet.

Az olvasás ma is népszerű

Ha a körök meg is szűntek, az olvasás, a könyv szeretete nem. Hisz a tízenhét ezres Püspökladányban 37 ezer kötetes községi könyvtár, tízezer kötetes gyermekkönyvtár és háromezer beiratkozott olvasó van. Könyvtára van még a vasutas szakszervezetnek, az általános iskolának, a gimnáziumnak, sőt tíz munkahelyen letéti könyvtár is van. Százhuszféle napilapot, folyóiratot, gyermeklapot forgatnak a ladányi könyvtárlátogatók.

Az idő múlásával elkoptak a hajdan oly népszerű ladányi olvasókörök. De megmaradt a könyv, az olvasás szeretete, igénye, amelyet talán nemcsak a helyi közművelődési szakemberek terjesztettek, hanem az olvasókörök egykori tagjai is.

Ferenczfalvi Eva

GONDOZ

M

— A nevelőotthon bíz Lakást, ruhát, ételt. A tem, és a nagykorúság m állami gondozásom, úgy er be dobtak, anélkül, hogy na úszni. A volt intézetem mekvédő segített munkát, kaphattam többé ruhát, é igazgatónk adott volna sz rá keret. Jöttek az én hely sebbek, tehetetlenebbek.

Hosszú csönd következ dik a monológ.

— Kereskedőnek tanult lyan van munka, de m Egyetlen választásom ma Hirdetéseket böngésztem, tam. Volt, ahol rossz szft hol — amikor megtudták, dozott voltam — kiadták tőlem. Hátha elcsenem a c restem tovább. A jóg tu pon végre befogadott egy ó vi nyolcszázért. Még szer hatom magam. A régi o olyan, aki már a harmad kodik.

A szobában egy ágy, egy asztalka áll. Néhány apró a ridegséget próbálja enyh asztalon papírba csomagolt lón ebédli. Es furdószoba melegíteni kell.

— A munkahelyemen m Éleinte akadtak, akik fu De a közösségbe hamar be intézetben megszoktuk a tá di együtt voltunk. Közös tanulás. Talán csak az ál el egymás elől.

— Az 1980-as statisztikai 30 ezer magyarországi zotról beszélnek. Közül ezren töltik be a 18. életév sgy miatt nem élvezhetik t nyes gondoskodás előnyeib ban évente körülbelül 120 dozott kezd önálló életet. Tóth László, a megyei gy zet igazgatója.

— Országos gondot jele rekeknek a helyzete, akik állami gondozásuk, mert t évüket. Mi, akik személyi szeretjük ezeket a gyere őket, amikor egyik albr hurcolkodnak, amikor ruhá ra kuporgatnak, amikor t sak és szülői, rokoni támog nagy nehézségek árán tu lyüket az életben.

Az állam gondoskodik a amíg kiskorúak. De igen s zúnik meg a gondoskodás fiatalnak sem lakása, se sem szilárd emberi kapcs

— Nem segíthetnek a gye intézetek valahogyan?

— Mindenekelőtt munká resni a fiatalokat. Mielőtt megfelelő ruházatot kapna híz helyzetben van, annak píz fizetjük az albrétele adunk egyszeri segílyt, de git.

— Mivel birkóznak meg fiatalok?

— A kezdő fizetés nagyv gyarával, üzemevel jó kap tunk ki. Ha mód van rá, k kásszállót, és egy-egy szoci fogásba veszi őket. De e Volt olyan gondozottunk, és elpanaszolta, hogy ne kollégái megjegyzéseit. kerestünk neki. Erzékeny sokszor nem bántják őket. Igaz, nem tudta még leküzö az előítéleteket. No meg az tak sem egyformák. Külör azok között, akik csecsem csi koruktól itt nőttek fel, már nagyobb korban, esetl magatartásuk vagy bűnöze állami gondozásba, intézett

RÉTI MÁTYÁS: HÁZAK

GONDOZOTTAK?

Mélyvízben

Kívül a biztonságon

— A nevelőthron biztonságot jelentett. Lakást, ruhát, ételt. Amikor 18 éves lettem, és a nagykorúság miatt megszűnt az állami gondozásom, úgy éreztem: a mélyvízbe dobtak, anélkül, hogy megtanították volna úszni. A volt intézetem és a megyei gyermekvédő segített munkát keresni, de nem kaphattam többé ruhát, ételt, szállást. Az igazgatónk adott volna szívesen, de nem volt rá keret. Jöttek az én helyemre is újjak, kisebbek, tehetetlenebbek.

Hosszú csönd következik, majd folytatódik a monológ.

— Kereskedőnek tanultam. Ezen a pályán van munka, de munkásszálló nincs. Egyetlen választásom maradt, az albérlet. Hirdetéseket böngésztem, emeleketet másztam. Volt, ahol rossz szufnit kínáltak. Másból — amikor megtudták, hogy állami gondozott voltam — kiadták az utamat. Félték tőlem. Hátha elcsenem a családi ezüstöt. Kezestem tovább. A jóég tudja hányadik napon végre befogadott egy öregasszony — havi nyolcszázért. Még szerencsésnek is mondhatom magam. A régi osztályunkból van olyan, aki már a harmadik helyre hurcolkodik.

A szobában egy ágy, egy szekrény, egy kis asztalka áll. Néhány apróság itt-ott, amivel a ridegséget próbálja enyhíteni Erzsébet. Az asztalon papírba csomagolt étel. Itt nincs külön ebédlő. És fűdőszoza sem. A vizet pedig melegíteni kell.

— A munkahelyemen nem volt probléma. Eleinte akadtak, akik furcsán méregettek. De a közösségbe hamar beilleszkedtem. Az intézetben megszoktuk a társaságot. Ott mindig együtt voltunk. Közös volt az alvás, evés, tanulás. Talán csak az álmainkat rejthetjük el egymás elől.

...

■ Az 1980-as statisztikai adatok több mint 30 ezer magyarországi állami gondozottól beszélnek. Közülük évente közel 2 ezren töltik be a 18. életévüket. A nagykorúság miatt nem élvezhetik tovább az intézményes gondoskodás előnyeit. Hajdú-Biharban évente körülbelül 120–130 állami gondozott kezd önálló életet. Sorsuk ismerője Tóth László, a megyei gyermekvédő intézet igazgatója.

— Országos gondot jelent azoknak a gyerekeknek a helyzete, akiknek megszűnik az állami gondozásuk, mert betöltik a 18. életévüket. Mi, akik személy szerint ismerjük, szeretjük ezeket a gyerekeket, sajnáljuk őket, amikor egyik albérletből a másikba hurcolkodnak, amikor ruhára, bútorra, lakásra kuporgatnak, amikor teljesen magányosak és szülői, rokoni támogatás nélkül, csak nagy nehézségek árán tudják megállni helyüket az életben.

Az állam gondoskodik az eltaszítottokról, amíg kiskorúak. De igen nehéz időszakban szűnik meg a gondoskodás: a tizennyolc éves fiatalnak sem lakása, sem anyagi bázisa, sem szilárd emberi kapcsolatai nincsenek.

— Nem segíthetnek a gyermekvédők és az intézetek valahogyan?

— Mindenekelőtt munkát próbálunk keresni a fiataloknak. Mielőtt elengedjük őket, megfelelő ruházatot kapnak. Aki nagyon nehéz helyzetben van, annak két-három hónapig fizetjük az albérletét. Mindenkinél adunk egyszerű segélyt, de ez nem sokat segít.

— Mivel birkóznak meg legnehezebben a fiatalok?

— A kezdő fizetés nagyon alacsony, az albérleti díj viszont magas. A megye több gyárával, üzemével jó kapcsolatot alakítottunk ki. Ha mód van rá, biztosítanak munkásszállót, és egy-egy szocialista brigád pártfogásba veszi őket. De ellenpélda is akad. Volt olyan gondozottunk, aki eljött hozzám és elpanaszolta, hogy nem bírja elviselni kollégái megjegyzéseit. Új munkahelyet kerestünk neki. Erzékenyek a gyerekeink: sokszor nem bántják őket, mégis úgy érzik. Igaz, nem tudta még leküzdeni társadalmunk az előítéleteket. No meg az állami gondozottak sem egyformák. Különséget kell tenni azok között, akik csecsemő, vagy egész kicsi koruktól itt nőttek fel nálunk, és akik már nagyobb korban, esetleg épp méltatlan magatartásuk vagy bűnözés miatt kerültek állami gondozásba, intézetbe. Miattuk sok-

szor a rendes, dolgozó gyerekeinkre is ferde szemmel néznek.

...

■ — Persze, hogy emlékszem az első fizetésre. Előre elterveztem, hogy mi mindent veszek belőle. Aztán, amikor kifizettem az albérletet, az ebédjegyet és a villamosbérletet, csak ámultam, alig maradt valami. Rettenesen hosszúnak tűnt a hónap. Rádöbbenem: ha normálisan akarok élni, nagyon kell spórolnom. Ha hónap végére elfogyott a pénzem, nekem nem volt kitől kölcsönkérnem. Akiket apának és anyának neveznek, nekem jobb volt elkerülnöm.

— Amikor kopni kezdtek a ruháim, még nehezebb helyzetbe kerültem. Az intézetben kaptunk cipőt, ruhát, most pedig magamnak kell minden egyes darabra összekuporgatni a pénzt.

...

■ Tóth László jó ismerője a környező országok gyermekvédelmi intézményeinek, az ott kialakult szokásoknak, módszereknek.

— Meg kell mondanom, hogy sok helyen előbbre járnak e téren, mint mi. A Szovjetunióban például az intézetből eltávozó 190 rubel segélyt kapnak. Gondoskodnak számukra lakásról. Romániában olyannyira helyettesítik az intézetek a szülőket, hogy katonafiaknak még csomagokat is küldenek, ne érezzék, hogy nincs otthonuk.

1977-ben Magyarországon is kedvező jelek mutatkoztak az egykori állami gondozottak önállóvá válásának segítésére. A Minisztertanács határozatot hozott a gyermek- és ifjúságvédelem továbbfejlesztésének szervezeti és gazdasági feltételeiről. E határozat alapján jelent meg 1978 júliusában az oktatási miniszter rendelete az állami gondozottak és intézeti elhelyezettek önálló életkezdésének anyagi támogatásáról. 1978. január 1-től 6 millió forintot biztosítanak az országban az arra érdemes fiatalok támogatására. A fővárosi és megyei gyermekvédő intézetek bizottságok segítségével döntenek a pénz szétosztásáról. A támogatást a fiatalok tartós fogyasztási cikkekre, bútor vásárlására, esetleg szövetkezeti lakás befizetésére használhatják fel.

— Megyénkben évente körülbelül 120–130 gyerek kezd önálló életet — mondja Tóth László. — Egy részük nevelési rendellenesség miatt került intézetbe, az ő további támogatásuk a szülők feladata. Azok sem kaphatnak segélyt, akik önálló életvitelre alkalmatlanok. Az árvajárulékosok pedig más keretből jutnak támogatáshoz. De azok az állami gondozottak sem kaphatnak pénzt, akik a kocsmába vinnék, elszórnák. Nemrégiben jött egy fiú, akiről tudjuk, hogy a kapott ruhát is mind eladta, elitta. Azoknak igyekeznünk tehát adni, akiknek valóban használnak, segítünk vele, akik valóban komoly célra használják fel. Gyerekeink többsége bútor, tévét, rádiót, magnót, mosógépet és hasonló dolgokat vásárolt ebből a pénzből. Hajdú-Bihar 1978-ban 310 ezer, 1979-ben 300 ezer, 1980-ban 153 ezer és 1981-ben 303 ezer forintot kapott elosztásra. Otven és húszezer forint közötti összegeket ítélnék oda, attól függően, ki mennyire van rászorulva.

— A segély összegének megállapítása óta a tartós fogyasztási cikkekből többségük, a bútoroknak emelkedett az ára. Elengedőnek találja a jelenlegi támogatást?

— Világosan látjuk, hogy az a pénz, ami évente erre a célra jut, nem túlságosan nagy. En remélem, hogy rövidesen növekedik ez az összeg, több fiatalnak tudunk majd adni és többet. Az eddigi tapasztalatok birtokában várható a rendelkezés módosítása, a változó körülményekhez való igazítása. Jó lenne minden arra érdemes állami gondozott gyerekeknek legalább a lakásvásárlását megkönnyíteni.

— Vágyaim? Persze, hogy vannak. Szeretnék szép ruhákban járni, nyaralni, külföldre menni, mint mások, akik családban élnek. Gyűjtök, de nagyon lassan megy. Jó, ha kétszáz forintot félre tudok tenni havonta. Ennyiből lehetetlenség összegyűjteni egy lakásra való pénzt.

Fazekas Valéria

Csökkennek a kérdőjelek

DEBRECEN ÉPÍTKEZÉSEIN

Ahogy már beszámoltunk róla, a megyei és városi vezetők július 17-én több építkezés és rekonstrukció helyszínén tájékozódtak arról, hogy úterszerűen, megfelelő összehangoltsággal haladnak-e a munkálatok?

A romkert

A Nagytemplom melletti romkertben Kertai László Ybl-díjas építész és dr. Mody György, a Déri Múzeum főmunkatársa ismertette a felmérések menetét, a rekonstrukció a bemutatás elveit és a jelenlegi munkafázisokról is beszámoltak. A feltárás 98 százalékban befejeződött. Megtalálták a Veres-torony, a Cserepes-torony és az északi imaterem falait, padozati szintjeiket, a templom kerítését, valamint az ezek alatti nem bemutatható állapotú régebbi (valószínűleg Árpád-korabeli) templom maradványait. A több századot átívelő építkezések által megbolygatott sírokat is találtak, viszont ezek majdnem mind melléklet nélküliek, legkésőbb a XVI. századból. A Veres-torony belső részén tizenhat négyzetméternyi területen tizenhat sírt találtak, a legutolsóban egyetlen darab II. Lajos korabeli (1523-as) dénárt.

A Veres-toronyra kezdődik majd a Vörös Hadsereg útja felől a romkert, s ez a része nem sokára helyreállított állapotban, készen is lesz. Némileg feljebb falazták, s a torony belső részén vitrinekben, melyeket a falba süllyesztenek, a templom történetét illusztráló képek és ábrákat helyeznek el. Innen tovább sétálva látható lesz a Cserepes-torony egy részlete, illetve a sétatérjárdán jelezve, hogyan nézhetett ki az alapja. A feltárások itt építészettörténetileg igen izgalmas dolgokat találtak: a torony építéskor az előzőleg visszaromlott falmaradványokat, köveket (a XV. századból) a torony aljába, oldalfalába töltötték az építők — s így maradtak meg ránk is. Így látható és érzékelhető lesz, hogy milyen volt a Hunyadiak korában az András-templom.

Az 1828-ban épített, a Péchy-féle Nagytemplomról a csapadékvíz elvezető téglalacsatorna mind a mai napig működik — ebben az állapotban találták, de vissza is földeltek majd.

Az emlékkertre (a Nagykölcsumra) néző oldalon láthatjuk majd a tornyos, úgynevezett északi imaterem, amit arra az időre építettek, és addig használtak, amíg nagyobb templom nem volt — illetve használata később is folytatódott. Ennek az imateremnek, melyben Méliusz Juhász Péter is prédikált, két szintjét, bélétes bejáratát fogják bemutatni, mégpedig földemmel zárt területen, ahol kőtár és vitrine segít majd műltba való „kirándulásunkat”. Az egész romkert-komplexum az 1828-tól 1802-ig terjedő időszak maradványait mutatja be az előző állapotok megfelelő szemléltetésével. Több helyütt üllépcsősor, s az emlékkertre néző régi kerítés zárja a romkertet.

A rekonstrukció szükségleteként csak az anyagköltség több üzeme, intézménye nagyon jelentős társadalmi munkával járul és járult eddig is hozzá a történelmi emlékecsoporthoz bemutatandó területéhez. A város egyik rendkívül érdekes színterű, idegenforgalmilag nagyon látogatott helyen, a történelmemléző tradíció szép példaként.

A Csokonai Színház

A Csokonai Színház rekonstrukciója nagyfokú koordinációt, az építők és beruházók részéről komoly figyelmet igényel — állapotot-tak meg a városi és megyei

A romkertben

vezetők a bejárás során. Két próbaterráriummal bővült az épület, a vakolás a hátsó részekben készen van, a gépesítési munkálatok jó ütemben folynak. Az építómesterei munkákkal 1982 közepére végeznek — mondta tájékoztatóban Seres György, a HÁEV igazgatója. A tartószerkezeteket, utakat, színpadtechnikát még azután is csinálják, ütemterv szerint, de több vállalat egyidejű munkavégzése a különféle összehangolást kíván. Gergely András, a Debreceni Beruházási Vállalat igazgatója szerint az együttműködés megfelelőnek, sőt jónak mondható a DIK és a Debreceni Tanácsai Építőipari Vállalat vezetőivel, munkatársaival. A megyei tanács által ígért 40–50 szakmunkás — aki besegíthetett volna a munkákba 2 éven keresztül az ígért szerint — három ember egy hónapig tevékenységévé változott.

A nehéz körülményekről jó képet ad, hogy körülbelül háromszáz helyiség van az épületben. A vasfüggönyről ment kezben derült ki, hogy a jelenlegi tűzvédelmi szabvány szerint már nem jó, a régi 3 tonnás helyett egy új, 5 tonnásat kell behelyezni. Ez természetesen menetközbeni áttervezést, a tartóelemek külön megerősítését kívánja. A falszigetelés — minden debreceni előtt közismert, hogy emiatt folyton újrafestették, vakolták a színházat —, most az EMI által is, az Országos Műemlékvédelmi Felügyelőség munkatársai által is kitűnően minősített lett.

A Kálvin tér és környéke

A Kálvin téren, ill. a vele összefüggő területeken is nagy építkezések folynak. A Vár utcán a kétszintes parkoló már áll, belső szerelése folyik. A zeneművészeti szakiskola és szakközépiskola a még csak a tervrajzon látható új épületei mögött a Debrecen Áruház 1500 négyzetméteres bővítése, a piacot a Nyomatató utcai iskolától elválasztó egységes tervű pavilonos és zárt diszudvar terveit is készek. A Wienerházhoz (a Csapó és Vár utcák sarkán) csatlakozik az MTESZ-székház. Mindezekhez az anyagi fedezet is rendelkezésre áll, az érdekeltek beruházók is készen állnak az építkezésekre. Az MTESZ-székház képezi az első ütemtervet, ez valószínűleg egy időszakban épül majd a másodikkal, a Nagytemplomra

A MESZÖV-székház

Ezek után a megyei, városi vezetők „neuralgikus pontokhoz”, a MESZÖV-székházhoz érkeztek, ami idestova másfél éve csúnyítja a beton csontvázával a Péterfia-Hunyadi sarkot. Bérés József, a MESZÖV elnöke és Kenyeres Zoltán beruházó, az AGRO-BER igazgatója a látogatás idején meg arról tájékoztatták a vezetőket, hogy még most sincs vállalkozó építő, aki a belső szerelési munkákat az épületben elvégezné. Időközben kedvezőnek nevezhető változásról kaptunk hírt: a Berettyóújfalui ÁFESZ vállalta magára a szerepet, így a sokáig „vajdó” építkezés folytatódik.

A Medgyessy-múzeum

Végül a december 30-ra befejeződő Medgyessy-múzeum építéset-rekonstrukcióját tekintették meg. A régi épületzárny szeptember 30-ra elkészül, s a kapubejárati túlóralára, pontosan ugyanolyanra tervezett új épületrész is áll már. Tervezési, szerződési, pénzügyi gondok megoldottak tekintetük — mondotta a Debreceni Építőipari Vállalat igazgatója Kovács András és Szabó Péter, a vállalati pártbizottság titkára. A régi szárnyban éppen készülő padlófűtést, az újban a radiátorok kialakított helyét, a tetővilágítást, a gázfűtéses kazánház-épületet láthatóan a látogatók. Egyöntetű véleményük szerint Debrecen egyik szép színteréje lesz a Medgyessy-múzeum. Sz. G.

RÉTI MÁTYÁS HÁZAK

ak asókörok

ni?

benőforgalmat is bonyolítják a kövesútnak is assul, majd hogyan nem elnézni a takaros, frissen fehér házon alig tűnik útmenti akác karéja, a járműsor, kivillan-suth-olvasókor. A negy-mazottja lenne? Miért nyva volt Ladányban az na is könyvszerető em-

...

olvasókörok, amelyek velődését! S otthoniak, kalákában épített, sa-ak hangulatával, társas-egéltek, olvasgatva, be-álakkal, elszámolásaik-é még valahol a pin-lemlékeznek rá? Es el-

rminc éve itt takarító az ajtó, rendezgeti gő-eket, újságokat.

esuth-koré volt, hisz-tek, fogytak az embe-
Ma már csak ez a kis-
Volt itt azóta óvoda,
ek idejéről, olvasgat-
rhöz az emberek. Most
agy néha.

lett, de még fúrge sza-
utolsó jegyzője. Orzi a
alához, talán a levele-
módosított alapsza-
galmazta a kör célját:
megnemesítését, az ok-
retek terjesztését, a
körnek általában 70-
n elháltak, elkoptak.

eg, akik nem bännánk,
szelgetünk. A kör he-
leg újságokat, járatok

sa? Ugyanaz, mint az
Kossuthé, másnéven
dótek, lelkesen jártak
gyűzőig az olvasni sze-
előregedtek a körök is.
adók függetlenségi), a
lgári-, a Római katoli-
ár csak a megmaradt
az ilyen tárgyú köny-
sópkladányi helytörte-

tanító ma nyolcvan
helytörténet-kutatás.
emlékek felidézésével,
nemcsak olvasott, ter-
hanem népművelő

as voltam. Aztán még
t, hisz tudták, nagy
rodalomért. Főleg a
Fájt a szívem azokért,
é kerültek vissza hoz-
olvasni, rakjunk ösz-
még 2–3 forint volt
kölcsönözzük egymás

kis mozgalmat, amit
körnek nevezünk.
nki járt közénk. Több
ogan fogadtunk, aki
az szegény vagy nem
már nem bírtam az
Lengyel Erzsébet pa-
kedvenc könyvekből
amennyit az évben
na és a „Megrende-

zólul a legnépszerűbb.
modern irodalom zine-
nyit, Darvast, de ma-
könyvosztásunk 1946-
runknak más dolga,
yvenem dolgozni. Az-
magunknak olvasunk,
a könyvtárban, ma
ecselük a könyvet.

...

ás, a könyv szeretete
nyban 37 ezer kötetes
mekkönyvtár és há-
nyvtára van még a
iskolának, a gimná-
nyvtár is van. Száz-
eklapot forgatnak a
oly népszerűségi ladányi
az olvasás szeretete,
közművelődési szak-
sókörök egykori tag-

Ferencfalvi Eva

Együtt a tájjal

Nemzetközi művésztelep Hajdúböszörményben

Maria Lugova bolgár festőművésznő alkotás közben

Csoportkép a Patkós fogadó előtt

Az idén tizennyolcadjára nyitotta meg kapuit Hajdúböszörményben a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep. A 6-os számú általános iskolában folyik az alkotómunka, amelynek próbája a július 31-én nyíló kiállítás lesz. A művésztelep szervezői azonban nemcsak az alkotás lehetőségét kínálják, hanem a hajdúböszörményi, hortobágyi táj és valóság megismerésére is alkalmat teremtettek. A művésztelep huszonegy alkotója közül az idén tizenegy külföldről érkezett. Debrecenben és a környéken számos kirándulást tett a kollektíva. Az élménygyűjtő utakat, kirándulásokat örökíti meg a fényképezőgép.

(VENCSELLEI ISTVÁN képriportja)

Látogatás a Holló László emlékházban

Kurucz D. István vázlatot készít

Találkozás Nyakas Miklósnéval, a népművészet mesterével

A külföldi művészek Maghy Zoltán kiállításán gratulálnak az idős mesternek

Kirándulás a nagyiváni pusztára

A KÖZ

A nyár elején... ban, a sok szép új h... vezetés bihari közse... tam. A kulturális é... máról és nehézsé... szélgettünk. Hamar... hogy beszélgetőp... közül aznap este tő... cidára készülődte... nótaestre. Kérdezt... vajon Gáborjánb... szoktak műsoros es... dezni? Miért van a... úgy kísérvé egy r... taestre?

Mint megtudtam... ennek. A községbes... het még oly kis léts... replógárdát foglal... dezvényt sem lebe... mert a művelődési... nek (nem véletlen... zóm a hivatalos m... sek mindegyikét) r... zője, emiatt a műve... ívből elkerülük a... Megesett már, hogy... szágosan ismert sz... könnyűműfajban... nem volt hajlandó... Gáborjánban, mikö... ta a körülményeket...

Pedig régóta kéri... jániak a Hencidai k... zős tanácsot, hogy s... gondon, építsen e... az amúgy is szerény... képességű objektum... néhány négyzetméte... ség nem hozna meg... gáborjáni közműv... az alapvető hátrány... lyekkel a kisközség... nak minden tekintet... kell küzdeniük, ne... né meg, de legalább... tenné, hogy minö... közkívánatra néhá... vényt idehozzanak...

Vagy két héttel... Papp Gyulához, a... közös tanács elnö... dultam azzal a kérd... jon miért kell má... várni a kérés tel... amelyet — noha tu... a községi tanácsok... vannak a pénznek... 40—50 ezer forintb... hetne oldani. Sőt, a... tsz vállalná a kivít... építők munkát, csak... kellene megvenni...

— Az elképzelés... és jogos — mondja... —, egyáltalán nem...

Filmlap

Egy olasz és eg... ugyanabban az... való műsorra tu... denképpen össze... ra ösztönzi a kr... két film azonos... merőben külön... nala ugyanis eg... bizonyítja, hogy... ségnek a szórak... igényét ki lehet... elégíteni, de... nem mindegy, h... ilyen színvonalon... Egy vigjáték, eg... tökéletes kikapcs... felüdülést bizt... jól, ha igényese... szítve, unalmas... vá válik azonban... a rendező film... zónságát a szelle... nál legelső fok... megnek tekintti... bármilyen férme... het kábitani.

Három tehete... nőző csetlik-be... tünk Az Olsen... dogul című de... Olyan kisfilm s... ök, akik mind... ilyen nagy „mun... modoznak, mik... legapróbb csín... is rajtaveszteni... képtelenebb hely... belesodrónak... néha szerencsés... megegnek, az... annak köszönh... szellemi képesség... kintve a film töt... löje sem külön... hülyeség ilyen... megnyilvánulása... szörnyen fásasz... ni, annyira, hogy... jában sem kép... ber elnevetni ma... szánakozva lehe... főszerepekben a... színész erőlköde... lezem, hogy job... érdemesebbek.

Erik Balling... ből álló sorozatot... az elmúlt évek... Olsen-banda ka...

Egy öltöző sorsa A KÖZMŰVELŐDÉS GÁBORJÁNBAN

A nyár elején Gáborjában, a sok szép új házáról nevezetes bihari községben jártam. A kulturális élet tartalmáról és nehézségeiről beszélgettünk. Hamar kiderült, hogy beszélgetőpartnereim közül aznap este többen Hencidára készültek, valami nótaestre. Kérdeztem, hogy vajon Gáborjában nem szoktak műsoros esteket rendezni? Miért van a község úgy kiévezve egy magyarnótaestre?

Mint megtudtam, oka van ennek. A községben nem lehet még oly kis létszámú szórakoztató foglalkoztatást szervezni, mert a művelődési helyiségnek (nem véletlenül mellőzöm a hivatalos megnevezéseket mindegyikét) nincs öltözője, emiatt a művészek nagyívben elkerülik a községet. Megesett már, hogy egy országosan ismert színész, aki a könnyűműfajban jeleskedik, nem volt hajlandó fellépni Gáborjában, mikor meglátta a körülményeket.

Pedig régóta kérik a gáborjányiak a Hencidai községi közös tanácsot, hogy segítsen a gondon, építsen egy öltözőt az amúgy is szerény befogadóképességű objektumhoz. Ez a néhány négyzetméteres helyiség nem hozna megváltást a gáborjányi közművelődésben, az alapvető hátrányokat, melyekkel a kisközségek lakóinak minden tekintetben meg kell küzdeniük, nem szüntethetné meg, de legalább lehetővé tenné, hogy minden évben közfélnátra néhány rendezvényt idehozzanak.

Vagy két héttel később Papp Gyulához, a hencidai közös tanács elnökehez fordultam azzal a kérdéssel, vajon miért kell már évek óta várni a kérdés teljesítésére, amelyet — noha tudom, hogy a községi tanácsok szűkben vannak a pénzzel — vagy 40–50 ezer forintból meg lehetne oldani. Sőt, a gáborjányi tsz vállalná a kivitelezést, az építők munkát, csak az anyagot kellene megvenni.

— Az elképzelés hasznos és jogos — mondja az elnök —, egyáltalán nem ellenez-

zük, csak kötte van a kezünk. A gáborjányi művelődési objektum ugyanis az AFESZ tulajdona, főbérője a mozi. Jöhet néhány évvel ezelőtt a tanács hozzájárult az épület felújításához, most mégis az a probléma, hogyan adhatunk pénzügyi hozzájárulást egy nem tanácsi tulajdonban levő épülethez. Ehhez meg kell szerezni a járási hivatal pénzügyi osztályának hozzájárulását, ha a rendelkezések egyáltalán ezt lehetővé teszik, azonfelül megegyezésre kell jutni a tulajdonossal és a bérlettel is. De az ügyben van előrelépés, néhány nap múlva tartjuk a koordinációs tárgyalást, azon várhatólag meg születik a döntés arról, hogy az öltözőt a gáborjányiak felépíthetik. Pontosabban egy 40–50 m² száza kocsz tárolására alkalmas kamrát kell építeni, az öltözőt pedig át kell alakítani. Ha a terv megvalósításához minden érdekelt hozzájárul, akkor menni fog a dolog.

Újabb két-három hét telt el, ismét Gáborjában jártam és megkerestem Szökös Olivét, a klubkönyvtáros és a község mindenestül (Főállásban a Gáborjányi Vízműtársulat pénzügyi vezetője, ameltt községi KISZ-titkár.) Újságolja, hogy megvolt a megbeszélés, megszületett a döntés: épülhet az öltöző. A tsz építőbrigádja hamarosan felvonnul, a szükséges építványt a tanács már megvette.

— Igaz, van más probléma is, nemcsak az öltöző hiánya, de ez már vromasztó gondná vált. Az új helyiséggel sokat fogunk várni a gyakorlatban — mondja Szökös Olga lelkese —, igaz, a mozi túlságosan kiszajátja a helyiséget, csak akkor adja ide, ha nincs előadás, illetve a mozivető korábban felajánlotta, hogy ha megvesszük egy előadás átlagos jegymennyiségét, akkor miénk lehet a terem. Ezt egyszer csináltuk meg, de a saját zsebünkbe kellett nyúlunk, mert mozijegyet mi más forrásból nem fizethetünk.

— Mit csinálnak ilyenkor nyáron? — kérdezem.

— Kisközségekben ilyenkor jösszerint semmit nem lehet csinálni, hiszen szünnet a tanítás, így az egyetlen szervezhető rétegre nem lehet számítani. A község bejelentett lakóinak száma ezer körül jár, de ténylegesen vagy nyolcszázan élnek Gáborjában. A KISZ-nek tízenyolc tagja van, talán jövőre már többen leszünk. A harminc év alattiak zömmel Berettyóújfaluban dolgoznak, hazáért csak aludni járnak. Az itthoniaknak azonban van kedvük az együttlétnek, a szórakozáshoz, de ilyenkor nyáron csak diszkót tudunk ajánlani nekik, azt is körülményesen. A közös tanács ki rendeletségen van egy picurka klubszoba, jó ha tizen, tizenöt beférnek. Ezért időnként egy fiatalembert szokunk megkérni, akinek van felszerelése, hogy tartson ott-ott diszkót. A rendőrség erre este 11-ig adja meg az engedélyt. Egyszóval évek óta húzóda téma ez az öltöző, amlyre most remélhetőleg pont került. A rendezvények iránt más időben lenne érdeklődés, például kedvező visszhangot váltott a gyerekek körében a Csokonai Színház néhány művészenek műsorára, a felnőttek szívesen eljárnának a magyarnóta-estekre, a fiatalok a könnyűzenei műsorokra. A téli hónapokban elsősorban az egészségi előadások vannak. Szükség van másfélórás rendezvényekre azért is, mert évi 30 ezer forintból kell gazdálkodnom, 20 ezret ad a tanács, háromezret a tsz, hátrézt saját bevételből kell előteremteni. De az első félévben még egy forint bevétele sem volt!

— Azt hiszem érthető — mondja Szökös Olga nyomatékkal —, hogy szeretném jobban csinálni a dolgom, de hát az embert fékezik a mostoha körülmények. Ez az öltöző gyökeres változást nem tesz lehetővé, de azért minden bizonnyal jobb lesz a helyzet.

Reméljük, a gáborjányiak nem csatlatkoznak.

Bakó Endre

OLVASTUK

Osztojkán Béla: Halak a fekete citerában

„Vahogy azért gyül még fény: van egy kis cigányány, ki csillagos szemekkel jósolta; lesz még, ő lesz még magának óriás, kivél paprikásan köll birkózni, de győzni fog.”

Osztojkán Béla Debrecenben él. Nem az első költő itt, a félhazányi sík híres városában. Ahol most meleg nyár van és kánikulás ernyedség. Talán folyókról álmodhat esténként a város, ha elpihen. Mert nem járnak errefelé mostanában porviharok, csönd van különben is, nem zavarja semmi a nyugalmat. Nem kell már megvívni a várossal a befogadásért, ha valakit épp erre vetette a sorsa, hisz ezrével jönnek újak, és mennek is.

Osztojkán Bélet vajon hogy köszöntenék a régiek? Hogyan fogadná Ady Endre Osztojkánt, aki egyik versében herceggé tette őt, hitékek hercegévé.

Először... Biztosan ellátogatának együtt az Angol Királynő szálló mai utódjához. S aztán ott, egymást faggatva, szó esne mai dolgokról, életünkről, mely tárgyból az ifjabb költő, költőnek darabjai szerint, nem lenne kevésbé heves és indulatos hercegnél...

Párizs felé kalandozának képzeletben. Hiszen Osztojkán keresi a maga messiás városát, ahonnan majd harca kiigazodik a megtalált hazá felé...

Aztán Ady talán szólna az Őr miatt. Hogy közelebb kell jutni hozzá, mert tavoly egégg vitázva vele, csúftot űz inkább a kötőzködővel. Vagy éppen arra bírja fiatalabb társát, hagyja az Urat, újféle harcokban csak fényes tekintet már, nem hatalmas nagy vitéz, erővel, birtokokkal...

S persze, hiszen a nő azóta is a világ csodája, hát

tromfolának nekiveselkedve a mai férfiúságról, mai szerelméről. Hiszen az ifjabb poétának nem kell szégyenkeznie. Vannak már jóféle versei a kedvesről, a váglya oltott vihar kalandjairól...

Elhalkulna végül a szó, hajolva titkok felé. Ne induljunk utánuk, ez az övék csak...

Aztán fölkerekedne a fekete herceg, botra támaszkodva visszasetálna maszkja elé a Nagyerdőre. Élői tovább önmagában a változó időt.

Osztojkánt meg kérdőzik tovább. Hiszen ha Vitéz Mihályt is le tudtuk volna csalni arról a nagygon magas talpazatról, ahova nem vágott soha, beérte volna százszor kevesebbel, biztosan jó szívvel köszönti garabonciás örökösét. Talán komoly tréfát után a kényszerű cífraságot is felejtani tudta volna egy időre, odafön'...

De elég a pártfogókból, keritsünk sort egyéb ügyekre is. Osztojkán egy évvel fiatalabb, mint Csokonai volt, halálakor. S verseskötönyve még az első. A versek viszont évekkel ezelőtti születtek. Így, amit mondatnánk, nem intézhettek a szerző felé. Ajánlom hát az olvasónak. Hiszen nekünk mégiscsak e könnyű lett költővé Osztojkán Béla.

Most indulhatunk el versei birodalmába. Szokatlan taja: vad színek, haragok sűrűje, játékok tisztásai, átkok villámaival szabdalit profétás sötétség, vagabundus hetykesség az utakon, itt-ott még alakzatok is, egy-egy ügyesen tájba illesztett költő faragás, dísz. Nem kevés! Persze, kísérletek, szerepek, próbák eredménye e sokféleség. Nem ugyanazon belső költőiség termékei. A győzelem akarása, az egyedül vívott harc mindig-készenléte, a kényszerű, örökös fegyverben-élet teremtette meg ezt a változatosságot. Mert Osztojkán Bélának a cigányélet bugyraiból kellett keresztie utat önmaga elé. Őrizve mindazt, ami egy történelemből kiszakadt, önálló életlehetőségeit elvesztő népet sújt. A megváltás reménye nélküli terheket, az idő elleni védelem kétélű fegyverét. Mert szabadságát bilincseit hordja a cigányosság. Mert a kívülállás fölött késekkel őrködik a sanda lét-pillanat. Zavar, gyanú, árnyék, bizalmatlanság, előítélet, bosszú feni a tekinteteket. Osztojkán versei e harcban fogantak. És megváltást ugyan költsézet nem hozhat, de adhat tiszta szavakat, bátor igéket: megföhökentheti a fenekelő sorsot. Kíváncsi magunknak jó vitézt!

Mifélek hát Osztojkán Béla versei? Bátorjárok a költészert rossz idejében. Magvaik mélyre vetve, könnyű virágzásuk aligha lesz.

„És most egy lányt akarok Te hatalmas Isten, egy lányt állíts elem, ki táltosok tejét itta s tűzimádó hajnalok robagásaiból születven napkeletről kél, és hatalmas haját felborzolva úgy tekintsen ránk e nyárba, hogy belelobbanjon mindenünk, mi ég.”

Takács Géza

Filmnapló Szórakozni, de hogyan?

Egy olasz és egy dán film ugyanabban az időpontban való műsorra tűzése mindenekelőtt összehasonlításra ösztönzi a kritikust. A két film azonos műfaja és merőben különböző színvonalú ugyanígy egyértelműen bizonyítja, hogy a közönségnek a szórakozás iránti igényét ki lehet és ki kell elégíteni, de egyáltalán nem mindegy, hogy az milyen színvonalon történik. Egy vígjáték, egy bohózat tökéletes kikapcsolódást és felüdülést biztosíthat, ha jól, ha igényesen van elkészítve, unalmas másfél órává válik azonban akkor, ha a rendező filmjének közönségét a szellemi színvonal legalós fókán álló történetek tekintti, s azt hiszi, bármilyen fércművel el lehet kábitálni.

Három tehetségtelen bűnöző csetlik-botlik előtűnk Az Olsen-banda bol-dogul című dán filmben. Olyan kisistül szelármosok ők, akik mindig valamilyen nagy „munkáról” álmodoznak, miközben a legapróbb csínytevéseken is rajtavesztenek. A legképtelenebb helyzetekbe is belesodródhatnak, s ha néha-néha szerencsésen kikécmeregnek, az mindössze annak köszönhető, hogy szellemi képességeiket tekintve a film többi szereplője sem különb náluk. A hülyeség ilyen tömény megnyilvánulása azonban szörnyen farszató tud lenni, annyira, hogy még kinjában sem képes az ember elnevetni magát. Csak szánaokva lehet nézni a főszerepekben a három dán színész erőlködését, feltételezem, hogy jobb sorsra érdemesebbek.

Erik Balling több filmből álló sorozatot készített az elmúlt évek során az Olsen-banda kalandjairól,

a most bemutatottnak eredetileg a következő címet adta: *Olsen bandájának utolsó csínytevése*. A magam részéről erősen drukkolok azért, hogy az a hatalmas pénzösszeg, amit e film utolsó képkockáin a három bűnöző zsebre vágott, életük utolsó percéig kitartson, s ne kelljen újabb ügyetlenkedéseiket végignatkoz-nunk.

Képtelen alapötletekkel telített az Olsen-banda története, s ha az elhíhetőséget vesszük figyelembe, ugyanez mondható el a *Szerelmeim* című olasz film meséjéről is. Mégis, micsoda óriási különbség van a két alkotás között! Steno filmjének legfőbb erénye tagadhatatlanul *Monika Vittj* alakítása: fejlejtéhetlenül komédiázva játssza el ennek a különös fiatalasszonynak nem mindennapi házasságait. Egész lényéből, minden cselekedetéből csak úgy sugárzik az energia, s mint- ha ezeket még kevésnek találná, apró mozdulataival, kezeinek játékaival teszi még színesebbé ezt a temperamentumos, s egy bizonyos szempontból nézve „makulatlanul tisztességes” asszonykát. Sikerről teljesen magával ragadnia a nézőket, így megértjük felháborodását, amikor rádöbben férjje kalandjaira, és valóban el is hisszük neki, hogy teljes joggal itéli el azok félteléseit.

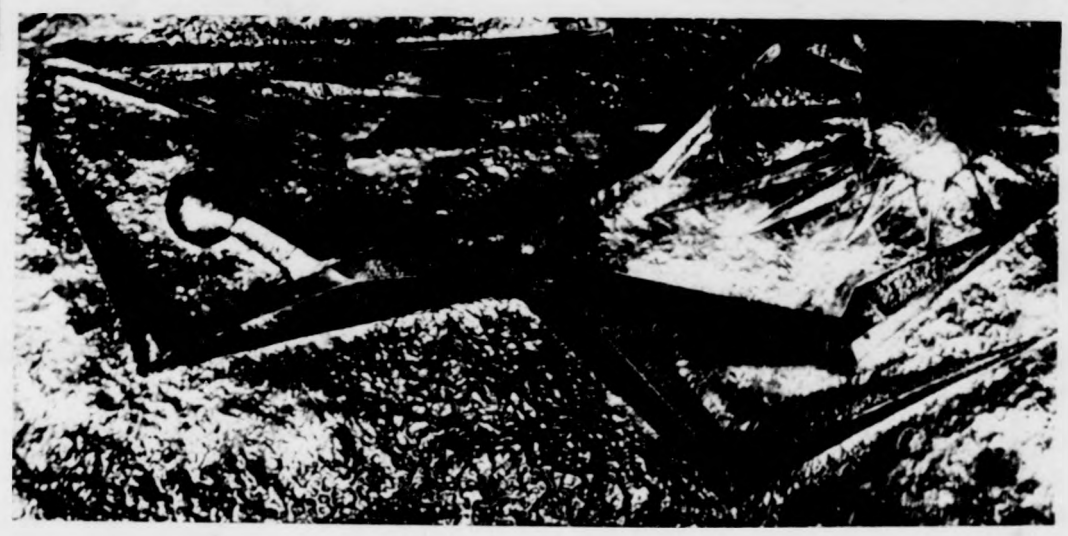
Bár az esetek többségében dicsérrel lehet szólni a magyar színészek szinkronalkításáról. *Al-mási Évára* Monica Vitt hangjaként legszívesebben azt mondanám: jobb, mint az eredeti. Hangjának széles skálája mindenkor visszaadja a szereplő fia-

talasszony hangulatát, ki-robbanó örömeit és a mindent elsöpörő bánat keserveit.

Természetesen ahhoz, hogy Monika Vitt ilyen csodálatosan tündököljön ebben a szerepben, elengedhetetlenül szüksége volt egy jó forgatókönyvre. Szerencséje volt: a *Jaja* Fiastri zenés komédiájából írt sztori mindezt tálcán kínálta fel neki: a történet tele van ötletekkel, mulatságos fordulatokkal, és nem utolsó sorban valami utólerhetően, naiv kedvességgel. Vegre egy olasz filmvígjáték, ami nem az olcsó izléstelenség-vel akar szórakoztatni!

Azok számára, akiknek a figyelmét esetleg elkerülte, elmondom, hogy a film rendezője nem más, mint a *Piedone-sorozat* szülőgatyja: Steno. Mesterségsbéli tudását ez a film igényesebben és színvonalasabban bizonyítja. Itt — al-kalmazkodva a történethez — nem kizárólag a helyzet-komikumra épít, hanem a helyzet- és a jellemkomikum összhangjából hozza ki az igazi vígjátéki szituációk sorozatát. Jól választotta ki a film másik két főszereplőjét is: *John-ny Dorelli* a fiatalabb férj, Marco szerepében jókedű, vén komédiázik, kihang-súlyozva ennek a figurá-nak kedves vagányságát, *Enrico Maria Salerno* viszont a régebbi professzor-férj szerepében már sokkal komolyabb, de ugyan-akkor sebezhetőbb is. Derűs perceket biztosítanak számukra többek között a különös szalmazővegységük ideje alatt — és az alkotók dicséretére válik, hogy még ekkor sem lépik át a jó ízlés határát.

Sümei Anikó

PRIM ZOLTÁN: RÉZDOMBORÍTÁS

A nő és mi

Bejön. Nem is jön. Libeg inkább. Ingvá a túsarkain ringva riogat, de úgy, hogy a feleségükkel üldögélő férfiak is utána bámulnak. Hatvanon alul mindenki. Hatvanon felül még inkább.

Szép? Nem is szép: gyönyörű a lelkem! Az a bunda, az a frizura, az a termet...! Az a homlok, az az arc, az a szem...! A szemtelen! Tudja, hogy nézzük és biztosan ezért ring.

Elegáns. Nem is elegáns, hiszen így kápából több van rajta hüszérenél. A mellettünk ülő kedveseink sápadoznak. Rajtuk alig van öt-hatezernyi cucc és mégis az a másik látszik szemérmellenlül meztelenebbnek.

Ul. Rendelni fog. Zsebeinkben megborzong a pénztárcánk és zsidbaidtan képzeljük ei, hogy milyen csodálatos lenne, ha most mi rendelhetnénk neki.

Feleségeink és kedveseink áldottan bölcs mondatokat fogalmagatnak a házi költségvetésről, de mi csak öt nézzük...

Költát kér. A tárca megnyugszik a zsebünkben, de a szívünk nem. Ez a tünemény nemcsak szép, hanem férfi-kímélőn okos is. Költát kér, hogy ezzel a szép szerénység-gel is segítse a párját, azt a fatuskót, aki-re vár, aki biztosan nem érdeml meg ezt a csodát.

A lány tölt. Karszú, bordonó körmű ujjai-nak muzsikál a kóla habja. Az a kéz már nem is kéz, kacso... Ha homlokunkon vé-gigmítana, többet érne az a tiz ujj, mint három algoppyrin.

Asszonyaink és kedveseink munkától vi-

seltebb kezei egyszeriben eltűnnek az asztalokról, mi szórakoztattan bólogatunk igent arra, amit éppen mondanak, de valamennyien a lányt nézzük. A lány? Azt a drága nő! Félig kifordulva a székeinken izomlást gyűjtő férfi vakmerésel...

Most mozdul. Gyönyörűn mozdul. Költát kortyint, aztán keresztbe teszi a lábát. O, az a láb, a térd, a lábszár, a boka... Az a kétezer forintos kincseket elrejtő topán, az elérhetetlen szépség, amiért valamennyien zsenik is tudnánk lenni...

Újra mozdul. Villan a térdé és felette még félarasznyi. Csak később vesszük ész-re, hogy most a cipője talpa is látszik. Az a drága talp...

— Drága — mondja mellettem józanul a feleségem és akkor már én is látom az olasz topánka talpán viritó négyjegyű számot.

A szomszéd asztalnál ülő kopasz korpu-lens is ugyanezt látja, amit én, mert vékonyodott hangon megkérdézi a feleségétől, hogy mennyibe kerülhet itt egy kis konyak. És a mellette ülő asszonynak, aki az előbb még szomoró volt, csupa vidámság a szemé. Az én feleségem arca is csupa meg-bocsátás. A sarokban ülő két nagyon fiatal visszacsereili az előbb visszakért jegy-gyűrűket.

A nő megy. Ahogy feláll, látni hogy vé-konyka egy kicsit. És hátulról nem is olyan csinos. Az arcát túlfesti, ettől olyan durva. A lábát meg éppén csak a cipő viszi fel...

A mi kedveseink így szeliden sokkal szebbek: okosabbak is nálunk férfiaknál...

Bartha Gábor

Bagatellek

1

A VASÁRNAP DÉLI Kossuth műsor „Hírek. Lapszemle. Időjárás” — címen jelentkezik. Némelyik buzgó mősorvezető-szerkesztő a szemlélt jelzősíti is, közölvén, hogy amit hallunk, az „hazai lapszemle”. Így aztán a nyári hőségben rádiózó nem hiheti azt, hogy a New York Times, a Spiegel vagy Combat magyar tárgyú riportjaiból mazsoláznak a pesti mikrofon előtt. Természetesen nem volna indokolatlan a figyelmeztetés, hogy hazai lapokból idéznek, ha lenne a rádiónak olyan programja is, amelyben mősorszerűen lapoznák át a fontosabb külföldi lapokat, de hát ilyen nincs! Ha pedig nincs, akkor okkal vetődik fel a kérdés, miért nevezzi az újságíró hazáinak a központi, ha jobban tesszik, fővárosi lapszemlét? Arra gondolni se merek, hogy ezzel a megkülönböztetéssel kirekesztés alapján arra akarna figyelmeztetni, hogy ami a Népszabadságban, a Népszavában, a Magyar Nemzetben és a Magyar Hírlapban megjelenik, az az igazán hazai gondolat, s ami azon kívül van, csak smafu, tévelygés, esetlegesség, netán isten őrizz, a hazai gondoktól elszakadt merengés.

A lapszemlét hallgatva kénytelenek vagyunk tudomásul venni, hogy van olyan körüli kényszerképzet, amely csak azt tekinti magyarnak, ami a négy lapban kinyomatik, a többi egyáltalán nem. Így parancsolnak ki a köztudatból mintegy húsz napilapot, melyekben naponta elmélkednek a „vidéki” koponyák mindarról — mondjuk az egyszerűség kedvéért így: — ami a hazai, a nép gondja, ami hétköznapijaink velejéről. Iratok jó és rossz cikkek ama húsz lapban ugyanúgy, mint a „hazai” négyben. Vallanak tudósok, pedagógusok, írók arról, hogy mi foglalkoztatja őket; ami épp annyira lehet közügy, mint amennyire magángond. Jelennek meg ezekben a lapokban állásfoglalások, értékelések, közreadatnak közügyi ötletek épp úgy, mintként ama hazai négyben.

A négy pesti redakció munkatársai „le-lerándulnak” ugyan vidékre, ha már elkerülhetetlen, egyébként jobban érzik magukat az aszfaltzsungelben. Így talán nem ok nélkül mondhatjuk, hogy a négy lap központi ugyan, azért mindenekelőtt pesti. Azaz: mintegy kétmillió emberhez szólnak mindenekelőtt, ha nem is kizárólag. A többi húszegynéhány lapot viszont a „vidék” több mint nyolc és fél millió olvasójának írják.

A főváros és a vidék közötti arány e pillanatban is, mint jó ideje már, 1:5-höz a vidék javára. De mit is beszélünk? Ez csak számbeli arány, a lehetőség, a befolyásolás ezzel éppen fordítottan arányos, amivel korántsem akarom azt mondani, hogy a főváros jelentősége, fontossága csak a lakosság számárányának megfelelő kellene legyen. Persze még kevésbé azt, hogy amikor „hazai lapokból” mazsoláznak, akkor következetesen el kelljen kerülni a magyar sajtó egyik legfontosabb vonulatát: a vidéken szerkesztett lapokat. Ott is akadhatnak annyi szemlélnivaló, mint a fővárosiakban, s megeshet, a pécsi, miskolci, győri és más újságok se alábbvalóak és nem kevésbé hazaiak — sokkal inkább azok —, mint a pestiek, ami annyira ósdi igazság, hogy az ember röstelli is leírni...

2

A VASÁRNAPI LAPSZEMLE körül tapasztalható aberráció alighanem pusztán azért virulhat, mert a kulturális decentralizáció mindmáig csak a kevesek vágyálma maradt. A vidék, szellemi értelemben legalábbis elhanyagolható tétel. Bábálásából is több gond, mint öröm származik. Ezért akadályozzák nem a koncepcióalkotás, hanem a létrehozás felelősei foggal és körömmel kulturális intézmények vidékre telepítését, illetve hatáskörrel is rendelkező tagozatok létesítését. Ha mégis van némi eredmény, az nem az elv gyakorlatba ültetésének, hanem egyes személyiségek kitartó munkájának, fáradhatatlan kilincselésének és a városi és megyei vezetés nem kis áldozatvállalásának köszönhető. Ahol nincs meg ez a készség és érzékenység, ott még az sem történik meg, amire netán fentről is boldogan bólintgatnának. A kultúrának ugyanis nincs materiális hozadéka, nem hasznát hajtja „ágazat”, baj viszont több van vele, mint bármelyik nagy üzemmel. Ezért boldog minden vidéki vezetést, ha ipartelepítést kell létesítenie, vagy fogadnia, és morcog, ha kultúráról van szó. Így aztán ne csodálkozzunk rajta, hogy néhány rendkívül törekvő város gyakorlatilag leszámítva — ide sorolnám Pécsét, Győrt, Kecskemétet, újabban Miskolcot is — a kulturális decentralizáció inkább elfelejtendő ötletnek, mint megvalósítandó feladatnak számít. Ez a nem-törődősség hosszas spirálmozgás után közös nevezőre jut a központ azon göröcs akaratával, amellyel mindenhez ragaszkodik, ami karnyújtásnyira van tőle. Ezért nem jut „automatikusan” kiadó a vidéknek, ezért nem valósítható meg legalább a szinkronstúdió részbeni vidékre telepítése, ezért annyi a hercehurca az animációs stúdiók vidéki léte körül. Ezért halasztódnak folyvást bizonyos rádióadások indításai, s a kiemelt városok sem kapnak elegendő múzeumot s a múzeumokba megfelelő anyagot.

Széchenyi azt mondja egyszer: „a jobb mindig harcban van a jónal”. Vagyis soha nem lehetünk elégedettek azzal ami van, ami megvalósult. Visszahúzó erőt jelent, ha az összehasonlítás nem a jelen és a lehetőség, hanem a jelen és múlt között történik. Aki nem a lehetőséget tartja szem előtt, hanem örökké azon rágódik, hogy „honnán indultunk”, minden bizonynyal rossz úton jár!

Tudathasadásos gondolkodásnak tűnik, hogy az ipar és mezőgazdaság esetében helyesen mindig a lehetőséget méricskélik, de amikor kultúráról van szó, rögtön arra fordítják egyesek az észjárás: „de azért ne feledjünk, honnan indultunk”. Ne feledjünk persze, de azt se, hogy hová szeretnénk érkezni... mert azért ez lényegesen fontosabb, mint hogy honnan jövünk. És néha nem árt azt se észbe idézni, hogy ehhez a legbiztosabb út a kulturális decentralizáció. Ha a szellemi erők fővárosi túlkonzentráltsága nem szűnik meg, az semmi egyebet nem eredményezhet, mint szellemi egyensúlyzavart, a klikkrendszerek vidám virágzását, az értékretek őszszeszavarodását és ellenőrizhetetlenségét.

Már szóltam egy ízben róla, hogy sehol Európában nem tapasztalható olyan aberrált kulturális centralizáció, mint nálunk, és ebből következőleg sehol nem benu oly mértékben a nem fővárosi szellemiség, mint Magyarországon, és persze sehol a világon nem zárkózik el olyan következetesen a vidék (nem a vidéki) szellemi teljesítménye elől a nagybetűvel írandó Központ, mint éppen hazai tájaink.

Köteles Pál

SZÜLEIM EMLÉKEZETE

Paulovics László képe

ÜNNEP

CSENGEY DÉNES:

Egy pillanat

Tűz a nap, így dél felé már olyan szikrázó fényesen, hogy áttetsző világossága szinte kegyetlenül, hidegen ragyog fel a parkerdő árnyékolatlan tisztái fölött ödöngő párafelhőkön, mint egy-egy fűrészfűrész, pontos tekintet. A nagy, lombos fák alatt hallgató hűvös tartományok, menedékei a hőségben nekilodoló fantázia ábrándképeinek, mintha eltűntek, kizuhantak volna a fény szelvénytörédei közül, melyeket egyazon méghesese mező törvényei szerint remegtet a hőség.

A vakító délnél káprázat a pillantások sorsa, ám a világos határoltság, részletekbe menő megvilágítottság, titkából kivetkezett egyértelműség a tárgyakké, alakoké, arcké; három-négy korszak rétegeit mutogatja a téglakig romlott vakolat a Szimpla presszót környező házak falán, s a lerobbant üzlethehelyiség zárt ablakain keresztül nézve is tisztán kivehető a medúza alakú vörösbortoltok a rakodóudvarban ácsorgó pincér kabátján, s a virrasztás sötét gödrét két hunyorgó szem körüli.

Atellenben, a villamosmegállónál szőke lány áll fehér ruhában, leeresztett pillái fölött az arc sötét dörbületéből kivirító domborulatok a napfénynek ritkán megmuta-

tott szemhéjak, melyeknek belső, homorú ernyőjére most, amikor a villamos csikorogva fekéz a járdaszeg mellett, egy szerelmes találkozás illékony vágyképei vetülnek, mint az ajkak leheletnyi elnyílása mutatja.

Ha azonban a világosság pártjára állunk, ha elfogadjuk a levegőben villogó egzaktt tekintetek nézőpontját, azt láthatjuk, s állapíthatjuk meg mindössze, hogy ez a hőné alá szorított jegyzetek tanúsága szerint egyetemista lány lehunyt szemmel vár. Meg-megránduló arcának üzőtségre felfigyelve tehetjük csak hozzá, hogy nem öröm, hanem valami bizonytalan félelem fűrkézi benne a következő pillanatot.

A fiú a villamossal érkezik, majd negyedórás késést előre megbocsátva magának, hibátlan fogoráztatás közreműködésével mosolyog. Lelep a megmozdulattal felszegi, barna homlokán jó rajzú ráncok, sötét haja csillog; nem érné váratlanul, ha most a közelben elkattanna egy-két fényképezőgép.

— Lerobbant a kocsis — mondja —, azon kívül, hogy füstölt bitangul, amikor ott hagyta, semmit se tudok róla. De hogy máma gyalog-

ÉRTSÜNK SZÓT!

Nyelvművelés, avagy a nyelv művelése

Állítólag századunk egyik jelentős fizikus-filozófusa, Weizsacker *jelentette ki: „Igaz, hogy a természet előbb volt, mint az ember, de az ember előbb volt, mint a természettudomány” — vagyis a tudományt az ember hozta létre, az emberi tapasztalatokon alapszik és nem más, mint a valóságról (természetről, társadalomról, emberről) felismert törvényszerűségek összessége. Semmit „nem talál ki”, nem találhat ki, ami nincs meg a valóságban, s az általa fogalmazott igazságok közül a körülményekhez alkalmazkodó ember a létért való küzdelem évezredekben ösztönösen még nagyon sokat felhasznál.

A világot sem vagyok a tudomány tudatosító szerepe ellen! Am, mint a fenti példa is mutatja — gyakran éppen az igazán nagy tudósok hangsúlyozzák —, a tudomány semmiképpen nem tolatkodhat az ember és a dolgok közé, célja az, hogy az embert elbizonytalanítsa, hanem hogy segítse, bátorítsa, ösztönözze tudatosítsa.

Miért írom le ezeket?

Bárzsi Géza a XX. század egyik — talán legnagyobb — nyelvésze volt. Egy 1975-ben vele készült riportban fontosnak tartotta kimondani: „... az embert írás közben a gondolatai foglalkoztatják és nem a grammatikai szabályok”. Azt hiszem hozzátehetem: ez az előbeszédre is vonatkozik.

A lapok beszámoltak arról az örömteljes hírről, hogy megjelent a Nyelvművelő Kézikönyv I. kötete. Értékelői azonban általában elfelejtették hangsúlyozni, hogy a helyes jó szabályok is az életből, vagyis a helyesen és jól beszélő emberek nyelvéből teremtetők, olyanokból, akik esetleg úgy beszéltek szépen és jól anyáiktól, apáiktól örökölt nyelvet, hogy nem is tudták: a nyelv szabályokba is foglalható.

„Nem ismerek magamnál nagyobb, nem ismerek magamnál kisebbet” — Petőfi Sándor szavai ezek, s mi most annak megvalósításán fáradozunk, hogy ezt mindenki így gondolja. A jelenleg élénk tornyosuló nehézségek megoldásának talán a technikai modernizálásnál is fontosabb feltétele a demokrácia erősítése és az általános műveltség emelése. Ennek pedig legfontosabb eszköze a nyelv.

Mi a nyelv? A nyelv a testet öltött gondolat. Próbáljuk meg, kezdjünk el beszélni! Am ne a nyelvre figyeljünk, ne a szavakat keresgéljük, hanem kezdjünk el gondolkodni, s észre sem vesszük, közeledni kezdenek hozzánk a szavak. Gondoljunk szépet, színeset, sokféle — s tudolunk kezdenek felénk s tolonganak körülöttünk a szebbnél szebb szavak. Gondolkozzunk világosan, szabatosan — világos és szabatos lesz a nyelvünk. Törekedjen az ember gondolatait pontosan, helyesen megfogalmazni — s pontos és helyes lesz a beszéde. De így van a más gondolataival is. Nem kell félni senkiétől. Az ember természetesen, józan ésszel mindent képes megérteni, „csak nyelven adják elő” — írta Arany János. Kérdezni kell, addig kérdezni, amíg a másik úgy nem fogalmaz, hogy értsem, amit akar! Aztán sajnos — olyan is van, hogy valaki „beszél, beszél, de nem mond semmit” — ott nincs is mit érteni.

A nyelvművelés a fontos, a Nyelvművelő hasznos könyv, de a nyelvet művelheti jól az is, aki nem bibliaként forgatja naponként e súlyra is tekintélyes könyvet, hanem aki „csak” akkor szól, ha igazság közlésére használja a szót, s Nagy Lászlóval vallja: „Bánom a szóval: odaadás és felelősség”.

Kállai Eszter

KALÁSZ LÁSZLO VERSEI:

1. Gazdag

reggel rákettő vagy egy

ilyen próféták-e harcolum — minde

igy jó: be reményt várnai a b addig me

gazdag a reggel rá én most — róluk

2. Vad

az este patájuk éjszaka lesz csü reggelig-e ugya

már jó az alvás vagy sír-mélyt vad két lovak: velük vajon ma

nincs sok időm egyébre már névad két lovak: irgalmatlan-ide

csak én tűnök lenlud a szél a vad két lovak: s én nem leszel

3. Miként

tavas

mas

midőn

mikor

ahova

enged

billeg

melle

nyári

téli fo

fogun

gúl. — Nem azért per magyarázza a félreértés kerülése végett —, mi falusi élet ellen általában volna kifogása, mert a lételetet az ember megíti magának akárhol, azért a disznóól meggyadomb között, olyat berrel, aki még azt se tudja, hogy ez milyen szűk szabadság, minden né — Réti Mária határozómenetelt árult el a eredménytelenül megbeszédő elcsajátja. Maga is érezvén ez ajánlja a fiúnak, te közös fogadalmat arra, hogy akármilyen történetük, nekünk, nem engedjük, hogy szippantsa őket a hétközság.

A fiút nem lelkesíti a páros fogadalmot pillanatig azt fontolga hagyja-e máris faképlányt, de aztán engedgyőzni magát arról, hogy jóabban nem olyan cinikus ember, mint annak némelyik kijelentette; szomorúan bőrtúri a halántékát erőgéd simogatásokat, me reménységre. Réti Mária ságából táplálkozó ele nyúlásra hangolják.

Fél órával később talopnak a park egyik ából, és amikor a kényes váját szitkozódva rázó elől, már nincs vita arról, hogy ók felette minden hétköznapi két rendkívüli ember a kívüli események forgban, akiket e ténykapcsokkal fűz egymá

és, avagy
üvelése

"Nem ismerem magamnál gyobbat, nem ismerem mamánál kisebbet" — Petőfi indor szavai ezek, s mi most annak megvalósításán rágódunk, hogy ezt min-ki így gondolja. A jelenleg élénk tornyosuló nehézségek megoldásának talán a nyelvi modernizálásnál is fontosabb feltétele a demokrácia erősítése és az általános műveltség emelése. Ennek pedig legfontosabb eszköze a nyelv.

Mi a nyelv? A nyelv a tesztelt gondolat. Próbáljuk meg, kezdjük el beszélni. Ám ne a nyelvre figyelünk, ne a szavakat keresgéljük, hanem kezdjük el gondolkodni, s észre sem vesszük, kezdni kezdenek hozzánk a szavak. Gondoljunk szép beszédre, sokféle — s tudunk kezdenek felénk s tolongnak körülöttünk a szobánál több szavak. Gondolkozunk világosan, szabatosan — és az és szabatos lesz a nyelvünk. Törekedjen az ember gondolatait pontosan, hiszen megfogalmazni — s pontos és helyes lesz a beszéd. De így van a más gondolatával is. Nem kell félni a kiétől. Az ember természetesen, józan ésszel mindent megért, csak nyelvi adadják elő" — írta Aranyos. Kérdeznünk kell, addig addig, amíg a másik úgy fogalmaz, hogy értsem, akar! Aztán sajnos — an is van, hogy valaki beszél, de nem mond mit" — ott nincs is mit monni.

A nyelv művelés a fontos, a művelő hasznos könyv, a nyelv művelheti jól az aki nem bibliaként forgataponként e súlyra is tevélyes könyvet, hanem aki "akkor szól, ha igazság és ésszerű használja a szót, s Lászlóval vallja: "Bán a szót: odaadás és felelősség".

Kállai Eszter

Interpretáció fogatékostól, hanem az is, hogy ő felül túltette magát a felül egyetemes összefüggés, a továbbiakkban kizárólag Rétí Mária érdeklődését mondja a nevet, s ismét olyon. A lány most meg-
ennek, végre elneveti.

Itt indultak aztán, Beszélgetnek. Először a szíri szót, elmondja, hogy ő egy fővárosi fényké-
mester ügynöke, autót az országot, egy-egy te-
lést módszeresen végig-
lva felvételeket készít, a ellenében előleget fel, a pénzt a telercekek-
együtt postán küldi a-
ternek, aki ugyanígy a jutalékát az általa kivánt helyre, az élet így ad, mint a szelek útja, a saját, nem is első már, rendezett lakás vár arra időre, amikor unalmassá-
egy napon a vándorci-
élet, ami persze még b lesz. Közben a fiú szór átfogja a lány vállát. Nem sürgetően, csak mint tudja, mi a dolga.

Rétí Mária kibújik az öle-
ből, de a történet kedvé-
ért, szemé fénylik.
Ne tegyük úgy, mintha ki mások lennének —
tja majd —, az ember
akkor hibázza el a-
t, amikor alább adja ön-
ánál. — S mesélni is kez-
gton, hogyan történt ez
esetében az egyik faluja-
agronómussal szövődött
solat idején, aki is azt
nta, menjen hozzá felesé-

KALÁSZ LÁSZLÓ
VERSEI:

LENDÜL A SZÉL I.

1. Gazdag lett udvarunk

ma már
reggel rászállt három madár
kettő gerle és egy veréb
vagy egy gerle és két veréb?

ilyen problémák bántanak:
fölkel-e lemege-e a Nap
harcolunk-e vagy kvarcolunk?
— mindentől szökken a savunk

igy jó: belebőgni a tájba
reményt és hitet kiokádva
várni a boldog jövőt jöni
addig meg tempósan kérdőzni

gazdag az udvarunk ma már
reggel rászállt három madár
én most már csak ennyit tudok
— róluk eszembe ez jutott

2. Vad kék lovak

(JESZENYINNEK)

vágtatnak át az égen
az este patájuk alatt felszökrik
éjszaka lesz csillagos éjszaka
reggelig-e ugyan vagy mindhalálig?

már jó az alvás — álom jár-e véle?
vagy sir-mély bódulat taglóz mint állatot?
vad kék lovak vágtatnak át az égen
velük vajon majd mikor szállhatok?

nincs sok időm: se éjjel se nappal
egyébre már nem is gondolhatok:
vad kék lovak vágtatnak át az égen
irgalmatlan-időtlen állatok

csak én tűnök el s mindenek megmaradnak?
lendül a szél a felhők ostroma
vad kék lovak vágtatnak át az égen
s én nem leszek?

— nem is voltam soha?

3. Miként őszi hulláskor

tavaszi buzduláskor
más-másként ver a szív

midőn nem tudom soha
mikor jutok el oda
ahová a szívem hív

engemet már kösöntyűk
billegő csendes cseöngők:
melleid löknek odébb

nyári forrósodásra
téli fagyoskodásra
fogunk emlékezni még!

gűl. — Nem azért persze —
magyarázza a félreértések el-
kerülése végett —, mintha a
falusi élet ellen általában lett
volna kifogása, mert ugye az
életteret az ember megterem-
ti magának akárhol, csak
azért a disznóit meg a trá-
gyadomb között, olyan em-
berrel, aki még azt se látja,
hogy ez milyen szűk világ,
szabadság, minden nélkül...
— Rétí Mária határozott elő-
menetelt árult el a nemrég
eredménytelenül megkísérelt
beszédmód elsajátításában.
Maga is érezvén ezt, azt
ajánlja a fiúnak, tegyenek
közös fogadalmat arra nézve,
hogy akármilyen történet is köz-
tük, ne engedjék, hogy be-
szippantsa őket a hétköznapis-
ág.

A fiút nem lelkesíti fel ez
a páros fogadalmatétel, egy
pillanatig azt fontolgatja, ne
hagyja-e máris faképnél a
lányt, de aztán engedi meg-
győzni magát arról, hogy ő
valójában nem olyan kiégett,
cinikus ember, mint amilyen-
nek némelyik kijelentése mu-
tatja; szomorúan bólogtatva
tűri a halántékát érő gyen-
géd simogatásokat, melyek őt
reménységre, Rétí Mária jó-
ságából táplálkozó elérzékeny-
nyülésre hangolják.

Fél órával később tulaján-
lónak a park egyik aljásá-
ból, és amiközben kézenfog-
va futnak a hegyes végű bot-
ját szitkozódva rázó parkőr
elől, már nincs vita köztük
arról, hogy ők felette állnak
minden hétköznapiságnak;
két rendkívüli ember a rend-
kívüli események forgatagá-
ban, akiket e tény szoros
kapcsolatok fűz egymáshoz.

Egy kertvendéglőbe ülnek
majd le, hogy kifizessék magu-
kat, sort isznak, a hét szal tu-
lipant üres korsóba állítják,
s a fiú tényképeket mutat a
lányának. A fiú táskájának
megfelelő rekeszéből előke-
rülő kepek pusztai embereket
ábrázolnak, mélyen pódrott
bajszú tanyászdát, ki jobb-
ját tehene szarván nyugtat-
ja, baljában valamiképp meg-
örzött huszárcsákóját tartja
előírászerűen, mélyen árkolt
arcú öregasszonyt táskarádió-
val a köcsögfa mellett, cigány
családot rozoga szekéren, vo-
nuló nárszövet a kacsaszta-
tó partján, szociális otthon
avatásán lencse elé állt csoport,
teknővájó mestert
munka közben. A lány vár-
talanul az egyetemről kezd
szólni — a harmadik korszak
sörén is túl lesznek már ad-
digra —, arról, hogy ő ebből
a világból jött el tanulni, ab-
ban a hiszemben, hogy... —
ugyanúgy kapkodni kezd,
mint délben, amikor a filozó-
fia tárgyát próbálta szleng-
ben meghatározni —... de
itt csak egy üvegházi tanuló-
kúra zajlik, a világ összes
szférái közül — ezt a kifeje-
zést fogja használni — csak
a könyvtárba nyílik szabad
bejárás, meg a diszkóklubba,
ahol a fiúk úgy választanak
maguknak táncost és szeretőt,
ahogy alkalmas méretű
farmert a zsinibin, aminek tu-
datában nem csodálható az,
hogy ő, Rétí Mária minden-
től távol tartva magát, egy-
személyes erkölcsi magaslá-
tot igyekszik elfoglalni, mint
a hétköznapiság ellen viselt
hadjárat háttorszáját. Hiszen
itt valójában egy kultúra

megmentéséről volna szó,
amit ő soha nem téveszt szem-
elől, csak hát olyan nehéz
társak nélkül...

Itt talán könnyezni is fog
Rétí Mária.

A fiúnak eszébe sem jut
kétségre vonni a kultúrate-
remtő tettek fontosságát —
maga is ebben fáradozik mu-
tatni rá szerényen az asztalon
heverő képekre —, vagy le-
csinálni azok nehézségeit.
Székét közelebb húzza a lá-
nyéhoz; a törekény vállát át-
karoló kéz útjában már nincs
komoly akadály.
Egymást átölelve mennek
át sötétedés után a Szimpla
presszóba, a városban már
korábban is megfordult fiú
törzshelyére, ahol a főpincér
mélyen meghajolva kezét
csókol a lányának, s átadja az
épület emeletén levő lakása
kulcsát a fiúnak, majd egy
foglalt asztalhoz vezeti őket,
és felveszi a rendelést.

— Tudod, én nagyon egye-
dül vagyok — mondja majd
Rétí Mária. — Nem tudom el-
mondani, mennyire egyedül.
— Észreveszi a felé hajló fiú
kezeben a tulipánsokrot, és,
már másodsor ezen a napon,
elsírja magát.

A főpincér lakásában nem
fognak szeretkezni, Rétí Má-
ria odabújik a fiúhoz, de tér-
deit minden erejével össze-
zárja, a dulakodás közben
édesanyja jut eszébe, ki is
mondja hangosan a nevét,
mire a felingerelt fiú pofon-
úti őt, és kifelé indul a lakás-
ból.

— Te rohadj, közönséges
patkány! — üvölti utána a
lány, mire a fiú megfordul,
becsukja az ajtót, és nyugodt,

4. Gyávult

(MAJAKOVSZKIJA)

idő-
közök
között

az idő
összeütközött:
csak szikráznak
az ütközők:
égünk az
ütközők
között

ha ütközik
a Föld
az Ég

ha Föld
az Egget
ütközik

ha koccan
az Egget
a Föld:

Emberrel
összeütközik
gyűlölem
a gyáva
időt

az ütközést
s minden
szikráját

és mindenféle
ütközést
s azokat is
akik
csinálják!

5. Nyeltem

mások harapását

nyögdelve:
de nehogy lássák!
nem fordultam el kiköpni
nyeltem s elkezdtem köhögni

panaszuk sose ért véget
vagtam hozzá érző képet
nem fordultam el köhögni
nem is akartam kiköpni

igen belebonyolódtam
(kevés bajukat megoldtam)
sok a gond az én szívemnek
akárhogyan is szívelnek

most már bárhol járok-kelek
velem járnak az emberek
akár iszom akár eszem
gondjaimra emlékezem

A cseh vadász

Madách Imre, a Nógrád megyei Csesztve földbirtokosa 1851 elején Pestre megye. Egyedül. Haza azonban már nem egyedül érkeztek, magával hoz valakit, akit aznap este a cselédszobába rejt, de az illető másnap már a paróciák mellett tevékenykedik mint kertész. A vendég csakhamar leborotváltatta bajuszát és szakállát, vadászruhába öltözött, ment a paróciák erdőszékháza. Csakhamar „cseh vadász” néven ismerték a környéken, s a vendéglátó jóvoltából csakhamar útlevele is került Reiter Ignác (mások szerint Radovecz)

névre. Az útlevelel mint Madách Komáromy Imre szolgabíró, német hivatalnoktól kaparintotta meg, Szontagh Pál pedig a saját Passirscheinjéről fejtette le a pecsétet a hamis útlevéllé.

Ki volt a vendég? Madách távoli rokona, Rákóczy János huszárnagy, a Honvédelmi Bizottmány titkoka, Kossuth titkára. (Egyébként Jókait ő fuvarozta Gyuláról Tarnodára.) Rákóczyt 1850-ben halálra és vagyona elkobzására ítélik, in effigie fel is akasztják. Vi-deken, Pesten bujdosik, így kerül aztán Madách segítségé-
gével Csesztvére.

Feljelentés után

Kezdetben nincs is semmi baj. Úgy annyira, hogy a Madách házába beszállított császári tiszt semmi gyanúsítást nem vett észre, sőt a perben a költő fogsága idején Madách mellett tanúskodott. A paróciák erdőszékházában azonban a „cseh vadász” túlságosan is jól érezte magát, társaságba járt, tivornyázott, sőt a kártyaszalhoz is le-leült. Mintha megfeledezett volna arról, hogy az önkényuralom törvényei szerint a volt tiszt, lázadó, forradalmár, elítéltek rejtgetéséért is igen bőségesen mérik a büntetést.

Meg is lett az eredmény. Rákóczyt Jánost feljelentette egy „igazi” magyar ember, Hoitsy Miksa gazdatiszt, akkor Orosi község jegyzője. Este meg is jelentek a zsoldárok az erdőszékháznál, Rákóczyt az ablakon kiugorva elmenekült. A zsoldárok tovább mentek: Madáchhoz a kúriába. Bérczy Károly — kissé idillikusan — így írja le az elfogatást: „Egy augusztusi estén, 1852-ben a gyermekek aludtak már, az anya felettük virrasztott, az apa és férj lámpafényénél olvasott fel

nevének, midőn szavait baljósulató fegyvercsörrenés szaktá meg s a lámpa fénye csendőrsisakon verődött vissza.”

Madáchot elfogták, s Bory Istvánnal, édesanyja öreg tisztartóval együtt Pózonba szállították, ahol a Vízi-kaszárnyában raboskodásba járt, tivornyázott, sőt a kártyaszalhoz is le-leült. Mintha megfeledezett volna arról, hogy az önkényuralom törvényei szerint a volt tiszt, lázadó, forradalmár, elítéltek rejtgetéséért is igen bőségesen mérik a büntetést. Meg is lett az eredmény. Rákóczyt Jánost feljelentette egy „igazi” magyar ember, Hoitsy Miksa gazdatiszt, akkor Orosi község jegyzője. Este meg is jelentek a zsoldárok az erdőszékháznál, Rákóczyt az ablakon kiugorva elmenekült. A zsoldárok tovább mentek: Madáchhoz a kúriába. Bérczy Károly — kissé idillikusan — így írja le az elfogatást: „Egy augusztusi estén, 1852-ben a gyermekek aludtak már, az anya felettük virrasztott, az apa és férj lámpafényénél olvasott fel

Négy hónap kétszer

Madách négy hónapot töltött börtönben Pozsonyban. 1853 elején Pestre hozták, ahol a Neugebäudeben újabb négy hónapig marad börtönben. 1853. május 7-én szabadlára helyezik, de Pestet nem hagyhatja el még hónapokig. Gyakorlatilag ide internáltak. Itt lakott az Új tere, a Burgmann-féle 12-ik sz. házban. 1853. augusztus 20-án érkezett haza Csesztvére családja.

Madách peréről, fogságáról keveset tudunk. Az iratok elvesztettek. Krizsán László, Madách nógrádi éveinek kutatója írja 1964-ben kiadott dokumentumkötetének előszavában: „Számos, különösbécsű iratot a legbehatóbb kutatás árán sem sikerült megtalálni. Ilyen elsősorban a fogságra vonatkozó katonai bírósági peranyag.”

A peranyagról azóta sem tudunk, s ha nincs is dokumentálható bizonyítéka Péteri Károly feltevésének, az újabb kutatások bizonyítják, Madách betegsége ellenére is megegyezően aktív részese volt a szabadságharc polgári háttérének, sőt katonának is jelentkezett. A fogság, elhurcolás, mindenesetre emberileg is igen megviselte, betegsége, gazdasági és családai gondjai mellett közeli rokonainak — testvéreinek — halála amúgy is igen meg-

gyötörte érzékeny világszemléletét.

Egy dokumentumunk azért van Madách peréről: a katonai törvényszék végzése, amely 1854. március 31-én kelt s Bilkom hadbíró órnagy írta alá. A személyleírás — 30 éves, katolikus, nős, kö-zépmagas, arca hosszúka, haja szőke, szeme barna, orra szabályos — után következik a végzés:

„Bizonyítvány. A hadi törvényszék 1854. február 28-án kelt és a tegnapi napon kihirdetett végzése következtében a jelenleg szabadlában levő Madách Imre Nógrád megyei csesztvei földbirtokos ellen felségárulás és felségáruló szökevény elrejtése miatt emelt vádra vonatkozó, itt bevezetett vizsgálatot kielégítő tényállás és bizonyítékok hiányában megszüntetjük. Jelen okiratot igazolásra kiadtuk.”

Kiadtak azonban mást is. 1853. május 5-én a császári királyi II. pozsonyi katonai parancsnokság utasította Nógrád megye hatóságát, hogy Madách Imrét helyezze rendőri felügyelet alá. S ez meg is történt, bár Madách nemigen akart ennyi teherrel-fájdalommal küzdeni immár.

A fogságból való szabadulásiának még szívóbb örült. Fogságomból 3. című versében olvashatjuk:

„Eljött hát a szabadság napja,
Végre, végre megnyílt börtönöm,
Arcom illatos szellő csokolja,

Énye hangja részvevő öröm.

Ez az öröm azonban nem sokáig tartott. A távollét meg-
rontotta Madách addig vi-
szonylag zavartalan házassá-
gát. Miután a költő vagyonát
is zárolták, Fráter Erzsí ott
maradt szegényen, pénz nél-
kül gyermekével. Anyosa, ro-
konai nem segítették, elkese-
redett, s talán vigasztalást is

keresett másnál nagy magá-
nyában. A csesztvei idill minden-
esetre véget ért. Madách
csakhamar Sztrégovára költöz-
ött s magára maradt az ember
tragédiájával.

(Folytatjuk)

Bényei József

Kié a játszótér?

A játszótér a gyereké. Ez a hely, ahol szabad idejük egy részét szórakozással, mindegyikükre való foglalkozással tölthetik az apróságok.

Szórakozásuk azonban egyáltalán nem veszélytelen. Sokan emeltek már szót amiatt, hogy „okos” felnőttek csupa beton teret terveztek és hozták létre. Itt ha elesik, megbotlik egy gyerek, ha lepattan a hintáról, bizonyos, hogy hetekig tartó sérülést szenved. A mászókat tetejéről a betonra zuhanni pedig maga az életveszély. Nap mint nap rettegve figyelem a mászókat fokaival birkózókat és félek attól a pillanattól, amikor fiam is megpróbálkozik ezzel az — egyébként hasznos ügyesséfejlesztő — akadálylával.

Néhány helyen ugyan már készítettek fából, műanyagból, praktikusabb, veszélytelenebb játékokat, de ezeket még nagyon kevés gyerek élvezheti. Mert ha az új játszótérek már megdöntött módon tervezik, építik is, a régiekre ugyan mikor és ki gondol? Ezek átépítése, biztonságosabbá tétele csak álom?

Jó ideig csak külső szemlélőként láttam a játszótérek alattomos veszélyeit. Ma már, fiam kísérete jogán magam is részt vehetek a gyermekbirodalom mozgalmában, hangos életében. S percenként izgulhatok a kis Sáriért, Zsoltiért, Annamariért és minden környékbeli apróságért. A nagyobbak már vigyáznak magukra, de a kicsik elől pillana-

tonként kell elhárítaniuk a veszélyeket a szülőknél, nagyszülőknél. A homokozóból hol törött üveg, hol tükség ág, hol rozsdás szög bukkan elő.

Tavasszal megjelent a játszótéren egy takarítóbrigád. Levágták a parkban a fűvet, megjavítottak néhány játékot — sokuk azóta újra elromlott — összehajították. Egyik másik leleményes seprűző aztán a fellapátolt szemetet ügyesen a homokozóba borította. A gyerekek azóta is várják, hogy valaki tiszta, friss homokkal varázsolja teli a medencéket. Mert ennek a mostaninak a nagyobb része már por, amiből nem lehet a megálmódott várakat, palotákat felépíteni.

A hinták többsége is törött, szinte mind egyiktől hiányzik a biztosítólánc, amely nélkül a legkisebbek nem ülhetnek rá.

A jótékony eső időnként elveri a játszótérről a port, a szél a kerítés mellé gyűjti a szemetet. Kívülük nincs, aki takarítana. A házfelügyelők csak a járda széléig söpörnek, addig tart az ó portájuk.

„Nincs ember, aki vállalná ezt a munkát” — hallom innen is, onnan is, amikor az elhanyagolt, piszkos játszótérről panaszkodom. De nem hagy nyugodni a gondolat: csak kell lenni egy szervek, intézménynek, amelynek kötelessége gondoskodni a játszótérek tisztaságáról, a játékok épségéről.

F. V.

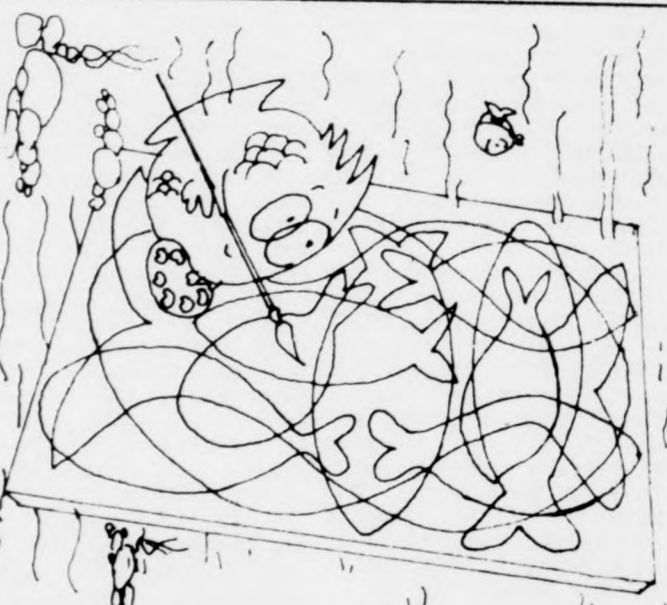
A táskák már megvan, de a füzeteket nem érem el... (MTI-fotó — Pintér Márta felvételei — KS)

Hol van Magyarország?

Közeledik az iskola

Az idén július 13-tól augusztus 1-ig rendezik meg a hagyományos tanszervásárt, melyen 30 és 50 százalékos kedvezménytel árúztatják a különféle tanszereket. Már az első héten nagy az érdeklődés.

A furfangos lepényhal

Ez a mélytengeri lepényhal festegetésre adta a fejét. Gondolta, megtérfálja társait, és egymás hegyére-hátára lefestette őket a vízszínen. Vajon megtudjátok-e pontosan számolni, hány halacska látható a képen összesen?

Megfejtés: 10 hal szerepel.

Nagyapáink játéka

Készítsd el magad a játékokat! Kérdezd meg nagyapádat, hogy ő mivel játszott szívesen, aztán akár együtt, akár tanácsai szerint egyedül készíthetitek a játékokat! Én is megkérdeztem az idősebbeket és többen a gólyaláb összeállítását ajánlották. Elkészítése könnyű. Végy két egyforma hosszúágú lécdarabot... E lécek belső oldalaira szögezz fel két téglalap alakú támasztékot körülbelül a földtől számított 40–50 centiméter magasságban. Erre kell felállni és a lécben kapaszkodni, azután máris lépegethatsz. Az elkészítés után nem árt egy-két napig gyakorolni, aztán még versenyeket is rendezhettek az őrben gólyalában.

Gólya slalom

A felállított karók, oszlopok stb. között kell áthaladni. Aki közben belép, vagy akadályt dönt, hibapontot kap.

Gólya fejes

Pár lépést kell megtenni egy focikapu felé (bármiből lehet kapufa) és a társ által feldobott labdát befejelni a kapuba. A gól 5 pontot ér, ha közben lelép a versenyző, akkor csak háromat.

A csodakapus

Most a gólyalás versenyző áll a kapuba, 11 lépésről egy játékos labdát gurít a kapura, amit a kapusnak csak a gólyalás segítségével lehet kivédeni.

Remélem, kedvet kaptál a játékokhoz, a játék elkészítéséhez. Már indulhatsz keresni két lécdarabot, hiszen holnap úgyis van „őrsi” lepd meg a srácokat valami „új” játékkal!

Horváth Mihály

MESTER ATTILA:

A különös uszoda

Ez egy különös uszoda, se feneke nincs, se fala, egymásnak csak a nádbugák integetnek a vizen át.

Szárca szabálytalankodik, föl-föltreppen, meg lebukik. Bíró! A játék így nem ér! — zsong körben a sok sáslevél.

S bár úszni senki nem tanít, mégis mindenki bajnok itt, féllábú gólya tartja számon: békák az elsők mellet, hátton.

Nád közül réce ring elő, magányos és előkelő. Hajrá Ruca! — zúgnak a fák — ő föl se néz, csak ring tovább.

SZEPESI ATTILA:

Szajkó-ének

Szállós az erdőn, kikeleti erdőn, örökké rikácsol, fújja, csak fújja: Máttyás, Máttyás!

Róka ha loppan, vaddisznó ha csörtet, menyét ha iramlík, riasztja a cserjét: Máttyás, Máttyás!

Gerle-tojásért, cinege-porontyért járja a berket, kutakszik a lomb közt: Máttyás, Máttyás!

Kotnyeles-cserfes, be nem áll a csőre, pletykál örökké, erdő hírharangja: Máttyás, Máttyás!

Alkonyidőben elpihen ő is, meglapul a fészkén, alig-alig szóial: Máttyás, Máttyás!

Szállong a bagoly ezüst holdfénynél, hallgat az erdő, nem zeng a szajkó: Máttyás, Máttyás!

Egy téli napon vadászatra indult a hermelin. Lastan kiásta magát a hó alól, felemelkedett a hátsó lábára, kinyújtotta a nyakát, hallgatott, a fejét oldalra vetette, a levegőbe szimatolt...

Egyszerre mintha hegy omlott volna rá. Hanem amilyen kicsi a hermelin, olyan bátor. Megfordult, s fogával gyorsan belemart a rázúduló testbe:

— Ne zavarj, amikor vadászok.
— Uuuu — lett erre kiáltás, sírás, nyögés, és a hermelin hátáról lefordult a nyúl. Hátsó lába egészen a csontig átharapta szegénynek, sötét vére hullik a hóra. Síra a nyúl, rázza a zokogás:

— Jaj, jaj, jaj... A bagoly elől futottam, az irhámat mentettem. Véletlenül zuhantam rád, te pedig megharaptál...

— Ó, nyuszi, bocsáss meg! Kérlek, ne haragudj. Én sem akartalak...

— Csak ne mentegőzz, uuu... soha nem bocsátom meg! Megyek a medvéhez, bepanaszolalak.

Leveled érkezett

Mindenki nagyon szeret levelet kapni. Nem tudom, Te hogy vagy ezzel? Hogy írni is? ... erről ugye már lehetne vitatkozni. Pedig hidd el, nincs annál izgalmasabb, mint megtudni, mi újság messzi távolban. Igen, jól értesz, a külföldi levelezésről szeretnék beszélni Veled. Már felső tagozatban tanulsz idegen nyelvet. Jó, erre azt mondod, még kezdő vagy. Rendben, de kezdő is akarsz maradni? No és a segítség; a szótár, tanárod, a nyelvet jól beszélő ismerősöd. Tudom, csak megkezdni nehéz, aztán meglátod, fog az magától is menni. Arról nem is beszélve, ha az órsból néhányan összefogtok, és közösen leveleztek. A nyelvgyakorlás mellett sok jóbarátot szerezhetek magatoknak a világon.

Ez a kapcsolat levelezéssel indul. Írjatok magatokról, az iskoláról, úttörőcsapatotokról, születekéről, városotokról, hazánk szépségeiről. A levélben elfér ajándéknak egy-egy szép rajz, fotó, képeslap stb. Cimeket találotok az úttörőcsopatokban, de az úttörőcsopatokban is tudnak nektek tanácsot és címetek adni. Ha sikerül a barátság postáján több levelet váltani, az

ajándékokból, lapokból egy térképpel — amelyen láthatóak azok a városok, ahová írtok —, még kiállítás is csinálhatok. Arról még nem is esett szó, hogy Ti is mennyi de mennyi érdekeset megtudhattok a vidékről, országról, ahová írtok. Felér ez több földrajz, történelem, biológia órával is. De a leglényegesebb, hogy levelező partnereitekkel nyaranta csevegülj, nyaralást is lehet bonyolítani. Az pedig már egyenlő a világhírű kezdetével. Biztosan tudod Te is, hogy más az, amit az ember látott, személyesen tapasztalt, és más az is, amiről csak olvasott. Tehát a levelezéssel kiinduló pontja lehet a művelődésnek, de szórakozásnak, hobbinak sem rossz.

Gondolom, a fiúk most kicsit meghúzzák a vállukat, ismerve levélírásai hajlamukat, de én bizom abban, akik ezt megpróbálják, már soha nem tudja abbahagyni. Kezdd el, próbáld meg, s meglátod, az első nehézségek után nagyon érdekes lesz. Eljön az az idő, mikor rohanni fogsz a postaládához, ha szüleid szólnak: leveled érkezett.

H. M.

0	1	2	3
4	5	6	7
8	9	10	11
12	13	14	15

Számcsere

Az ábrán látható számokat rendezzék át úgy, hogy a négyzet soraiban vízszintesen, függőlegesen és átlósan álló 4-4 számot összeadva az eredmény mindig 30 legyen. A feladat megoldásához csak nyolc számot kell jelenlegi helyéről elmozdítani.

Megfejtés:

0	14	13	3
11	5	6	8
7	9	10	4
12	2	1	15

A medve ítélete

(URALI NÉPMESE)

A hermelin ártatlan szíve elszorult, a félelem súlya alatt teljesen megöregedett. Bizony, legszívesebben nem menne, de a medvének lehetetlen nem engedelmessékedni.

Puhán, csendben surrant be a medvelakba. Ül a medve a hivatali helyén, pipázik, jobbján ott a nyúl. Mankóra támaszkodik, sebesült lábát előre nyújtja. A medve felemeli sűrű szempilláját, és vöröses-sárga szemét a hermelinre veti:

— Hogy jössz te ahhoz, hogy megharapj valakit? A hermelin, mint aki né-

ma, csak az ajkát mozgatja. Alig ver a szíve.
— Én, én... vadásztam — suttozja elhaló hangon.
— Mire vadászta?
— Egeret akartam fogni, meg denevért.

— A nyúl kezdte... a hátamra esett.

— Odafordul a medve a nyúlhoz és rárvall: — Te meg mért ugrottál rá a hermelinre?!

— Esküszöm neked, hatalmas medve, télen a hermelin bundája olyan fehér, mint a hó. Hátulról nem vettem észre... Hibás vagyok...

— Én szintén — vallja be a hermelin. Télen a nyuszi is teljesen világos színű, nem ismerhetni meg a nagy fehérségben.

Sokáig hallgatott az öreg medve. Előtte hatalmas tűz izzott, ropogott, a lángok fellett vaslábakon bronzfűlű aranykondér. Ezt a kedvenc edényét a medve sohasem tisztogatta, mert félt, hogy a szennyel együtt a szerencsésjét is lekaparja, így hát az aranykondért örökösén vastag koromréteg borította, puha, mint a bársony.

A medve kinyújtotta jobb mancsát a kondér felé, s bár alig érintette meg, csupán a korom lett tőle. Ezzel a kezevel aztán könnyedén megpaskolta a nyúl fület, hogy megfeketedett a vége.

— No, hermelin, most már mindig megismered a nyulat a füléről.

A hermelin megörlődött, hogy ilyen szerencsésen végződött a dolog, futásnak eredt volna, ha a medve el nem kapja a farkánál. Bizony, kormos lett az is.

— Na, nyuszi, te meg farkáról ismered meg ezt a hermelint.
Mondják is, hogy a nyúl és hermelin sohasem futottak össze azóta.

AFO

Ha mindent meg akar érteni, úgy, ahogyan valaki, akkor sok minden érthetővé válik.

(Laura Michaeli, olasz morista)

Nincsenek teljesen ségtelen emberek; mindegyiküknek van egy-egy maga területén teherlen.

(N. Léon, francia humorista)

Az embernek nem kell sok — de soknak ez is sok.
(A Morgan család jeles napja)

Amikor valaki első alkalommal vesz át, minden esetben ujjlenyomatot is vesz.
(Bohém kriminalista pasztalataiból)

Ha az ember nem tud magára, könnyen szenvedhet a saját magától.
(M. Gain, amerikai pszichológus)

Gondolkodj egy sort.

A Mester ott állt a neplők között. Megillén hallgatta a megnyeszedet. Első gyűjteményét állítását rendezték Múcsarnokban.

Sokan jöttek el a megnyitására. Látni akarták a nagy öreget, dedikációs katalógusokat, vagy már szinte vágyálomnak számítottak a képek. — kezét is fogni vele.

A megnyitó beszédében, az ismert műtőmondta. Szépen, határozottan, az ünnepség után odaállt hozzá a Mester.

— Hol van Keszel látom itt.

— Bizony nem, Mester, hiszen három évvel ezelőtt már, hogy eltemették. — Igazán? Sajnálom Gyurgyeiki? Talán is...?

— Fájdalom, de nem, Mester.

A Mester homlokán futottak a ráncok. Fájó járatta körül a szemét szívesebben azonnal volna.

— Kérdezhetek valamit?

— Csak tessék kedveskedni.

— Velem.

— Igen, hát hogyan lehetne?

— Barátai voltak?

— Hunyt művészek?

— No nem. Többek között.

— Velemi bámult. Megkérdezte a Mestert, hogy távozta a külföldre.

Aztán jónak látta, hogy valamivel kiegészítendő volt.

— Tulajdonképpen közönségem, hogy valamire. Annak idején távozta a külföldre, de elkövetek itthon nyelvésem ellen. A leghalmozottabb, hogy egyszerűen társnak mondtak.

— Lehetetlen...!

AFORIZMÁK

Ha mindent meg akarunk érteni, úgy, ahogyan van, akkor sok minden érthetetlené válik.

(Laura Michaeli, olasz humorista)

Nincsenek teljesen tehetetlen emberek: mindenki a maga területén tehetetlen.

(N. Léon, francia humorista)

Az embernek nem kell túl sok — de soknak ez is kevés.

(A Morgan család jelmondata)

Amikor valaki első kézből való híreket vesz át, mindenestre ujjlenyomatot is vegyen.

(Bohém kriminalisták tapasztalataiból)

Ha az ember nem figyel magára, könnyen szem elől tévesztheti saját magát.

(M. Gain, amerikai szociológus)

Gondolkodj egy sort, és az-

után már tehetsz megdondolatlant lépést.

(A „Hasznos tanácsok” című könyvből)

Értemes férj nem mond ellent a feleségének. Vár, amíg azt ő maga teszi.

(Humphrey Bogart)

Ha mindazok a gépek, amelyeket az emberek az idők folyamán felfedeztek, még most is működnek: az volna azután igazán kellemes élet.

(Kurt Tucholsky)

Minden férfi érintetlen lányt kíván magának egy Kleopatra rutinjával.

(David Finney)

A statisztika mindent tud, amit a könyvelés közlésre érdemesnek talál.

(Elektronikus számítógépek humora)

Miféle támpont az olyan, amely folyton előremegy!

(Az utóvéd megjegyzése az elővédéről)

Hallottuk valahol

Elfoglaltság

Az osztályvezető sakkasztáson éri két kartársát az irodában.

„Nincs más dolguk munkaidő alatt?” — kérdezi ingerülten.

„Dehogy, dehogó osztályvezető kartárs. Időnként keresztretjényt is fejtünk” — biztosítják mindketten, és sűrűsen munkához látnak.

Fogyókúra

„Mondja csak, szomszédasszony, mitől lett a férje olyan karcsú az utóbbi időkben?”

„Mostanában minden nap horgászni megy.”

„És ettől olyan karcsú?”

„Természetesen. Csak azt a halat eszi, amit ő maga fog!”

Tapasztalatsere

„Szerettem volna a lányomban felébreszteni a zene szeretetét, és vettem neki egy hegedűt. De nem használt. Nem játszik rajta.”

„En valami hasonlót próbáltam” — válaszolja Ottokár. „Vettem az anyósomnak egy bőröndöt, hogy legyen mivel elutaznia.”

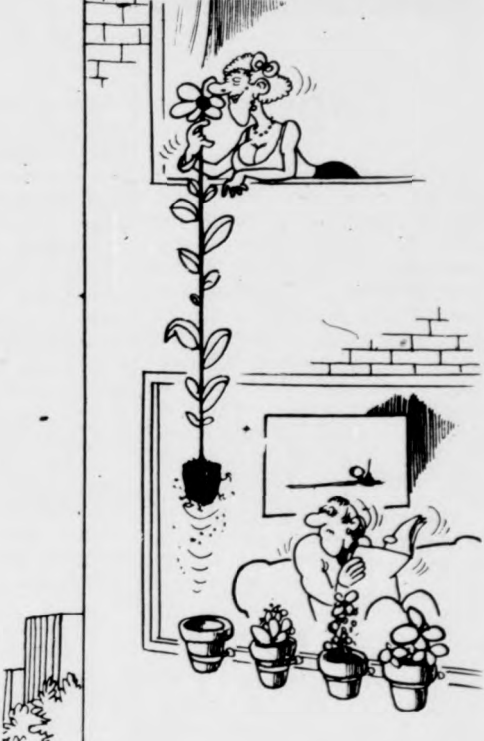
Hencegés

Két prűcsök játszik a homokozóban. Azt mondja az egyik:

„Bee, az én apukám egy fejjel magasabb, mint a tied!”

Erre a másik:

„Bee, viszont az én apukám meg egy hassal vastagabb!”

Külföldi karikatúrák

TENGERI HERKENTYŰ

Közérdekű ügyben kopogtattunk be a „Döntsd a tőkét, ne siránkozz Tsz”, irodájába. A kiváló közös gazdaság vezetője — az antialkoholista felvilágosító munka hatására — megszüntette szőlőskertjét, kidöntötte a tőkét, s nem siránkozik, hanem derül, mert nem szaporítja többé az alkohol áldozatainak számát. Attért a tengeri herkontyű természetére — egyesgyedül az ország mezőgazdasági üzemek közül — hogy ne kelljen délszaki importból fedezni a hazai herkontyű-szükségletet.

A tengeri herkontyű óriási karriert futott be az elmúlt évek során. Kezdetben ugyan a kutyának sem kellett — most már a macska is megeszi —, sőt rászokott a fészkes fenékre is. A különleges termelvény egyébként hasonlít a tengerihez, csak egy herkontyűvel több. Tulajdonképpen hibrid, növény és tengeri állat keveréke — helyét változtatni is tudja, szereti a csapadékos területeket, ezért néha elcsalíngál a lápos, mocsaras vidékekre, sőt olykor a piacról is eltűnik. Most is eltűnt — ezért fordultunk a legilletékesebbhez, a termelő tisz vezetőségéhez.

— Kérem, mi mindent megtettünk, hogy ez a kitűnő termék ott legyen minden magyar család asztalán — tájékoztatott Eke Elek elnök, aki tősgyökeres herkontyűszakember, több ízben járt tanulmányúton Dél-Skóciában, ahol ugyan már nem természetnek herkontyűt, de ott a tenger és ez az út volt a legolcsóbb az IBUSZ-nál. — A herkontyű-fogyasztás valóságos divat lett, és meg is haladja a sokéves átlagot. Kiváló emberi táplálék, silózza állati takarmány, és piaci célra — szerkontyűként — is jól felhasználható. Ha valami újdonság — azt nálunk mindenki meg lehet etetni...

— Csak sajnós eltűnt — és ami még van, egyre drágább... — vetettük közbe, hogy mi is vesszünk valamit.

— Egyre drágább? Hát ez nagyon viszonylagos. Ha azt számoljuk, hogy a természeti rendszer vezető és betakarító gépeit, az információ és tájékoztatási hálózat elektronikus berendezéseit egyenesen Japánból hoztatuk (szegény főagronómusunk nem járt még tanulmányúton a Távol-Keleten, pedig már elmúlt harmincesztendő, ezért ő köztötte ezt az üzletet). A vetőmag dél-amerikai import. Hogy ezzel is mennyi bajunk volt! Háromszor kellett kiutaznunk, míg végre megértették, mit akarunk. Pedig a tolmá-

csunk — a főkönyvelőnk — direkt ezért iratkozott be alapfokú spanyol nyelvtanfolyamra. Aztán az a tavalyi nagy szárazság. A herkontyűt mindent tűr, csak a szárazságot nem, imádja a vizet, hiszen tengeri. Ha legalább azt a sok szőlőtőkét nem szántottuk volna ki a földből — borral öntözöttünk volna, ha már vizünk nem volt. Kétszeresére nőtt volna a termés.

— Szerencsére az idén volt elég csapadék. Most esik — nő a tengeri herkontyű...

— Jaj, ne is mondja! Túl jó idő ez nekünk. Máris annyi a termés, hogy nem tudjuk betakarítani. De ha drága, bérelt gépekkel be is takarítjuk, nincs mibe rakni, nem tudjuk tárolni. Megrendeltünk ugyan százezer zsákot Perzsiából — mert a perzsák zsákja per ma a legjobb. Meg aztán a főraktárosunk sem volt még tapasztalatsere a Közé-Keleten. Ezenkívül új tárolók, raktárak is kellenek. Van fogalma arról, mibe kerül ma egy felfújható műanyag raktárpépület?! (Nem megújítható, mert az még ennél is többbe kerül.) Szóval milliókat dobunk ki az ablakon, s mindez a túlságosan bő termés miatt. Még egy ilyen bőséges esztendő és csödbe jutunk. Ha legalább a jég elverte volna a felét, most nem fájna a fejünk. S természetesen az új beruházások költségeit hozzá kell kalkulálnunk a herkontyűárakhoz. Mi nem adhatjuk olcsóbban, mint amibe kerül — mi nem fizethetünk rá, mint az állam...

— Szóval még drágább lesz a tengeri herkontyű?

— Azt nem állítottam. Sőt fel sem megy az ára — mert maximálták. De erre is találtunk megoldást. Nem értékesítjük, hanem magunk dolgozzuk fel a termést. A jövő héten már utazunk is Hátsó-Indiába — jelenleg csak ott készítik herkontyűfeldolgozó gépeket. Hogy mit gyártunk majd, azt még nem tudjuk — a legfontosabb azonban, hogy elköltsük a pénzt — mert állami dotáció, ez nem a saját zsebünkre megy. Nem vállalunk nagy kockázatot, mert ha nem tudjuk értékesíteni a kész terméket — féláron hozzuk majd forgalomba, mint eladhatatlan raktári készletet. Így aztán igazán olcsón jutnak majd hozzá a fogyasztók. Mert számunkra a legfontosabb a fogyasztók érdeke. Nálunk megfontolt, természetű, tudatos munka folyik. Mi nem termelünk bele csak úgy a vakvilágba...

Gombkötő Gábor

Vidám történetek

EZERMESTER

Egy bizonyos Lógósov kiszámította, hogy ha az egy évben kapott 13 fizetés és 6 havi prémium összegét elosztja a munkaidőben megfejtett keresztretjévények számával, akkor mindegyik keresztretjévény az államnak öt rubeljébe és 63 kopekjába kerül. Lógósov elszégyellte magát e tetemes összeg miatt, és megfogadta, hogy a jövő évben legalább 10 százalékos önköltségszökkentést ér el.

AZ ÁLLATOK VILÁGÁBÓL
Bugrisov egészségügyi technikus csodálta papagáját nevelt fel. A kis madár szótá-

rában ilyen mondatok vannak: „Jó reggelt!”, „Hogy érz magad, milyen hangulatban van?” „Köszönöm, kérem szépen, a legjobbakat kívánom!” „Ugyan kitől szedte fel mindez ez a madár?” — csodálkozik mindannyiszor a jó önkritikai érzésű egészségügyi technikus.

RENDKÍVÜLI ESEMÉNY A KUTATÓINTÉZETBEN

Múlt hétfőn G. Laptov tudományos segédmunkatársat tetten érték... munka közben.
Fordította: Gellért György

az iskola

...us 1-ig rendezik meg a ha-
...en 30 és 50 százalékos ked-
...le tanszereket. Már az első

0	1	2	3
4	5	6	7
8	9	10	11
12	13	14	15

Számcsere

Az ábrán látható számokat
...endezték át úgy, hogy a
...égyzet sorában vízszinte-
...en, függőlegesen és átlósan
...ló 4-4 számot összeadva
...eredmény mindig 30 le-
...yen. A feladat megoldásá-
...z csak nyolc számot kell
...lenlegi helyéről elmozdítá-

Megfejtés:

0	14	13	3
11	5	6	8
7	9	10	4
12	2	1	15

...kág hallgatott az öreg
...ve. Előtte hatalmas tűz
...t, ropogott, a lángok fe-
...aslábakon bronzfűlű
...nykondér. Ezt a kedvenc
...nyét a medve sohasem
...ogatta, mert félt, hogy
...nyel együtt a szeren-
...t is lekaparja, így hát
...aranykondért örökös-
...ag koromréteg borított-
...puha, mint a bársony.
...medve kinyújtotta jobb
...csát a kondér felé, s
...alig érintette meg, csu-
...söröm lett tőle. Ezzel a
...vel aztán könnyedén
...paskolta a nyúl fülét,
...megfekedett a vé-

No, hermelin, most-
...mindig megismered a
...at a füléről.
hermelin megőrültén,
...ilyen szerencsésen
...dött a dolog, futásnak
...volna, ha a medve el-
...kapja a farkánál. Bi-
...kormos lett az is.
Na, nyuszi, te meg a
...tról ismered meg ezt a
...elint.
...ndják is, hogy a nyúl
...hermelin sohasem futott
...azóta.

KAJÁN TIHOR: VÍZSZENNYEZŐDÉS

A Mester ott állt az ün-
...neplők között. Megilletdöt-
...ten hallgatta a megnyitó be-
...szédet. Első gyűjteményes ki-
...állítását rendezték meg a
...Műcsarnokban.

Sokan jöttek el a kiállítás
...megnyitására. Látni akarták
...a nagy öreget, dedikáltatni a
...katalogusokat, vagy — ami
...már szinte vágyálomnak tűnt
...— kezét is fogni vele.

A megnyitó beszédet Veh-
...mei, az ismert műtörténész
...mondta. Szépen, hatásosan.
...Az ünnepestő után fordult
...hozzá a Mester.

— Hol van Keszei? Nem
...látom itt.

— Bizony nem, kedves
...Mester, hiszen három éve
...már, hogy eltemettük.

— Igazán? Sajnálom... És
...Gyurgyeki? Talán már ő
...is...?

— Fájdalom, de ő is...
...Mátfél éve.

A Mester homlokán össze-
...futottak a ráncok. Fáradtan
...járatta körül a szemét. Leg-
...szívesebben azonnal elment
...volna.

— Kérdezhetek valamit,
...Mester?

— Csak tessék kedves...
...Vehemei?

— Igen, hát hogyné. Kér-
...dezzon csak.

— Barátai voltak az el-
...hunyt művészek?

— No nem. Többek annál.
...Ellenségeim.

Vehemei bántott. Megbánta
...a kérdést. A Mester mosoly-
...gott zavarán, kicsit élvezte is.
...Aztán jónak látta, ha még
...valamivel kiegészíti az el-
...mondottakat.

— Tulajdonképpen nekik
...köszönhetem, hogy vittem
...valamire. Annak idején miat-
...tuk távoztam külföldre. Min-
...dent elkövettek itthoni érvé-
...nyesülésem ellen. A legkeve-
...sebb, hogy egyszerűen dilett-
...tánsnak mondtak.

— Lehetetlen...!

— Pedig így volt — bőlo-
...gatott a Mester —, és látja
...éppen ezért sajnálom, hogy
...ezt az ünnepest nem érhet-
...ték meg, nem lehetnek már
...itt... Tudja barátom, az ember
...legszívesebben az ellen-
...ségeinek szeretne bizonyítá-
...ni!

— De kedves Mester —
...mondta kicsit felháborodot-
...tan Vehemei —, ön már az

TÓTH-MÁTHÉ MIKLÓS:

Bizonyítás

egész világnak bizonyított! És
...ha ez megnyugtató, biztos
...vagyok abban, hogy erről
...még jócskán tudomást szer-
...rezhettek ök is...

— Nem kételem. De most
...már nincsenek itt, hogy a
...szemembe nézzenek és én az
...övékébe. Sajnos erről örökre
...lekéstünk. Ök is, én is. Hol
...nyugszanak?

Vehemei megmondta, a
...Mester megköszönte és más-
...nap délelőtt kilátogatott a te-
...metőbe. Virágot is vitt. Ke-
...szeinek szegfűt, Gyurgyeki-
...nek rózsát.

No igen — tűnődött a Mes-
...ter —, még mindig jobb,
...mintha ez fordítva történik.
...De azért kár, igazán kár, vár-
...hathatott volna még...

A temetőből nem a szálló-
...dába hajtott a kocsiával, ha-
...nem elment a kiállítására.
...Alig fért be, annyian voltak.
...Ódöngött a termekben, próbá-
...lta elfogulatlanul, idegenül
...szemlélni a műveit. Mintha
...csak egy lenne a látogatók
...közül.

Megállt az egyik kép előtt.
...Mellette két borzas, szakállas
...ifjú, a beszélgetésükből ha-
...mar kiderítette, hogy szak-

mabeliek. Növendékek még,
...vagy éppen csak pályakez-
...dők. Önkéntelenül is odafi-
...gyelt, miket mondanak.

— Nem értem — vont a
...vállát a magasabbik —, ed-
...dig jóformán semmi. Csak
...tudnám, mit esznek ezeken a
...képeken? Mázolmányok. Fi-
...gyeld az eszetkezelését, a szí-
...neket összehatás, állítom, hogy
...behunyt szemmel is különbet
...festek.

— Mitől lett ez világhírű?
...— töprengtet az alacsonyabb.

— Minek csapnak ennek ak-
...kora csinadrattát? Valójában
...még rajzolni sem tud. Primitív,
...elnagyolt.

— Reszket már a keze —
...nevetett a magasabb. — Ide
...nézz mit csinált az okkersár-
...gával! Szerintem csak oda-
...folyt a festék, és nem vette
...észre. És ezt ünnepli a vilá-
...g! Az emberek örültek, én
...mondom neked. Ha ez a pas-
...sas nem dilettáns, akkor ne
...kapjak holnap kenyeret a
...közértben!

— Dilettáns? — bámult rá
...az alacsonyabb. — Enyhe
...vagy. Ez egy közönséges kő-
...ler!

— Vigéc! — mondta erre a
...magasabb.

— Falvédőpiktör! — mon-
...ta az alacsonyabb.

— Mázoló! — mondta a
...magasabb.

A Mester hallgatta őket és
...egyre jobb kedve támadt.
...Mosolya vidáman terült szét
...az arcán, hogy kismultak tő-
...le a ráncai. Itthon vagyok —
...gondolta —, most már egész
...biztosan itthon. Ez nem két-
...ség! Így ócsárolni sehol
...nem tudnak. Sehol a világon!
...És legszívesebben a keblére
...ölelte volna a két borzas, fel-
...tehetően zseniális fiatallem-
...bert, akik ilyen szemlélete-
...sen, mondhatni „korhűen”
...idéztek vissza — az ifjúságát.

**Akiról utcát
neveztek el
Debrecenben**

Sípos

A síposok (fistulatores) a középkor valóságos énekmondó muzsikusai voltak, németül a jocularok (énekmondók) utódjainak tartják őket. A pozsonyi jocularoknak 13. sz.-i családjuk volt, 1358-ban Pozsony vár síposainak birtokosként emlegették. Mátyás énekmondó pedig 1377-ben „joculator vel fystulator”-ként örökítették meg a feljegyzések.

Hasonló volt a síposok és a jocularok társadalmi helyzete is. A 13. sz. kezdete óta sok megalázó, megbélyegző, üldöző rendszámból jelent meg a jocularokkal kapcsolatban. A megbélyegzők között szerepelt Péter prépost, a magyar Anonymus, II. vagy III. Béla király jegyzője is 1180 körül. Anonymus szemében a népies mondai hagyományok őrzése volt a jocularok nagy bűne. Ezért üldözte a hazai középkori vándorzenészt a királyi hatalom, mint a sámán vallás utolsó magasztalóját, aki az egyház szemében pedig az Antikrisztus papját személyesítette meg. Hasonló lehetett a sorsa a síposoknak is, akiket a középkori feljegyzések sokáig alakoskodó muzsikusoknak, „kóklér” mutatványosoknak neveztek, akiket állam, egyház egyaránt elítélt. A 15. sz. folyamán némely helyen az igrec, igric szót a sípos színimájaként használták.

A síposok helyzetében akkor állott elő jelentős változás, amikor már tiszta instrumentáliskákká, muzsikusokká váltak, szakítva az énekmondással. Ilyen minőségben kerültek be az uralkodók udvarába is. Eberhard Windecke, Zsigmond király (1387-1437) történetírója feljegyezte, hogy az 1412. évi magyarországi fejedelmi találkozóan a magyar királyt, nemsokára német-római császárt, nem kevesebbet, mint 86 sípos és trombitás udvarolta. Megörökítették a feljegyzések azt az érdekes eseményt is, hogy a Vág melletti vízfogás ünnepe során síposok próbálták hangszerükkel a halakat partra csalogatni. II. Ulászló király (1490-1516) hat síposáról emlékezik egy 1494-95. évi számadáskönyv. Az ő síposai, trombitásai muzsikáltak Miksa császárnak, a lengyel Zsigmondnak, s a kis II. Lajosnak is az 1515. évi bécsi királytalálkozón. Mátyás király (1458-1490) udvarában a síposoknak ugyan csak nagy tekintélye volt, amit Galeotto feljegyzései bizonyítanak. Egy 1485-ből való adatunk biznysága szerint szokásban volt Mátyás király udvarában különböző alkalmakkor az uralkodónak az udvari zenészek, többek között a síposok általi felköszöntése. Ilyen felköszöntések alkalmával mindenki zenés saját hangszerét tartotta kezében, mint mesterségének jelvényét. A király zenészei közzöztését úgy méltányolta, hogy az üdvözlés után kezükbe, vagy hangszerükbe csúsztatta ajándékát, a strénát.

A török hódoltság korából való adatok szerint a török katonai felvonulások alkalmával a síposoknak, doboásoknak fontos feladata volt. Síposokat alkalmaztak a 16-17. sz.-ban főúri rezidenciákon is. Thurzó Szaniszló bajmóci uradalmában állandó zenekar volt, ugyancsak Révay Péter turóci főispán udvarában is, ahonnan a síposok sem hiányoztak.

Egy 1222-es feljegyzés már név szerint is említi a síposát: Ladislaus Syphus. 1413-1512 között 3 ízben találtak Sypos vezetéknevű Héderváry-jobabgyokat Szegeden 1522-ből 5 Sípos névvel találkozunk. A Sípos utca a Vágóhid utcából nyílik.

Dr. Nyakas László

SZABADIDŐ * SZABADIDŐ * SZABADIDŐ

AZ ORVOS TANÁCSA

Veseköveseknek I.

A vizeletképző és -elvezető szervrendszer kövei a vizeletből kikristályosodnak, leggyakrabban a vesékben. Innen elvándorolhatnak a veséket a hólyaggal összekötő vezetékbe, a hólyagba, majd végül a húgycsőbe, ahonnan többnyire napvilágra kerülnek. A vizelettel együtt távozó köveket spontán kiürített köveknek nevezzük, a folyamatot pedig — a rendszerint fájdalmas görcsök miatt — köszülésnek.

A görcsös nagy fájdalmak elmúlhatnak anélkül, hogy a kő megszűnt volna. Tanácsos ezért a görcsök megszűnése után is felkeresni az urológust.

Köképződés, köfélésegek

A kövek kémiai összetétele, alakja, nagysága, tartózkodási helye más és más lehet, ennek megfelelően a kezelésük sem azonos.

A kövek kristályos anyagai a táplálékból származnak. Egyik részük változatlan formában jut el a belső szervekbe (kálcium-, magnézium-, foszfát- és oxalátionok); diétával főleg az ebbe a csoportba tartozó anyagok vizeletbeli mennyisége csökkenthető. A köveket felépítő vegyületek másik része az anyagcsere végterméke, eze-

ket maga a szervezet készíti (például húgysav, oxalátionok). Ha ismerjük azokat az előanyagokat, amelyekből szervezetünk a köveket előállítja, ételünket úgy változtatjuk meg, hogy minél kevesebbet tartalmazzanak ezekből az alapanyagokból.

Amikor a kövek alkotórészei táplálékos hiba vagy anyagcserezavar következtében kerülnek nagy mennyiségben a vizeletbe, egyéltől változás (például húgyúti gyulladás, vérzés, fejlődési rendellenesség, tartós fekvés, ülő életmód) hatására a kristályosodás megindulhat. Ha a kicsapódott apró kristályok a vizelettel együtt, szinte észrevétlenül kiürülnek, homokútról beszélünk. A húgyutakban megrekedt kristályok a túltelített vizeletben — hetek, hónapok, évek alatt — kövé növekedhetnek. A kicsony kövek maguktól távoznak, a nagyobbakat műtét útján kell eltávolítani. A kövek kialakulását keveredhetnek egymással, a kő kémiai összetétele az egyik legjellemzőbb adat a köképződés ismétlődésének megakadályozásához szükséges szabályok meghatározásához. A kölelmzés és vizeletvizsgálat eredményeiből, valamint a többi laboratóriumi leletből következtetni lehet a köképződést előidéző okokra, anyagcserezavarokra, betegségekre.

Megelőzés

A kövek anyagai és előanyagai a táplálékból származnak, de általában nem a táplálékos hiba okozza a köveket, csak a hajlamoságot növelik. Abban az életkorban — 30 és 60 év között — amikor leggyakrabban keletkeznek a kövek, általában 5-15 kg testsúlyfelesleg van a betegben. A súlytöbblet a mértéket nem ismerő étkezés és a kényelmes életmód „eredménye”.

A húgysavkövesek többnyire ebbe a csoportba tartoznak. Ők azok, akik szeretik a húsos-zsíros ételeket, a szesz italokat, a kevés mozgást. Azt javasoljuk, hogy amennyire lehet kerüljék a kalóriasűrű, csipős, erősen fűszeres, sós ételeket, a belsősegeket (máj, szív, vese), a sonkát, a kolbászt, a halakat, a vadhúsokat, a zsíros pörkölteket, a száraz hüvelyeseket, a csokoládét, az édessegeket, a tómény italokat. Helyettük fogyasszanak növényi eredetű ételeket, zöldségféléket (káposzta, saláta, répa, tök, paradicsom, zeller, retek, uborka, hagyma), gyümölcsöt, gyümölcslevet, továbbá tojást, tejet, tejterméket.

A húgysavkövek savas kémhatású vizeletben keletkeznek, ezért a vizeletet savanyító — fehérjékben gazdag — ételek kedveznek a köképződésnek, viszont a lúgosító tápanyagok — főleg növényi eredetűek — gátolják. Ne zavarjon meg senkit az, hogy a savanyú ízű citrom is a húgysavköveseknek ajánlott gyümölcsök között van, mert — meglepő módon — lúgosítja a vizeletet.

A kálcium- és magnézium-foszfatokat tartalmazó kövek semleges vagy lúgos vegyhatású vizeletben képződnek, ezért a megelőzésük célzó diéta a húgysavkövesekéhoz éppen a fordítottja: tilosak a növényfélék (lúgosító hatása miatt), a tej és tejtermékek (sós kálcium- és foszfátionot tartalmaznak), viszont javasoltak a húsfeleségek (savanyítják a vizeletet). Kevésen tudják, hogy a gyomorégés és a gyomorsav túlzott mennyiségű szódabikarbóna a vizeletet lúgosítja, ezért mértékelt szedése káros lehet.

(Folytatjuk)

OTTI

Tekintély nélkül nem nevelni. Akinek nincs tette a gyerek előtt, az tud hatni rá. Szavát nem fogadja meg véleményét, ismeretközsem tartja mérvadónak, mérce, követendő példaszámára, s ha figyel is csekély tekintélyű szemé a gyerek egyáltalán nem zodik.

A kisfiú, kislány gy hivatkozni vélekedése masztasakor a tekint ezt az óvodában mondt tanító néni így kéri. Vagy en egy idősebb barátja vére: ezt Pistától halli aki gimnazista. De ugy hivatkoznak a gyereke egy vita során a szülei — a legtöbben sajnos kamazskorig — s ez kámolt tudtam meg, any ezt mesélte erről ... stb.

Hogyan tehet szert a tekintélyre gyermeke. Ez a világ legegyszerűbb. Ami ennél sokkal zebb: megőrizni a kisebb gyóbb konfliktushelyben, a növekvő-okosod

CÉKLASA

Hozzávalók 6 szem:
1 kg cékla
4 evőkanál borecet
só, bors
1 kávéskanál muskátli
1 csipet cukor
8 evőkanál olaj
2 csomag petrezselyemzöld
2 gerezd fokhagyma
2 pohár joghurt vagy kefir

A céklát egy óra há főzzük. Hideg vízzel le hámuzzuk. A cékla h raboljuk.

A borecethez sót, muszunk és hagyjuk felolaj fal keveréssel hozzá. E sal fűszeressé. A me keverjük. Lefedjük és szük. A céklát 6 tány apróra vágott petrezselyemmel megszórjuk vagy tejjel habosra ká tába a cékla mellé tál ma helyett apróra vág darabokkal is megszór

TÖKSAL

Hozzávalók 6 szem:
1/2 kg tök (1 db)
1/2 kg alma
25 dkg cukor
1,5 dl ecet

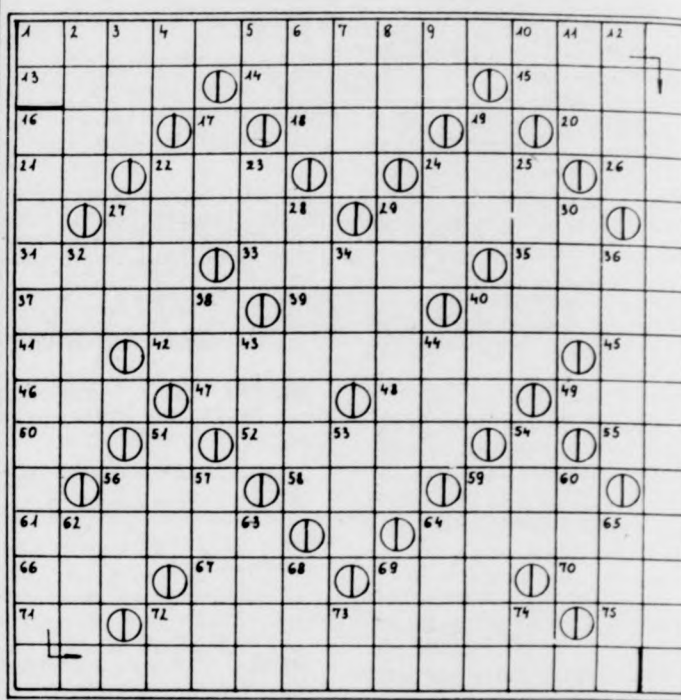
1 kávéskanál só
3 kávéskanál muskátli
Az almát meghámoz kákra vágjuk. A sütőt hámozzuk és kockákká és almadarabokat, ecet magot széles, nagy fa kevést vizet öntünk ho amig a folyadék elpár

BURGONYA

Hozzávalók:
1/2 kg főtt és hámolt burgonya
1 nagy fej hagyma
1 csomag mélyhűtött csomag mélyhűtött

KERESZTREJT VÉNY

Szegedi szabadtéri játékok

A szegedi szabadtéri játékok műsorán megtekinthető az idén Johann Strauss egyik dalműve is, amelyet Jókai Mórné komponált. Strauss ugyanis 1884-ben meglátogatta nagy irónkat és (vizesintés 1.) kért tőle. (Függőleges 16.) A szövegkönyv, vagyis (vizesintés 42.) Schnitzler munkája. (A sarok-kockák betűi: D, A, B, T.)

VÍZSZINTES: 1. (Beküldendő). 13. Forma. 14. Sport. Játék- és Hangszerkereskedelmi Vállalat. 15. Károly németül. 16. Múemlék templomáról ismert község. 18. Szak. 20. Hírszerző. 21. Mese-film. 23. Romlott tojás. 24. Hátsó, lapos koronájú fog. 26. E napon. 27. Általvető (tarisznya). 29. Világútj. 31. Verdi operája. 33. Sorsjáték. 35. Fémhuzal. 37. Női név. 39. Taszit. 40. Magához tért. 41. Rangjelző. 42. (Beküldendő). 45. Európai köztársaság. 46. Bálina. 47. Fordított lánynev. 48. Csuk. 49. Szalad. 50. Lám. 52. Napnyugtáig. 55. MÉ. 56. Felesleges holmi. 58. Panasz az ilyen sző. 59. Fej része. 61. Vallásos elmélyülés. 64. Olajos magvárt természetű növény, névelő. 66. Hónapnév rövid. 67. A Tisza mellékvize. 69. Becézett Ilona. 70. Palánk. 71. Y. V. 72. „Tornyánész”. 75. Fél perc!

FÜGGŐLEGES: 1. Orosz helyesítés. 2. Szegényít. 3. Házikó. 4. J. K. 5. Társadalombiztosítási Tanács. 6. Ésszel felfog. 7. Kijut. 8. Vissza:

G. Gy.

AUTÓSOK-MOTOROSOK

A biztonsági övről

Az utóbbi időben egyre többen tették fel a kérdést, igaz-e, hogy lakott területen belül nem kötelező a biztonsági öv? Többnyire úgy tudják, hogy a gépjárművezetőre van bízva, mikor kapcsolja azt be. E tévhitek eloszlására végett szükseges, hogy ismétlően szólnunk a jogszabályi rendelkezésekről.

Az 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes számú rendelet (KRESZ) 48. § (5) bekezdése szabályozza a biztonsági öv használatát. „Olyan gépjárművel, amelynek meghatározott ülését biztonsági övvel felszerelték, csak abban az esetben szabad közlekedni, ha az ilyen ülésen tartózkodó személy biztonsági öve van csatolva.” Ebben változást a jogalkotó e ideig nem eszközölt. Ezért a biztonsági öv be nem kapcsolása szabálysértés, amiért rendőri intézkedés során figyelemztetést, helyszíni bírságolást és szabálysértési feljelentést lehet alkalmazni.

A jogszabály megjelenése óta eltelt idő — a vizsgálatok szerint — a biztonsági öv hasznosságát igazolta. Többnyire valóban nem használják, s ennek egyik oka, hogy sok személygépkocsi-vezető nincs tisztában a közlekedési bal eseteknél az előrelendülés erejével. Nem ritka jelenség, hogy 20 km-es sebességgel is halálos balesethez vezetett. A

hazai és külföldi szakemberek egybeeső véleménye szerint egy erős ember a kezével és lábával való megtámaszkodással csak akkor energiának tud ellenállni, amely 15 km/óra sebességgel keletkezik. 50 km/óra sebességű például a testsúly negyvenszeresének megfelelő tolóerő lenne szükséges. A járművek gyűrdőési zónái csak egy csekély részét tudják semlegesíteni az összeütődéskor. A baleseteknél jelenleg csak a biztonsági öv és fej támla segítségével lehet az utasok ható erőket az elviselhető határain belül tartani. Ha az utas az öv segítségével szilárdan össze van kötve a járművel, már a gépjármű deformációs fázisában részt vesz a lassításban, és a ráható erő nagy részét az öv felfogja. Az utast így nem lökészerű, hanem megközelítőleg állandó fékezés éri. A baleseteknél fellépő erőket az időfaktor is. Az ember átlagos reakcióideje körülbelül 0,8-1,2 másodperc. Egy balesetnél rendszerint 0,2 másodperc elteltével minden mozgás megszűnik. A két időfaktorból látható, hogy a gépkocsi utasának semmilyen lehetősége nincs az ellenreakcióra.

Ismeret az is, hogy sokan az öv iránt előítélettel vannak

Sokan vallják, hogy az öv csak nagy sebességnél hatékony. Ez a legkedvetlenebb kifogás, de annál megalapozatlanabb. A vizsgálatok ugyan is azt bizonyítják, hogy a közlekedési baleseteknél döntő többségben az ütközési sebesség 50-60 km/óra körül van, és ebben a tartományban a leghatékonyabb az öv.

Többnyire arra hivatkoznak, hogy az utastér összeroncsolódásánál jobb a járműből kirepülni, mint bennmaradni. A kirepülés a járműből — az akadályoknak való nekikötözés miatt — legtöbbször súlyos sérüléseket jár és a növekvő forgalom miatt fokozott veszélyt hordoz magában. A kirepült utasok számára a veszélyeztettség lehetősége ötször olyan nagy, mint a járműben maradtaké.

Az eddigiekből is kitűnik, hogy az öv elleni kifogásokat kényelmesség és az ismeret hiánya szüli. Nincs tudományosan megalapozott érv az öv ellen. Igaz, hogy a biztonsági öv be- és kikapcsolása néhány pótlólagos kézmozdulatot jelent és bizonyos mértékben a mozgásszabadság is korlátozódik, de ezzel a kis kényelmetlenséggel áll szemben az utasok élete és egészsége.

V. Gy.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

MI VÁRHATÓ?

A Magyar Posta augusztus 7-én két újdonságot bocsát ki. Ekkor 2 forint névértékű bélyeggel emlékeztünk meg Alexander Fleming születésének 100. évfordulójáról. Ugyanezen a napon tisztelgünk Vágó Béla előtt 2 forintos bélyeggel. Vágó Béla a KMP első Központi Bizottságának tagja volt. A posta szeptemberben a gyűjtőket

köszönti. A bélyegnap alkalmából bélyegpár és blokk lennek meg, amely már szinte hagyományként a hazai népművészet kincseit tárja elénk. Ezúttal menyasszonyi láda és tulipántos láda díszíti a gyűjtők bélyegét. Ezenkívül meg szok a terv, egyelőre bizonyosnak csak az október közepéig várható, élelmiszerügyi világnapot hirdető címet mondható.

KÜLFÖLDI ÚJDONSÁGOK

A lézer új utat nyitott a technikában. Eddig a koncentrált fénynyalábok változatos képe csak a televízióban és más bemutatónokon gyönyörködött a nézők. Most először négy bélyegen is megcsodálhatjuk a lézer kialakította különleges formákat, varázslatos színeket. A lézerrábrákat bemutató sorozatot a formozási posta adta ki.

ban tartandó világkongresszusát köszönti.

A belga posta számos bélyegyet szentelt az ország bemutatásának. Most egy-egy 6 frankos címlet Tongre városából egy szobrot és Zottegem kastélyát ábrázolja. 6,50 fr névértékű bélyegeken az Eau d'Heure-ban felépített gát és a tongrelói apátság látható.

Új-Zéland évente játékos sági sorozatot bocsát ki, amiből fenntartják a nyári ifjúsági tábort. Az idei kiadás három címlete a horgászás örömeiből ad ízelítőt.

Edinburgh hercege negyedszáza alapítvány útján mozgósította a fiatalokat. Négy angol bélyeg ismerteti a tevékenységi köröket (természetjárás, szakmatanulás, elsősegélynyújtás, sport), amelyekben a szigetországban a felhívás alapján már 1,5 millió ifjú serénykedik.

INNEN-ONNAN

Az Egyetemes Postaegyesület határozata értelmében a nemzetközi forgalomban bizonyos előírások megváltoznak. A külföldre szóló leveleken minden kezelési utasítást, raggyet stb. a címlal bal felső részén a feladó adatai alatt kell elhelyezni. A gyűjtők gondoljanak erre, maradjon hely a bérméltetésre használt sok bélyeg mellett. Az elsőnap borítékot nyitottan továbbra is nyomtatványként lehet feladni, ez a küldeményfajta csak belföldön szűnt meg. Változik rövidesen a légiposta pótdíj is, valamennyi

Európán kívüli országba szóló levélre azonos értékű bélyeg kell ragasztani. Ezzel kapcsolatban változik a díj-szabás is majd.

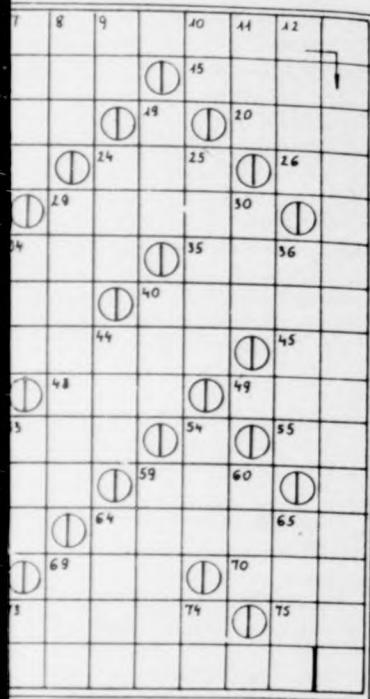
Megjelent az egykötetes. A világon már csak a londoni Gibbons cég tart ki, még mindig egy kötetben ismerteti a világ bélyegait. A katalógus most 1824 oldalas, mintegy 50 ezer bélyeg képét közli. Egyszerűsített kiadás, nem tartalmazza pl. a papír, fogaztat, vízjel változásait, így csupán 210 ezer féle bélyeg szerepel ebben a szakkönyvben.

(116 CM MA)

Meleg, nyári napok rómintás, vidám színű az idő, elfér alatta a tatott mérethez 90 cm hátrész 4 db apró Munkamenet: Egy le árajzoljuk, felnagyítottésnál a felsőrész, el középére kerül. A válllagyágások 2-3 cm széleje felsőrész oldalrészeket készítsünk. Ezzel 1 cm széles levárt hárek), kiengedhetők, így szült vagy hordás kis sel vagy apró horgolt

adteri játékok

...kok műsorán megtekinthető az ...ajátéka is, amelyet Jókai Mór ...nyanis 1884-ben meglátogatta ...kért tőle. (Függőleges 16.) A ...es 42.) Schnitzler munkája. (A ...T.)

...kecskelábú mitológiai isten. 9. Rangjelző. 10. AK. 11. Házikó. 12. Kenőcs. 16. (Beküldendő). 17. Betegség jele. 19. Cibál. 22. Község, földgázlelőhely. 23. Férfinev. 24. Női név becézve. 25. Pádimentum. 27. Mesterséges nemzetközi nyelv. 28. Hentesáru. 29. Táplálkozik. 30. KRE. 32. Etikett. 34. Zúz. 36. Kellemetlen követelemény. 38. Becézett Aladár. 40. Étrend felelő. 43. Cselekvést kifejező szófaj. 44. Bő. 51. Pálca. 53. Lakoma. 54. A természet lágy... 56. Római ötvennégyes. 57. Tapogatóva keresés. 59. Cikkek árát megállapító (-) 60. LPG. 62. Melyik helyre. 63. Pest megyei község. 64. Helyhatározó névű. 65. Ragadozó tengeri hal. 68. Kis csapat. 69. Ing betűi, keverve. 72. Csapadék. 73. Fordított dátumrag. 75. Vissza: állóvíz.

BEKÜLDENDŐ: a vízszintes 1., függőleges 16. és a vízszintes 42. számú sor megfejtése.

G. Gy.

övről

Sokan vallják, hogy az öv csak nagy sebességnél hatékony. Ez a legkedveltebb kifogás, de annál megalapozatlanabb. A vizsgálatok ugyanis azt bizonyítják, hogy a közlekedési baleseteknél döntő többségben az ütközési sebesség 50-60 km/óra körül van, és ebben a tartományban a leghatékonyabb az öv.

Többet arra hivatkoznak, hogy az utastér összeroncsolódásánál jobb a járműből kirepülni, mint bennmaradni. A kirepülés a járműből - az akadályoknak való nekikötözés miatt - legtöbbször súlyos sérülésekkel jár és a növekvő forgalomúrsűrűség miatt fokozott veszélyt hordoz magában. A kirepült utasok számára a veszélyeztetettség lehetősége ötször olyan nagy, mint a járműben maradtokké.

Az eddigiekből is kitűnik, hogy az öv elleni kifogásokat kényelmisség és az ismeretek hiánya szüli. Nincs tudományosan megalapozott érv az öv ellen. Igaz, hogy a biztonsági öv be- és kikapcsolása néhány pótlólagos kézműdolgot jelent és bizonyos mértékben a mozgás-zabadság is korlátozódik, de ezzel a kis kényelmetlenséggel áll szemben az utasok élete és egészsége.

V. Gy.

OTTHON - CSALÁD - OTTHON

A szülői tekintély

Tekintély nélkül nem lehet nevelni. Akinek nincs tekintélye a gyerek előtt, az nem tud hatni rá. Szavát nemcsak hogy nem fogadja meg, de véleményét, ismeretközlését sem tartja mérvadónak. Nem merce, követendő példakép számára, s ha figyel is rá, a csekély tekintélyű személyhez a gyerek egyáltalán nem igazodik.

A kisfiú, kislány gyakran hivatkozik vélekedése alámasztásakor a tekintélyre: ezt az óvodában mondták, a tanító néni így kéri. Vagy éppen egy idősebb barátára, testvérré: ezt Pistától hallottam, aki gimnazista. De ugyanígy hivatkoznak a gyerekek egy-egy vita során a szüleikre is - a legtöbbször sajnos csak a kamaszkorig - s ezt apukámtól tudtam meg, anyukám ezt mesélte erről... stb.

Hogyan tehet szert a szülő tekintélyre gyermeke előtt? Ez a világ legegyszerűbb dolga. Ami ennél sokkal nehezebb: megőrizni a kisebb-nagyobb konfliktushelyzetekben, a növekvő-okosodó gyere-

rek kritikus tekintete előtt is.

A szülői tekintély a gyerekkel együtt születik. A csecsemő, majd a kisgyerek az anyját és az apját látja maga fölé hajolni, tőlük kap mindent, ők gondozzák, óvják, hozzájuk bújjuk félelmében. A világot jelentik számára a szülők. S ahogy nő, okosodik, mind többet jelent számára az a két ember, akinek szeretetteljes kapcsolat fűzi. Akinek akkor is tekintélye lehet előtte, amikor már erőben, tudásban, pozícióban föléjük nő, mert egy munkában eltöltött, becsületes élet-út adhat tekintélyt számukra.

A tekintély nélkülözhetetlen a neveléshez. Sajnos, ártalmas módon is hozzájuthatunk. Az egyik módja a távolságtartás. Nem mutatjuk ki gyermekünk iránt érzett szeretetünket, nehogy visszaéljen érzelmeinkkel, tartja

jót, a helyeset megtenni legtöbbször kevésbé vonzó, mint a rosszat, a tiltottat. A nevelés során számos alkalom van, mely próbára teszi a szülői tekintélyt. A gyerekek vágyai, az önállóságra való egészséges törekvése, a dackorszak próbára tevő időszak könnyen alááshatják. A legokosabb taktika, ha igyekszünk kerülni a konfliktushelyzeteket. Ha a gyerekek akaratainak megtörése helyett ügyesen más irányba tereljük figyelmét, érdeklődését. Ha nem akarjuk minden apróságnál bebizonyítani, ki az úr a házban. Ha tiltó szavunkat okkal-móddal hallatjuk, s nem minden apró csepp-erő esetében. Akkor viszont nagyon határozottan, amiből megérzi lányunk, fiunk, hogy itt és ebben az esetben nincs lehetőség vitára, ellentmondásra.

Persze, tiltó szavunkat a gyerek életkorának megfelelően indokoljuk is meg. Sőt, próbáljuk át meggyőzni álláspontunk helyességéről.

REKA szekrény sor összeállítási variációk

HAZAI BÚTORAINK

A RÉKA

Az elemes bútorok segítséget nyújtanak a lakoszobák berendezésének kialakításával az egyéni igények kielégítésére. 1977-ben született a REKA bútorcsalád. Induláskor 40 elemből állt, azóta bővült ún. hidas elemekkel, amelyeknek segítségével a fekvőhely feletti, eddig kihasználatlan falfelület most beépíthető, valamint a könyvespolccsaláddal, mely bővítette a választékot. A könyvespolc elemei között megtalálhatók a nyitott és zárt füstszűrő üvegajtós elemek, amelyek hátlappal és anélkül is készülnek. Az utóbbiak térelválasztónak is felhasználhatók. A REKA szekrénycsalád elemeit a házigyári lakások alapterületének méretéhez tervezték.

Aki új lakását be akarja bútorozni, mérje fel önmaga és a vele együtt élők igényeit. A családtagok foglalkozása meghatározza a bútorok típusait. Fekvőhelyre és tárolószekrényre minden családtagnak szüksége van, de nincs mindenkinél szüksége például íróasztalra. Az összes elemet most nem tudjuk ismertetni, így csak a REKA rendszerét mondjuk el.

Az „A” jelű elemek szélessége: 600 mm
mélysége: 438 mm
magassága: 1943, illetve 663 mm

A „B” jelű elemek szélessége: 850 mm, mélysége és magassága megegyezik az előzővel.

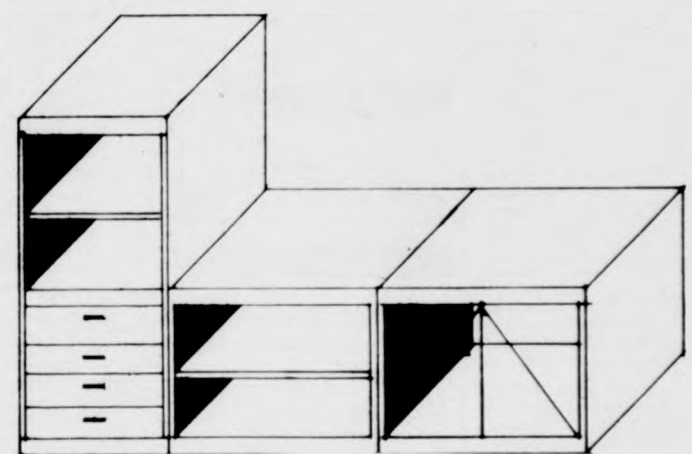
A könyvespolc szélessége és magassága mérete megegyezik az „A” és „B” jelű elemekkel, mélységük 310 mm.

A különböző méretű szekrényelemek egymás mellé, illetve egymásra helyezéseivel, méretében és jellegében változatos, a lakások méreteihez minél rugalmasabban alkalmazkodó, akár faltól-falig, vagy padlótól a mennyezetig (lásd ábráson) érő, jól kihasználható, esztétikus szekrénykombinációkat lehet összeállítani.

Az elemek között van lenyitható ágy, lenyitható asztal, füstszűrő üvegajtós, faajtós, fiókos és nyitott részek. Felületkezelése: kőris és tölgy műanyag furnéruztantattal.

A REKA a Budapesti Bútoripari Vállalat egyik legsikerültebb terméke.

Hornicek Erika

Saláták

CÉKLASALÁTA

Hozzávalók 6 személynek
1 kg cékla
4 evőkanál borecet
só, bors
1 kávéskanál mustár
1 csipet cukor
8 evőkanál olaj
2 csomag petrezselyem
2 gerezd fokhagyma
2 pohár joghurt vagy 2 pohár tejföl

A céklát egy óra hosszat sós vízben főzzük. Hideg vízzel leöblítjük és meghámozzuk. A cékla húsát kockára daraboljuk.

A borecethez sót, mustárt, cukrot teszünk és hagyjuk feloldódni, majd olajat keverünk hozzá. Frissen őrölt borsal fűszerezzük. A még meleg céklához keverjük. Lefedjük és hideg helyre tesszük. A céklát 6 tányérra elosztjuk és apróra vágott petrezselyemmel és fokhagymával megszórjuk. A joghurtot, vagy tejfelt habosra keverjük és külön tálba a cékla mellé tálaljuk. (Fokhagyma helyett apróra vágott vörshagymadarabokkal is megszórhatjuk.)

TÖK SALÁTA

Hozzávalók 6 személynek
1/2 kg tök (1 db sütőtök)
1/2 kg alma
25 dkg cukor
1,5 dl ecet
1 kávéskanál só
3 kávéskanál mustármag

Az almát meghámozzuk és nagy kockákra vágjuk. A sütőtököt szintén meghámozzuk és kockákra vágjuk. A tök és almadarabokat, ecetet, sót és mustármagot széles, nagy fazékba tesszük és kevés vizet öntünk hozzá. Addig főzzük, amíg a folyadék elpárolog. Lehűtjük.

BURGONYASALÁTA

Hozzávalók:
1/2 kg főtt és hámozott burgonya
1 nagy fej hagyma
1 csemegeborka
1 csomag mélyhűtött vegyes főzelék

4 dkg majonéz
1,5 dl joghurt
2 evőkanálnyi apróra vágott petrezselyem
1 evőkanál ecet
cukor
só, bors

A burgonyát, hagymát és uborkát kockákra vágjuk és a párolt főzelékkel összekeverjük és egy tálba tesszük. Majonéz, joghurtból, petrezselyemmel, ecettel, cukorral, sóval, borsal öntetel készítsünk és a tálra öntjük.

KAPOSZTASALÁTA

Hozzávalók 4 személynek:
1 kis fej káposzta
sós víz
6 dkg szalonna
3-4 evőkanál ecet
2 evőkanál olaj
1 csipet só
cukor
frissen őrölt bors

A káposztát vékony szeletekre vágjuk. Forrásban levő sós vízben megpuhítjuk. A szalonnát feldaraboljuk és egy nagy serpenyőben felolvasztjuk. Ecetet, olajat és sót, valamint cukrot teszünk hozzá. A káposztára öntjük és összekeverjük.

GÖRÜG SALÁTA

Hozzávalók 4 személynek:
1 fejes saláta
30 dkg paradicsom
30 dkg zöldhagyma
1 db uborka (kb. 1/2 kg)
25 dkg juhsajt
2 evőkanál salátaecet
2 evőkanál víz
só, bors

A salátát megmossuk és csíkokra vágjuk. A paradicsomokat megmossuk és felgyógyuljuk, a hagymát karikákra vágjuk, az uborkát meghámozzuk és csíkokra vágjuk. A hozzávalókat egy nagy tálba tesszük és elkeverjük. A juhsajtot összetörjük és a salátához keverjük. Az ecetből, vízből, sóból és borsból marinád készítsünk és a salátára öntjük.

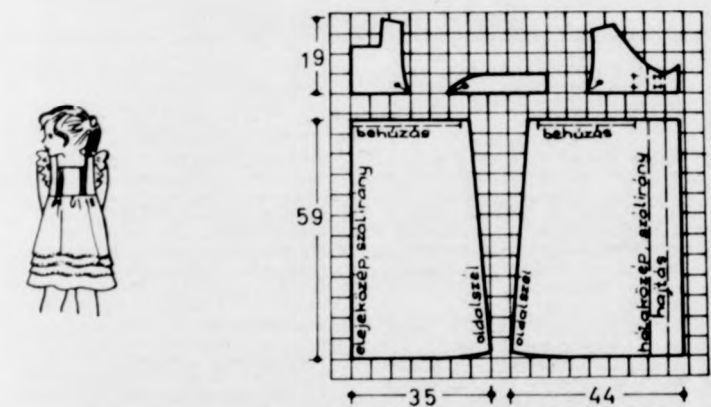
Sütés-főzés napmeleggel

A napenergia hasznosítására két eljárás kínálkozik: vagy „ellopjuk” a napsugarak melegtartalmát, vagy villamos energiává változtatjuk a hőszugárzást. Az előbbinek az a legegyszerűbb módja, hogy egy belülről feketére festett, üveglappal fedett doboz, melyen csökiggyó halad át, kiteszünk a napra. Az ilyen doboz jó hatásfokkal nyeli el a napsugarakat, mivel az üveglap csak belépi engedni a látható sugarakat, de kilépi nem az infravörös hőszugárakat (egyébként ezt a jelenséget használják ki a kertészek az üvegházakban is). A csökiggyóban áramlatot víz felmelegszik, az az üvegtartályba vezethető, vagy közvetlenül felhasználható. Ilyen hőgyűjtő „fekete dobozok” Izraelben és Cipruson már régóta használatban vannak a kisebb háztartások meleg vizet való ellátására. E „hőcsapda” hatásfoka még javul, ha az üveglapot indium-oxid vagy kadmiumszennyezéssel vékonyréteggel vonják be.

Ismert jelenség, hogy az üveg gyűjtőlencséből kilépő koncentrált sugárnyalábbal meg lehet gyújtani az éghető anyagokat. Nos, a napsugarak nemcsak üveglencsékkel, hanem homorú fémmel, vagy üvegtükrökkel is összpontosíthatók. Ilyenkor akként lehet hasznosítani a koncentrált hőt, hogy a felmelegíteni kívánt tárgyat vagy szerkezetet (pl. vízzel átjárt csökiggyót) a gyűjtőtükrök gyűjtőpontjában helyezik el. Így ételt lehet főzni vagy melegíteni, vizet lehet forralni, vagy akár húst is lehet sütni a napsugarakkal. Hatalmas méretűvé fokozva a dimenziókat, akár erőművek is létesíthetők ezen a módon.

Ha sor kerülne a kezdő és a nem kezdő háziasszonyoknál egy kiadó szekrényvizit, úgy vélem, sok hiányosságra derülne fény. De nem az a szándékunk, hogy elmarasztaljuk a dolgozó és kevés idővel rendelkező asszonyokat, inkább segíteni szeretnénk néhány tanáccsal.

A legtöbb hiányosság talán a téli holmik nyári eltevése-nél mutatkozik. Sok helyen olyan állapotban vannak eltevéve, ahogy utóljára viselték. Pedig a téli ruhákat szakszerűen kell eltenni, úgy őrzik meg sokáig új-szerű állapotukat.

Napozóruha

(116 CM MAGAS KISLÁNY RÉSZÉRE)

Meleg, nyári napokon mindig szükség van jól mosható, aprómintás, vidám színű ruháskára. S ha hűvösebbre fordul az idő, elfér alatta a trikó, vagy könnyű kislblúz. A bemutatott mérethez 90 cm széles anyagból 1,75 cm szükséges. A hátrész 4 db apró gombbal záródik.

Munkamenet: Egy kocka 5 cm nagyságú. A szabásmintát átrajzoljuk, felnagyítjuk csomagolópapírra. Az anyagra fektetésnél a felsőrész, eleje szoknyaminta a hajtáshoz, anyagközpépre kerül. A vállfodorból 4 db-ot szabunk. Az oldal ráhagyások 2-3 cm szélességgel készülnek. Összeállításnál az eleje felsőrész oldalrészeire 1/2 cm széles hajtásokat, levarrásokat készítsünk. Ezek, valamint a szoknya alsó szélén az 1 cm széles levart hajtások a méretváltozásnál (nő a gyerekek), kiengedhetők, igazíthatók. Az egyszínű anyagból készült vagy hordás közben meghibásodott ruháskát himzésel vagy apró horgolt virágmotívumokkal is díszíthetjük.

P. V.

Vegyük sorjába a teendőket. Ha van a ruhátárolóban nemes szőrmeholmi, nagy gonddal kell kezelni az értékes ruhaneműt. A bundákat (akár kívül van a szőrük, akár belül) először poroljuk jól ki vékony vészővel. Mivel a moly a nemes szőrmét nagyon „szerteti”, kártevését azzal kezd. Előzzük meg a kárt. A szőrmekabátot kiporolás után helyezzük vállfára és tegyük „molyzátkába” (különböző nagyságban kaphatók). A molyzátkát lezárása előtt tegyük bele molyirtót (globolt vagy naftalint). A

vegyszerek párologtatásukkal molyirtó gázt fejlesztenek.

A szőrmesapkát is hasonló módon tegyük el, de molyzátkába való helyezésük előtt újságpapírral fesszen

gát, simulékony puhaságát és a színt élénkíti.

A borsapkákat a szőrmesapkákhoz hasonló módon tegyük el, vagyis tömjük ki selyem- vagy újságpapírral. Ugyanígy kitömve (előzőleg

Szekrényvizit

tömjük ki, így nem törjük meg a szőrmé, vagy a borsapka.

Vannak közkezdelt házi molyirtó szerek is, a dohány és a piacokon kapható levendulavirág. Ezeknek azonban nem olyan erős a hatóanyaguk, mint a vegyszereké, ezért molyirtó képességük nem eléggé megbízható.

A borkabátokat eltevése előtt alaposan nézzük át, nincs-e rajtuk szakadás, szennyeződés, gombhiány. Ezek kijavítása után kenjük be a bőrt vékonyan cipőkrémmel, amelyet két napig hagyjunk beszívódni a bőre. Utána töröljük át, úgy tegyük el. A cipőkrém tisztítja, táplálja a bőrt, megóvja a kiszáradástól, segíti megőrizni rugalmassá-

gát, simulékony puhaságát és a színt élénkíti.

A borsapkákat a szőrmesapkákhoz hasonló módon tegyük el, vagyis tömjük ki selyem- vagy újságpapírral. Ugyanígy kitömve (előzőleg

alaposan kikélfelve) tegyük el a gyapjú- és a nyúlzsőrkabátokat.

Kellő gondtal kell kezelni és eltenni a téli pulóvereket, kardigánokat, sálakat, sapkákat. Ezeket vagy házilag kell kimosni, vagy szakszerűen kitisztítani. Előzőleg azonban alaposan nézzük át, nincs-e rajta szakadás, gombhiány. A kitisztított holmit tegyük vállfára, vagy szépen hajtogassuk össze és úgy tegyük el. A gyapjúból készült holmik molyzátkában helyezzük el, mert ezeket is hamar megtalálják a molyok.

A téli cipők, csizmák eltevése is egy kis időbe kerül, de megéri, mert télen, amikor szükség van rájuk, újszerű állapotban találjuk. A lábbeliket először nézzük

át, milyen javításra van szükségük, például sarkalás, szakadt varrás, elromlott villámzár stb. A javítást még eltevése előtt végeztessük el. Utána minden darabot számfázzunk ki, vagy papírral tömjünk ki formára, majd a szennyeződésekét gondosan tisztítsuk le, és jó minőségű cipőkrémmel kenjük be. Két napig hagyjuk rajta, hogy jól beszívódjon a bőre, táplálja, puhítsa (a bőrtalpú cipő talprészt is érdemes bekenni, tartósabb, vízállóbb lesz).

Jó megoldás az is, ha a téli holmik tisztítását a Paktolatra bizzuk, nyáron olcsóbb a téli ruhák tisztítása.

A ruhák gondos eltevésevel két célt érünk el: újszerű állapotukat tovább tartjuk meg, és télen, ha hirtelen beáll a hideg idő, azonnal használhatjuk a téli holmikot. Nem kell akkor kapkodni, cipészhez, tisztítóba rohanni.

És nem utolsósorban... a rendezett szekrényben sorakozó ruhák a háziasszony szorgalmát, rendszeretét bizonyítják.

Fási Katalin

NYITÓ FELHÍVÁS

Ó-BIHAR MEGYEI
LÁTÓ VÁLLALAT

1986. AUGUSZTUS 31-IG
időre

TERÜLETÉN
Kishegyesi út 63.
V. osztály, Április 4. útja 35.
II. osztály, Petőfi tér 17.
estelepi bisztró,
Szávai Gy. u. 22.

III. osztály, Kinizsi u. 56.
I. osztály, Vágóhid u. 16.
Matyi eszpresszó
Batthyány u. 24.
II. osztály, Péterfia u. 56.
III. osztály, Borzán G. u. 1.
falati bisztró
Hadsereg útja 69.
IV. osztály, Láhner u.

SZÓLÓ TERÜLETÉN
I. osztály, Kemping
TÁRGYALÁS:
2-án 8.00 órakor lesz
infanciafateremben
Hadsereg útja 11-15.

Augusztus 24-ig kell benyújtani
központjában
Hadsereg útja 26/A.)
és bővebb felvilágosítást
központjában
jogtanácsos ad
útja 26 A I. em. tel.: 12-741)

Pótljelentkezéseket szakmunkás-
képzőbe elfogadjuk az 1981/82.
tanévre! Általános iskolát vég-
zett lányokat 3 év alatti főző
szakmára képezzük ki, fiúkat
pedig textil- és ruházati ipari
gépszerelel, valamint fonalfestő
szakmára. Juttatások: kollégiumi
elhelyezés (ingyenes), háromszori
étkezés (15 Ft terítésért), bizto-
sítunk továbbá munkaköpenyt,
munkapipót, diákberletet, haza-
utazásnál évente 6 alkalommal
50 százalékos utazási kedvez-
ményt, a tanulmányi eredmény-
től függően 350-360 Ft tanulói
és 500 Ft ösztöndíj. Szakmunkás-
vizsga után 16 kereseti lehetősé-
gei alkalmazzuk. Korszerű, új
leányotthonunkban szállásról
gondoskodunk. Jelentkezés: PÉV
Újpesti Csernagyr. személynézi
osztály, Budapest, IV. Váci u. 91.
1944. telefon: 931-911.

Az Agrártudományi Egyetem
Gazdasági Főigazgatósága az
egyetem könyvtárján képesítéssel
vagy esetleg hosszabb gyakorlat-
tal rendelkező műszaki vezető szaka-
csoportot keres. Jelentkezés önéle-
trajzával az élelmiszerüzemélnél, Bó-
szérményi út 138.

A Debreceni Játékipari Szövet-
kezet felvetelre keres falipari
gépmunkásokat, női munkakör-
ket kiegészítő két műszakba.
Játékkészítésre munkakörbe
női munkakörök egy műszakba.
Jelentkezés a szövetkezet falum-
vezetőjénél, Debrecen, Galamb
utca 11. szám alatt.

A Hajdú megyei Állami Építő-
ipari Vállalat nyári szünetében
felvesz 16 éven felüli diákléányokat
fizikai munkára. Jelentkezés a
munkaadó-gazdálkodásán, Debrecen,
Kálvin tér 11.

A Hungária Műanyagfeldolgozó
Vállalat debreceni gyáregy-
sége felvesz három műszakos
üzembe női, három műszakos fo-
lyamatos üzembe férfi betanított
munkásokat gépkészítő munka-
körbe, esztétikus és lakatos
szakmunkásokat valamint kőmű-
veset és segédmunkást. Jelentkez-
ni lehet a gyáregység munkügyi
osztályán, Debrecen, Kishégyesi
út. Telefon: 13-066.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy
drága testvérünk
ÓZV. STEFÁNSZKI
GYULÁNE
Batári Mária
68 éves korában, 1981. július
20-án, hosszan tartó betegség
után váratlanul elhunyt. Temetése
1981. július 28-án, ked-
d délután 1 órakor lesz a
Köztemető I. o. 2. sz. ravatalo-
zó termében egyházi szer-
tartás szerint. A gyászoló
család. Lakás: Debrecen,
Háivan u. 61.

Fájdalomtól megtört szívvel
tudatjuk, hogy felejtethetetlen
jó feleségem, szeretett édes-
anyám, anyósom, nagyma-
mám, sógornóm,
TASI FERENCNE
Angyalos Mária
72 éves korában, hosszú szen-
vedés után, 1981. július 21-én
elhunyt. Temetése 1981. jú-
lius 27-én, hétfőn dé. 10 óra-
kor lesz a Köztemető I. o. 2.
sz. ravatalozójában egyházi
szertartás szerint. A gyászoló
család. Lakás: Debrecen,
Basahalom u. 24.

A Debreceni Református
Kollégium Igazgatótanácsa
tudatja, hogy
DR. GÁBORJÁNI
SZABÓ CSABA
ny. revizor, a kollégium fő-
igazgatói irodájának titkára,
július 11-én 39 éves korában
váratlanul elhunyt. Temetése
július 29-én, szerdán 10 óra-
kor lesz a Köztemető I. o. 2.
sz. ravatalozójában egyházi szer-
tartás szerint. Dr. Gáborjáni Szabó
Csabát a Református Kollé-
gium saját halottjának tekinti.

Az illúzió valósága II.

Csöszök és csempészek

A csempészek leleménye nem ismert határt: újabb és újabb módszereket találtak ki, hogy illegális úton eljuttathassák az értékes terméket a felhasználóhoz. Gyakran a jóízűnek is fittyet hányva végezték munkájukat — a legnagyobb felháborodást keltő módszer az volt, amikor Vietnamban elesett amerikai katonák holttestét vágták fel, s tömték tele kábítószerekkel. Az utóbbi időkben pedig a kábítószercsempészet különleges módja terjedt el Európában: a kamionrablás. Statisztikák szerint egyedül Olaszországban évente ötezer kamion rabolnak el és fosztanak ki — ezek egy részének köze van a kábítószerkereskedelemben. (A képlet egyszerű: a kamionok bepakolásánál kábítószert helyeznek el a kocsikban. Ezek az „indító ország határára” viszonylag könnyen átjutnak, s ezzel teljesítik is feladatukat. A következő lépésben a csempészek elrabolják a kamiont, ily módon megszerezve az árut.)

A hatóságok növekvő aktivitása kezd eredményeket hozni. 1978-ban a világ 14 pontján egyszerre és összehangoltan léptek akcióba a nyomozók: tizennyegyszemélyt tartóztattak le, s nem kevesebb, mint másfél tonna hasist zsákmányoltak. (A feketepiaci értéke meghaladta a 3 milliárd dollárt!) Igaz, a nyomozás 17 hónapig tartott, és egymillió dollárba került, de az akció sikeres volt.

1977-ben, az ENSZ adatai szerint a hatóságok 1605 kilogramm heroin és 2383 kg kokaint foglaltak le — ennek nagy részét az Egyesült Államokban. S ugyancsak az ENSZ adata az is, hogy 1975-ben 103 kábítószert-laboratóriumot számoltak fel az öt kontinensen. (A legtöbb — 55 — az USA-ban működött, majd Kolumbia következett 12, s Nagy-Britannia hét laboratóriummal.)

Ez ideig inkább a kábítószertől esett szó, annak veszélyességéről. A „fü”-nek azonban sokkal valóságosabb, és sajnálatra méltóbb áldozatai is vannak, mint a kereskedők: az amerikai Gallup Intézet egyik közvéleménykutatása szerint az USA-ban a középiskolások 24 százaléka már kipróbált valamilyen kábítószert, s az üzlet kíméletlenségét jellemzi, hogy egész sor ember foelalkozik azzal, hogy a fiatalokat megismeresse a kábítószert — is. A kőrmvénkén osztogatják a „főhár port”. Néhány évvel ez-

Különlegesen képzett kutyák segítik a vámosokat a kábítószercsempészek elleni küzdelemben. Képünk a hannoveri repülőtéren készült

Lehet-e szállózni távolugrásban?

PÉNTEKTŐL: IBV DEBRECENBEN

Szabályok és rekordok között böngészve

Több mint félezer vendég érkezik a hét közepén Debrecenbe, a péntektől vasárnapig tartó Ifjúsági Barátság Verseny atlétikai küzdelmeire. A napokban elkészült a nagyerdői műanyagpálya kétezer fős nézőtere valószínűleg mindhárom versenynapon megtelelik — a jövő olimpiai bajnokainak találkozója mindig színvonalas versenyeket, látványos csatákat, kiemelkedő eredményeket hoz. Beharangozó, kedvcsináló cikksorozatunk mai részében az egyes atlétikai szakágakat mutatjuk be, összehasonlítási lehetőséget kínálva a felnőtt világcsúcsok és magyar rekordok, valamint a legjobb IBV-eredmények közléseivel.

Az atlétika fejlődésével a sportágon belül fokozatosan elkülönültek a más-más képességeket igénylő versenyszámok és versenyszám-csoportok. Így alakultak ki az atlétika szakágai: 1. Rövidtáv- és gátfutás. 2. Közép-, hosszútáv futás és gyaloglás. 3. Ugyességi számok (ugrás, dobás). Az alábbiakban az egyes szakágak versenyszámaikat, azok esetleges specializációit foglaljuk össze. Ismeretünk a nemzetközileg egységesített olimpiai vagy bajnoki számokra terjed ki. Közülük is 1980. december (Ezekben a versenyszámok-

A középtáv futás látványos harcokat eredményez. A pályaváto DMVSC-verseny egyik pillanata: a volt debreceni Buzai (NYVSSC) vezeti a mezőnyt, mögötte a későbbi győztes észt Sellik, majd az ötödik helyen célba ért nyíregyházi Gyarmati, az ezüstérmes Markó (Bp. Honvéd) és a magyar bajnok Majer (NYVSSC) harcol az 1500 m síkfutás élcsoprtjában (Fotó: Nagy Gábor)

ban rendezik az olimpiákat, nemzetközi versenyeket, országos bajnokságokat, itt tartják nyilván a csúcsokat is, melyeket tájékoztatólag közlünk is 1980. december 31-i érvényességgel.)

RÖVIDTÁVFUTÁS, GÁTFUTÁS

Férfiak	Világcsúcs	Országos csúcs	IBV-csúcs
100 m	9,95 Hines	10,33 Kiss	10,20 Ray
200 m	19,72 Mennea	20,68 Nagy	21,05 Hoff
400 m	43,86 Evans	46,86 Rózsa	47,06 Schneider
110 m gát	13,00 Nehemiah	13,97 Bodó	14,00 Cservanyer
400 m gát	47,13 Moses	49,64 Szalai J.	50,95 Szalai J.
×100 m	38,03 USA	39,43 Válogatott	40,50 Kuba
×400 m	2:56,1 USA	3:07,5 Válogatott	3:10,6 NDK

Nők	Világcsúcs	Országos csúcs	IBV-csúcs
100 m	10,88 Göhr	11,55 Orosz	11,30 Zsarkova
200 m	21,71 Koch	23,10 Balogi	23,20 Boos
400 m	48,59 Koch	51,50 Pál	51,89 Tuznyikovi
100 m gát	12,38 Rabsztyán	13,17 Siska	13,40 Neumann
400 m gát	54,28 Rossley	57,30 Mohácsi	
×100 m	41,60 NDK	44,51 Válogatott	45,22 NDK
×400 m	3:19,2 NDK	3:27,9 Válogatott	3:37,24 NDK

Rövid ideig tartó, maximális erőfeszítést és maximális koncentrációt igénylő versenyszámok ezek. Igen fontos szerepe van az ún. gyorsrőnek, továbbá a helyes technikának. Valamennyi versenyszámmal a tényleges rajtból történő indulás a kötelező. A versenyszámok kimért pályán kerülnek megrendezésre. 200 méteren és az annál rövidebb távok esetén a hiteles eredmény kritériuma a szelőfő-

KÖZÉP- ÉS HOSSZÚTÁVFUTÁS GYALOGLÁS

Férfiak	Világcsúcs	Országos csúcs	IBV-csúcs
800 m	1:42,4 Coe	1:46,2 Paróczal	1:49,5 Liszkov
1500 m	3:32,1 Coe, Ovett	3:37,0 Zemen	3:44,4 Kunze
5000 m	13:08,4 Rono	13:29,2 Mecser	14:16,0 Csernyuk
10000 m	27:22,5 Rono	28:26,4 Kerékjártó	
Maraton	2:08:33,6 Clayton	2:12:35,0 Szekeres	
20 km gyaloglás	1:23:31,9 Butista	1:24:24,0 Szilás	
50 km gyaloglás	3:56:38,2 Vera	3:56:33,0 Sátor	

Nők	Világcsúcs	Országos csúcs	IBV-csúcs
800 m	1:53,5 Oltzarenko	2:00,5 Lázár	2:03,5 Cojocani
1500 m	3:55,0 Kazinkina	4:11,1 Lázár	4:18,3 Nyikityina
3000 m	8:27,2 Bragina	9:05,1 Lázár	

A versenyszámok közül a 800 m és az 1500 m-es síkfutások a középtáv futó versenyszámok, melyek 1-9 perc közötti erőfeszítések kategóriájába tartoznak. A 800 m kivételével végig kimértlen pályán haladnak a versenyzők. Ez azt jelenti, hogy nem vehető a rajtnál elfoglalt pályát kell tartani, hanem taktikai és helyezkedési okok miatt bármely pályasáv igénybe vehető. (A kanyarokban a belső futósávon való haladásra törekvünk valamennyi versenyző, s ez érdekes, váratlan szituációkat eredményez.) A kivételként említett 800 m-es síkfutásban az első 100 m-t (az első kanyart) kimért pályán teszik meg a futók.

A maraton és a gyalogló versenyszámok nem a stadionban, hanem országúton kerülnek megrendezésre. Ezek különlegessége, hogy a hosszú időtartam miatt frissítő felvételére is lehetőség van. A közép- és hosszútávú versenyek különleges sajátossága a taktikázás számos lehetősége. A két fő variáció: a csúcsaktika (egyenletes irambesztással a lehető legjobb eredmény elérése) és a győzelmi taktika (váratlan iramváltások, részhajrák, gyengébb és erősebb szakaszok, iramviszszafogás alkalmazásával az ellenfelek erejének felröleése a győzelem érdekében).

UGRÓSZÁMOK

Férfiak	Világcsúcs	Országos csúcs	IBV-csúcs
távol	890 Beamon	813 Szalma	770 Jaszczak
magas	236 Wessig	226 Jámbor	220 Matei
hármas	17,89 de Oliveira	16,90 Bakosi	16,36 Ajutediani
rúd	578 Kozakievicz	536 Makó	515 Tkacsenko

Az ugrószámok közös sajátossága, hogy az ugrást lendületelérés (nekifutás) előz meg. A távolugrásnál legalább 40 m hosszú sík nekifutót kell biztosítani. A 20 cm széles elugrórendő homok felőli széle az elugróvonal. Ha ezen a vonalról a versenyző eléri a talajt (bélép), az ugrás érvénytelen. Az ugró a homokgödörbe bárhogyan érkezhet (keresztmetszelye körüli 360 fokos forgás, azaz szelőfő kizárva), az elugróvonal magasságát a versenyzőnek két nap alatt kell lebonyolítani a következő sorrendben. Tízpróba: 100 m, távol, súly, magas, 400 m, a második nap: 110 m gát, diszkosz, rúd, gerely, 1500 m. Hétpróba: 100 m gát, súly,

ÖSSZETETT VERSENYZÉS

Férfiak	Világcsúcs	Országos csúcs	IBV-csúcs
tízpróba	8617 pont Yerner	8005 Kiss	7582 Vase
hétpróba	6717 pont Neubert	6010 Vanyek	

A teljességhez a különböző szakágakból összeállított, sokoldalúságot igénylő összetett versenyszámok is hozzátartoznak. Ezeket a versenyeket két nap alatt kell lebonyolítani a következő sorrendben. Tízpróba: 100 m, távol, súly, magas, 400 m, a második nap: 110 m gát, diszkosz, rúd, gerely, 1500 m. Hétpróba: 100 m gát, súly,

Megkérdeztük:

Mit vegyen a beteg, ha nincs Sorbonit?

A beteg, aki a szerkesztőségben felkeresett, a lépcső-mászástól líhegve mutatta fel receptjét: A bélyegzőktől nem leszünk jobban? Rögtön meg is magyarázta: - Szívinfarktus gyanújával fekéüdem hosszú ideig kórházban. A Sorbonitot irták ki. Értégtől, lengyel importból származó gyógyszer. Nincs. Olykor hónapokig. Kérdezze már meg... Megkérdeztük hát dr. Stenszky Ernőt, aki a Hajdú-Bihar megyei Gyógyszerügyi Központ igazgatója: - Valóban keresett és hiánygőgyeszer a Sorbonit, de a Sorbitál is. Pontosabban: akadozik az utánpótlás. S ez nemcsak a megyében, de az országban is így van, hiszen központi az elosztás. A leszűkült szívereket tágitó hatású gyógyszerkezből több is van, mint az említett kéttő. A beteg természetesen ahhoz ragaszkodik, amit felirt az orvosa. Amikor Nitromint nem volt, csak azt keresték! Mi személyesen és telefonon tartjuk a kapcsolatot a megyének minden orvosával. A Sorbonitnak, vagy a Sorbitálnak megtaláljuk a megfelelő, ugyanolyan vagy még hatásosabb gyógyszerét. Ha a vényekre is egyenlőségjellel íródik, hogy vagy ez vagy az a gyógyszer szükséges, a beteg sem csupán egyetlen gyógyszerre várakozik majd.

Megkérdeztük:

Mit vegyen a beteg, ha nincs Sorbonit?

A MÁV debreceni Nagyalomás rekonstrukciójának keretében a Kelet-magyarországi Közmű- és Mélyépítő Vállalat kivitelezésében korszerű konténer-pályaudvar épül az úgynevezett Fa téren, a hozzá szükséges darupályával, vágányhálózattal és közműekkel. A létesítmény fontosabb adatai: 12 vasúti vágány épül 3,5 kilométer hosszúságban, s mintegy 19 ezer négyzetméter területen végződik az építők a térburkolást bazaltbetonból, hogy ezáltal alkalmassá váljék az új pályaudvar a megnövekedett konténeres áruk rakodására. A MÁV debreceni konténer-pályaudvara október közepére készül el. Beruházási összege csaknem 51 millió forint. A KEMÉV építői július közepén már átadták üzemelésre a pályaudvar egy részét, s így 5 vágányszakaszban már az új, korszerű konténeres rakodással végzik a munkát.

MURTNEC

Jövők a Szabadság útja felől az Árpád téri keresztződésbe. A városközpont felé vezető sávokban nagybetűs felirat fogadja az embert: MURTNEC. Találgatom, mi lehet az értelme, de nem tudom. Talán idegen nyelven van írva? Úgy hangzik, mint egy román szó, de nem ugrik be a jelentése. Egyszer csak azonban - még mielőtt zöldre váltana a lámpa - a homlokomra ütök. Hát én úgy olvastam a feliratot, ahogy szokás. Ha vízszintesen irunk, balról jobbra, ha - mint ebben az esetben is - függőlegesen, akkor felülről lefelé. Ha a betűk fölötti áthaladásom szerint szublábizalom a betűket, alulról felfelé, kibontakozik a szó igazi jelentése: CENTRUM.

Szűnyogirtás Debrecenben

A Debrecen városi Tanács V. B. építési és közlekedési osztálya értesíti a város lakosságát, hogy július 30-án helikopteres szűnyogirtást fog végezni 18 órától 21 óráig Debrecen belterületén. Az irtáshoz felhasználásra kerülő vegyszer K-OTHRINE-I ULV (hatóanyaga: dekametrin), amely emberre és melegvérű állatokra nem veszélyes. Az irtás hatékonyságának fokozása érdekében felkérjük a lakosságot, hogy az irtás időpontjában a lakóhelyiségekben és melléképületekben a kereskedelembe kapatható szerekkel szűnyogirtást szíveskedjen végezni. Továbbá felhívjuk a méhészek figyelmét, hogy a vegyszer a méhre veszélyt jelent, ezért a kaptárakat július 30-án 18 órától, augusztus 1-én 4 óráig tartsák zárva, illetve helyezték biztonságba.

MOZI • TV • MOZI • TV

Table with movie and TV listings for Debrecen, including titles like 'A Völgyény 8-kor érkezik', 'Veronika visszatér', and 'Csend előtt'.

HÍREK

1981. július 26., vasárnap Anna, Anikó napja... HÍREK... EKFORDULÓNAPTÁR... SZÓZHUZZONÓT ÉVEVEL EZEDELTEIT, 1856. július 26-án született, és 94 éves korában, 1950-ben hunyt el... AZ ÜGYVELETES HÍRSZERKESZTŐ... Boda László, Telefon: 12-144

VILÁG PROLETÁRIJAI HAJDÚ-BIHARI

XXXVIII. ÉVFOLYAM 175. SZÁM... ÁRA: 1,40 FORINT... Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Bizottságának elnöke...

Új termékek a húsüzemből

A Hajdú-Bihar megyei Állattartó és Húsipari Vállalat húsüzemében naponta 45-féle készítményt gyártanak. Az utóbbi években fejlesztették ki az üzemben a Turista-családot, amely nemcsak Hajdú-Bihar, hanem a környező megyék és a főváros lakói előtt is sikeresen vizsgázott. A tökélyű és egyéb készítményeket 650 boltba és vendéglátó egységbe szállítják. A vállalat figyelembe véve a fogyasztók igényeit, hurka-félésekből, kenős árúkból, sajttól és szalonnafélékből az igényeknek megfelelő mennyiséget tud szállítani. Augusztusban új termékek, a bélbe töltött fűszeres vérel jelentkezik a piacon. A házi disznótorok hangulatát idéző termék fűtkezésnek is megfelelő magas biológiai értékű. Még az idén forgalomba hoznak egy diabetikus, magas fehérjetartalmú, szénhidrát-egény terméket is. Virsliből több mázsa kerül naponta az üzletekbe.

Hajdú-bihariak az országos népművészeti kiállításon

Gránátalma díjat kapott: Oláh Mihályné, Pocsaj, a régi hagyományokon nyugvó borzas szőttes felújításáért és Kádár Gyula, Debrecen, a tökéletes kivitelű lőszerszámaiért, gazdag formakultúrájú sallangjaiért, öveiért. Arany plakettet kapott Császi Ferenc, Hajdúszoboszló, a kerékgyártó mesterség kieleit formáinak ötletes felhasználásával készített bútor-együtteséért. Ezüst plakettet kapott a Síketek Általános Iskolájának szövszakköre (Debrecen. Vezető: Tóth Pálné), a korszerű gyapjúszőnyegek szővésében elért eredményéért és Csanádi Imre, Hajdúszoboszló, az erőteljes megmunkálású vas gyertyatartóiért. Bronz plakettet dr. Lannert Keresztély, Derecske, a honfoglalás-kori magyar ötvösművészet motívumkincsét ábrázoló szaru és csont fűszer-tartóiért kapott. A kiállítás 1981. augusztus 2-ig, mindennap 8 órától 18 óráig megtekinthető az Ipari Szakközépiskolában, Nyíregyháza-Jósaváros, Korányi utca 15. szám alatt. A kiállítás második bemutatója a Budapesti Történelmi Múzeumban lesz 1981 őszén a budapesti művészeti hetek keretében.

A mezőgazdasági szövetkezések idén decemberre megrendezésre kerülő kongresszusára országos készülődniök a termelői szervezetek.

Közlemények

Ertesztünk kedves vásárlóinkat, hogy harkácsdiózetem augusztus 1-én megnyitom. Nagy Sándorné, Biharkeresztes, Kossuth u. 40. (x) Közmű- és Mélyépítő Vállalat a töcsörti ltp. távfűtő gerincvezeték építés miatt 1981. július 27-től előrelátólag 5 hónap időtartamra lezárja a járműforgalmat elől a Debrecen, Déli sori utat a Salétrom u. és István ut között. A lezárás ideje alatt a célforgalom megengedett. A 29-es Volán helyijárat vonala is forgalma változatlan marad. (x) Ertesztjük T. Ügyfeleinket, hogy Debrecen-Szilgák telep-pünk és Debrecen, Postakert u. 6. sz. alatt levő haszonvástel-pünk július 27-től augusztus 10-ig lejárás miatt zárva tart. Kelet-magyarországi MÉH Vállalat, Debrecen. (x) Tájékoztatók a Varga u. 1., Bathány u. 5-7-9., a Jászai Mari tér 5., 6., 7. körzetekben távfűtélátásban részeshő T. lakosságit és közületi fogyasztókat, hogy a Debrecen város-központot ellátó gőzöz ásvetve-tek Béke útja és Jászai Mari tér közötti szakaszának átépítése miatt 1981. augusztus 1-től 1981. október 15-ig a használati melegvíz-szolgáltatás szünetel. Szíves megértésüket és elnézésüket kérjük. Hőszolgáltató Vállalat. (x) Ertesztjük kedves vendégeinket, hogy július 29-től aug. 17-ig a Hőszolgáltatás központjában fogadrásüzletünk szabadságot miatt zárva tartjuk. Nádaházyé Mari és Józsefné Piri. (x)